

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P7747

[Total No. of Pages : 2

[5801]-SODL-1001

F.Y. B.Com.

**111: COMPULSORY ENGLISH
(2019 Pattern)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any 10 out of 12 from the following :

[10]

- a) What is the location of the battleship in the poem 'O' Captain! My Captain!?
- b) What kind of family will be the best for his daughter in 'A Prayer for my Daughter'?
- c) What is an Agenda?
- d) What is an interview?
- e) Whose photographs does Sudha Murthy have on her office wall?
- f) What are the gifts that Suzanne receive from Eleanor and Bertram Kneyght for her birthday?
- g) When did Bob realize that the plain clothes man was not Jimmy wells?
- h) Who are the two speakers in the poem 'Up-Hill'?
- i) What are the themes of 'The Beggar'?
- j) What is black money?
- k) Why was the student so sad in the short story 'The Nightingale and The Rose'?
- l) Why did Muhammad Yunus get Nobel Peace Prize?

P.T.O.

Q2) Attempt any 5 out of 7 from the following : **[25]**

- a) Describe the grief that the speaker in the poem feels at the death of his captain.
- b) Why is the poet so much worried about the future of his new-born daughter in the poem 'A Prayer for my Daughter'?
- c) Explain the ways how human voice plays important role in conveying messages.
- d) Describe Sudha Murthy's first experience of gender discrimination.
- e) How would you describe Jimmy and Bob's personalities in the story?
- f) Attempt the character sketch of Skvortsov.
- g) What is 'black economy' and 'round tripping'?

Q3) Attempt any 5 out of 7 from the following : **[25]**

- a) What was written in the telegram received by Sudha Murthy? What was her reaction?
- b) How did Eleanor take revenge on Suzanne?
- c) What do you mean by Minutes of the Meeting?
- d) What preparation is essential before the interview?
- e) How did Olga help Lushkov?
- f) How did Yunus help Sufia Khatum?
- g) Explain the central theme of 'The Nightingale and The Rose'.

Q4) Attempt any 1 out of 2 from the following : **[10]**

- a) You are Karan Bakshi, the Sports Captain of your college. Write a letter to Ashoka Sports Store, M.G. Road, Kochi, placing an order for a list of sports items and asking for a discount on the catalogue price.
- b) You are a group of 4 members. Write a group discussion on the topic 'Impact of Social Media on Today's Education System'.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P7748

[Total No. of Pages : 3

[5801]-SODL-1002

First Year B.Com.

112 : FINANCIAL ACCOUNTING

(2019 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*
- 3) *Use of simple calculator is allowed.*

Q1) A) Fill in the blanks (Any 5):

[5]

- a) Under Surplus Capital Method in piecemeal distribution, after the repayment of all outsider liabilities, the _____ are to be discharged on pro-rata basis.
 - i) Partners loan
 - ii) Capital
 - iii) Debtors
 - iv) Creditors
- b) It is very difficult to detect _____ under single entry system.
 - i) Error
 - ii) Default
 - iii) Fraud
 - iv) Omission
- c) Records maintained according to single entry system are not recognized by _____ department.
 - i) Sales Tax
 - ii) VAT
 - iii) GST
 - iv) Income Tax
- d) Trading organizations are based on _____ concept.
 - i) Matching
 - ii) Entity
 - iii) Consistency
 - iv) Materiality
- e) The charitable libraries are governed by a trust to serve the _____ interest.
 - i) Public
 - ii) Private
 - iii) Own
 - iv) Public & Private
- f) Royalty payable on an output basis is debited to _____ account.
 - i) Royalty
 - ii) Profit & Loss
 - iii) Trading
 - iv) Balance sheet

P.T.O.

- B) True or False (Any 5) [5]
- a) In Financial Accounting, all business transactions are to be recorded as having a dual aspect.
 - b) Under piecemeal distribution of cash, municipal taxes will be paid last, while making the payment of outside liabilities.
 - c) Under single Entry System arithmetical accuracy of the accounting records can also be checked.
 - d) The fees received from life members is not a periodic subscription. hence are to be capitalized.
 - e) Super profit is the excess of average profit over normal profit.
 - f) Valuation of trademark is a process used to determine how much a company's distinguishing trademark is worth.

Q2) Attempt any Five out of Seven from the following. [5×5=25]

- a) What are 'Accounting Principles'? State the important principles of accounting.
- b) How is Single Entry System different from Double Entry System?
- c) What is Goods and Service Tax (GST)? State in brief the framework of GST.
- d) What is Accounting Software? Explain in brief the types of Accounting Software.
- e) What are Charitable Trusts? Explain the important characteristics of Charitable Trust.
- f) What is 'Leasing'? State the merits and demerits of leasing.
- g) B Ltd leased a piece of Land from A Ltd. for fifteen years from 1st January, 2018 on the following terms.
 - i) B Ltd shall pay a Minimum Rent of Rs.60,000 for the first year with an annual increase of Rs.2000 per year in every subsequent year.
 - ii) Royalty to be paid at Rs.5 per ton of coal raised.
 - iii) Shortworkings are to be recouped in the first three years of Royalty Agreement.
 - iv) The Actual output for the first four years was as follows.

Years	2018	2019	2020	2021
Output (Tons)	8,000	10,000	14,000	16,000

Prepare working Table.

Q3) Attempt any Five out of Seven from the following. **[5×5=25]**

- a) What is Forensic Accounting? Explain in brief the functions of Forensic Accountant.
- b) What is Single Entry System? Explain the important features of Single Entry System.
- c) Explain in brief the procedure for payment GST.
- d) Define the term 'Income and Expenditure Account'. How it differs from Receipts and Payments Account.
- e) Define the term 'Royalty' Explain the various types of royalties.
- f) Explain in brief the term Goodwill.
- g) Explain the contents of Hire Purchase Agreement.

Q4) Attempt any one out of two from the following. **[1×10=10]**

- a) M/s Manik Moti Trading Co. Miraj a leading partnership firm has earned sizable net profits for the last five years. Their profits after providing for taxation are summarized below.

Year	2015	2016	2017	2018	2019
Profit (Rs.)	18,000	24,000	32,000	45,000	56,000

The Average Capital Employed is Rs.2,25,000 on which a reasonable rate of return of 10% is expected calculate the value of Goodwill as per Capitalization of Super Profit Mehtod.

OR

- b) What is 'Piecemeal Distribution of Cash'? Explain in brief the various methods of distribution of cash.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P7749

[Total No. of Pages : 7

[5801]-SODL-1003

F.Y. B.Com.

113 : Business Economics

(2019 Pattern) (CBCS)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any TEN :

[10]

1. Micro economics itself is called as _____.
 - a) Macro economics
 - b) Comparative economics
 - c) Economics of Labour
 - d) Economics of Agriculture
2. The ability of a commodity to satisfy a consumer's need is _____.
 - a) Price
 - b) Consumption
 - c) Utility
 - d) None of these
3. Price elasticity of demand = _____ ÷ Percent change in price
 - a) Percentage change in demand
 - b) Percentage changes in supply
 - c) Percentage change in income
 - d) Percent change in the price of a substitute good

P.T.O.

9. Marginal cost is the cost incurred by _____ unit.
- a) For the last number b) For the first number
c) For another number d) For the total number
10. In an imperfect competitive market all goods are _____.
- a) Different b) Homogeneous
c) Incomplete d) None of these
11. _____ This is a characteristic of monopolistic competition.
- a) Homogeneous product
b) Lack of transportation costs
c) Absolute mobility of factors
d) Advertising expenses
12. _____ propounded the Rent theory.
- a) David Ricardo b) Thomas Malthus
c) Adam Smith d) Alfred Marshall

Q2) Attempt any FIVE :

[25]

- a) Explain the importance of business economics.
b) State the law of diminishing utility theory.
c) State the determinants of demand.
d) State the law of variable proportion.
e) Explain the relationship between total revenue, average revenue and marginal revenue.
f) Explain market classification.
g) State the characteristics of monopoly.

Q3) Attempt any FIVE :

[25]

- a) Explain Ricardo's theory of rent.
- b) State the dynamics theory of profit.
- c) Explain the concept of price discrimination.
- d) Explain the characteristic of indifference curve.
- e) Explain the law of supply with a diagram.
- f) State the innovation theory of profit.
- g) State the characteristics of the complete competition.

Q4) Attempt any ONE :

[10]

- a) Explain the difference between microeconomics and macroeconomics
- b) Explain the type of costs in detail

Total No. of Questions : 4]

P7749

[5801]-SODL-1003

F.Y. B.Com.

113 : व्यावसाईक अर्थशास्त्र

(2019 Pattern)

(मराठी रूपांतर) (CBCS)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 70

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील आकडे पूर्ण गुण दर्शवतात.
3) संदर्भासाठी मुळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) कोणतेही दहा प्रश्न सोडवा.

[10]

1. सूक्ष्म अर्थशास्त्रालाच म्हणतात.
अ) स्थूल अर्थशास्त्र ब) अंशलक्षी अर्थशास्त्र
क) श्रमाचे अर्थशास्त्र ड) शेतीचे अर्थशास्त्र
2. व्यक्तीची गरज पूर्ण करण्याची वस्तूच्या अंगी असणारी क्षमता म्हणजे होय.
अ) किंमत ब) उपभोग
क) उपयोगिता ड) यापैकी नाही
3. मागणीची किंमत लवचीकता = ÷ किमतीतील शेकडा बदल.
अ) मागणीतील शेकडा बदल
ब) पुरवठा शेकडा बदल
क) उत्पन्नातील शेकडा बदल
ड) पर्यायी वस्तूच्या किमतीतील शेकडा बदल
4. ज्या बचती उद्योगांच्या क्षेत्राबाहेर मिळतात त्यांना बचती असे म्हणतात.
अ) अंतर्गत ब) व्यवस्थापकिय
क) बाह्य ड) वित्तीय

प्रश्न 2) कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा. [25]

- अ) व्यावसायिक अर्थशास्त्राचे महत्व सांगा.
- ब) घटत्या सीमांत उपयोगितेचा नियम सांगा.
- क) मागणीचे निर्धारक सांगा.
- ड) बदलत्या प्रमाणाचा नियम सांगा.
- इ) एकूण खर्च, सरासरी खर्च आणि किरकोळ खर्च यांच्यातील संबंध स्पष्ट करा.
- फ) बाजाराचे वर्गीकरण स्पष्ट करा.
- य) मक्तेदारीची वैशिष्ट्ये सांगा.

प्रश्न 3) कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा. [25]

- अ) रिकार्डोचा खंड सिद्धांत स्पष्ट करा.
- ब) नफ्याचा गतिमानता सिद्धांत सांगा.
- क) मूल्यभेद संकल्पना स्पष्ट करा.
- ड) समवृत्ती वक्रची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- इ) पुरवठ्याचा नियम आकृतीसह स्पष्ट करा.
- फ) नफ्याचा नवप्रवर्तन सिद्धांत सांगा.
- य) पूर्ण स्पर्धेची वैशिष्ट्ये सांगा.

प्रश्न 4) कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर लिहा. [10]

- अ) सूक्ष्मअर्थशास्त्र आणि स्थूल अर्थशास्त्र फरक स्पष्ट करा.
- ब) खर्चाचे प्रकार सविस्तर स्पष्ट करा.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P7750

[Total No. of Pages : 7

[5801]-SODL-1004

F.Y. B.Com.

114A : BUSINESS MATHEMATICS & STATISTICS

(2019 CBCS Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*
- 3) *Use of logarithmic table and calculator is allowed.*
- 4) *Symbols have their usual meaning.*

Q1) Attempt any ten of the following.

[10×1=10]

- i) What is lender?
- ii) What is annuity?
- iii) What is interest?
- iv) What is share?
- v) What is face value?
- vi) On which value dividend is always obtained?
- vii) What is sample?
- viii) Give one real life example of infinite population.
- ix) Which measure of central tendency is suitable for qualitative data?
- x) What is relation between mean, median and mode?
- xi) What is singular matrix?
- xii) What is the relation between regression coefficient and correlation coefficient?

P.T.O.

Q2) Attempt any five of the following.

[5×5=25]

- i) What are the advantages of sampling method over census method?
- ii) What are the requirements of good measure of central tendency?
- iii) Find the compound interest on Rs. 1,200/ for 2 years at 10% p.a.?

iv) Find the value of determinant for the following matrix $A = \begin{bmatrix} 1 & 3 & 3 \\ 2 & 1 & 1 \\ 4 & 2 & 3 \end{bmatrix}$.

v) Solve the following L.P.P. by graphical method

$$\text{Maximize } Z = 3X + 4Y$$

Subject to conditions

$$5X + 7Y \leq 35$$

$$2X + 3Y \leq 24$$

$$X, Y \geq 0$$

vi) Ranks given by two judges to the 8 beauty contest:

Ranks by Judge A	4	3	5	6	7	8	1	2
Ranks by Judge B	3	5	4	8	7	6	2	1

Obtain Spearman Rank Correlation coefficient.

vii) Construct the Index Number of prices for the year 1980 with 1979 as a base year using Fishers Ideal Method.

Commodity	1979		1980	
	Price	Quantity	Price	Quantity
A	20	8	40	6
B	50	10	60	5
C	40	15	50	10
D	20	20	20	15

Q3) Attempt any five of the following.

[5×5=25]

- i) Distinguish between Simple Interest and Compound Interest.
- ii) If matrix $A = \begin{bmatrix} 3 & 1 \\ -1 & 2 \end{bmatrix}$ then show that $A^2 - 5A + 7I = 0$.
- iii) A manufacturer makes two types of lamps A and B which require treatment by a cutter and a finisher. Lamp shade A requires 2 hours of cutters and 1 hour of finisher's time. Lamp shade B requires 1 hour of cutter's and 2 hour's finisher's time. The cutter has 104 hours and finisher's has 70 hours of available time each month. Profit on one lamp shade A is Rs. 6 and on one lamp shade B is Rs.11. Formulate the above problem as a LPP to maximize the profit.
- iv) Ravi holds 300 shares of Rs. 20 each. The company issues shares in the ratio 3:5. The company declared a dividend of 25% on the enlarged capital. What is the average rate of return on his investment?
- v) If correlation coefficient between X and Y is 0.8. Find that between
- a) X and -Y
- b) 2 X and 3 Y
- c) X-10 and Y+15
- d) $\frac{X}{2}$ and $\frac{Y}{5}$
- e) $\frac{X-10}{3}$ and $\frac{10-Y}{5}$
- vi) Find the value of "X" for the following data, if Lasperys Price Index Number is 114.4.

Commodity	Price		Base Year Quantity
	Base Year	Current Year	
A	36	40	100
B	80	90	12
C	45	41	X
D	5	6	1100

vii) Calculate A.M., G.M. and H.M.

8, 12, 15, 18, 22

and show that:

$A.M. \geq G.M. \geq H.M.$

Q4) Attempt any one of the following.

[1×10=10]

- i) Explain in detail problems in the construction of Index Number.
- ii) The following table gives respective heights X and Y of a sample of 10 fathers and their sons. Estimate the fathers height if sons height is 60 inches.

Height of Father (X)	65	63	67	64	68	62	70	66	68	67
Height of Son (Y)	68	66	68	65	69	66	68	65	71	67

Total No. of Questions : 4]

P7750

[5801]-SODL-1004

F.Y. B.Com.

114A : BUSINESS MATHEMATICS & STATISTICS

(2019 CBCS Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 70

- सूचना :-
- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहे.
 - 2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
 - 3) लॉगरिदमिक टेबल आणि कॅल्क्युलेटर वापरण्याची परवानगी आहे.
 - 4) चिन्हांचा त्यांचा नेहमीचा अर्थ असतो.

प्र.1) खालीलपैकी कोणतेही दहा प्रश्न सोडवा.

[10×1=10]

- i) सावकार म्हणजे काय?
- ii) वार्षिकी म्हणजे काय?
- iii) व्याज म्हणजे काय?
- iv) शेअर म्हणजे काय?
- v) दर्शनी मूल्य म्हणजे काय?
- vi) कोणत्या मूल्यावर लाभांश नेहमी मिळतो?
- vii) नमुना म्हणजे काय?
- viii) असीम लोकसंख्येचे एक वास्तविक जीवन उदाहरण द्या.
- ix) मध्यवर्ती प्रवृत्तीचे कोणते माप गुणात्मक दादासाठी योग्य आहे?
- x) मध्य, माध्य आणि मोड यांच्यातील संबंध काय आहे?
- xi) एकवचन मॅट्रिक्स म्हणजे काय?
- xii) प्रतिगमन गुणांक आणि सहसंबंध गुणांक यांच्यात काय संबंध आहे।

प्र.2) खालीलपैकी कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा.

[5×5=25]

- i) जनगणना पद्धतीपेक्षा नमुना पद्धतीचे फायदे काय आहेत?
- ii) मध्यवर्ती प्रवृत्तीच्या चांगल्या मापनासाठी कोणत्या आवश्यकता आहेत?
- iii) रु 1,200 वरील चक्रवाढ व्याज शोधा. 2 वर्षांसाठी 10% दराने?
- iv) खालील सारणीसाठी निर्धारकाचे मूल्य शोधा

$$A = \begin{bmatrix} 1 & 3 & 3 \\ 2 & 1 & 1 \\ 4 & 2 & 3 \end{bmatrix}$$

v) आलेख पद्धतीच्या साह्याने खालील L.P.P. सोडवा

$$\text{Maximize } Z = 3X + 4Y$$

Subject to conditions

$$5X + 7Y \leq 35$$

$$2X + 3Y \leq 24$$

$$X, Y \geq 0$$

vi) 8 सौंदर्य स्पर्धेसाठी दोन न्यायाधीशांनी दिलेली रँक :

न्यायाधीश A	4	3	5	6	7	8	1	2
न्यायाधीश B	3	5	4	8	7	6	2	1

Spearman रँक सहसंबंध गुणांक मिळवा.

vii) वर्ष 1980 साठी 1979 सह किंमतीचा निर्देशांक तयार करा फिशर्स आयडियल पद्धत वापरून आधारभूत वर्ष.

वस्तू	1979		1980	
	किंमत	प्रमाण	किंमत	प्रमाण
A	20	8	40	6
B	50	10	60	5
C	40	15	50	10
D	20	20	20	15

प्र.3) खालीलपैकी कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा

[5×5=25]

i) साधे व्याज आणि चक्रवाढ व्याज यामध्ये फरक करा.

ii) जर सारणी $A = \begin{bmatrix} 3 & 1 \\ -1 & 2 \end{bmatrix}$ असेल तर सिद्ध करा की $A^2 - 5A + 7I = 0$.

iii) उत्पादक दोन प्रकारचे दिवे A आणि B बनवतो ज्यांना कटर आणि फिनिशरद्वारे उपचार आवश्यक असतात. लॅम्प शेड A ला 2 तास कटर आणि 1 तास फिनिशरचा वेळ लागतो. लॅम्प शेड B साठी 1 तास कटर आणि 2 तास फिनिशरचा वेळ लागतो. कटरकडे 104 तास असतात आणि फिनिशरकडे प्रत्येक महिन्याला 70 तास उपलब्ध असतात. एका लॅम्प A शेडवर नफा 6 रुपये आहे आणि एका लॅम्प शेड B वर 11 रुपये आहे. नफा वाढवण्यासाठी वरील समस्या एलपीपी म्हणून तयार करा.

iv) रवीकडे प्रत्येकी 20 रुपयांचे 300 शेअर्स आहेत. कंपनी 3:5 या प्रमाणात शेअर जारी करते. कंपनीने वाढलेल्या भांडवलावर 25% लाभांश जाहीर केला. त्याच्या गुंतवणुकीवर परताव्याचा सरासरी दर किती आहे?

v) जर एक्स आणि वाय मध्ये सहसंबंध 0.8 असेल तर खालील सहसंबंध काढा.

a) X आणि -Y

b) 2 X आणि 3 Y

c) X-10 आणि Y+15

d) $\frac{X}{2}$ आणि $\frac{Y}{5}$

e) $\frac{X-10}{3}$ आणि $\frac{10-Y}{5}$

vi) जर Lasperys किंमत निर्देशांक क्रमांक 114.4 असेल तर खालील डेटासाठी "X" चे मूल्य शोधा.

वस्तू	किंमत		आधार वर्ष प्रमाण
	आधार वर्ष	चालू वर्ष	
A	36	40	100
B	80	90	12
C	45	41	X
D	5	6	1100

vii) A.M., G.M. ची गणना करा आणि H.M.

8, 12, 15, 18, 22

आणि दाखवा की:

A.M. \geq G.M. \geq H.M.

प्र.4) खालीलपैकी कोणतेही एक प्रश्न सोडवा.

[1×10=10]

i) निर्देशांक क्रमांकाच्या बांधकामातील समस्या तपशीलवार स्पष्ट करा.

ii) खालील तक्त्यामध्ये 10 वडील आणि त्यांच्या मुलांच्या नमुन्याची संबंधित उंची X आणि Y दिली आहे. मुलांची उंची 60 इंच असल्यास वडिलांच्या उंचीचा अंदाज लावा.

वडिलांच्या उंची (X)	65	63	67	64	68	62	70	66	68	67
मुलांची उंची (Y)	68	66	68	65	69	66	68	65	71	67

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P7751

[5801] - SODL - 1005

[Total No. of Pages : 3

F.Y. B.Com.

**114 B : COMPUTER CONCEPTS & APPLICATION
(2019 CBCS Pattern)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt Any Ten.

[10]

- i) The smallest unit of data in computer is _____.
 - a) Byte
 - b) Nibble
 - c) Bit
 - d) KB
- ii) The software designed to perform a specific task:
 - a) Synchronous Software
 - b) Package Software
 - c) Application Software
 - d) System Software
- iii) VDU stands for _____.
 - a) Virtual Display Unit
 - b) Visual Display Unit
 - c) Virtual Detection Unit
 - d) Visual Detection Unit
- iv) RAID stands for _____.
 - a) Redundant array of independent disks
 - b) Redundant array of individual disks
 - c) Reusable Array of independent disks
 - d) Reusable array of individual disks

P.T.O.

- v) Viruses are
- a) Another form of computer attack is virus
 - b) Viruses are designed to spread into other programs and can wreak havoc in a system
 - c) Causing system crashes and program malfunctioning
 - d) All of these
- vi) Which of the following is input device?
- a) Keyboard
 - b) Mouse
 - c) Touch screen
 - d) All of the above
- vii) RAM stand for
- a) Random Access Memory
 - b) Random Associate Memory
 - c) Random Access Monitor
 - d) Real Access Meomory
- viii) Physical part of a computer are known as _____.
- a) Software
 - b) Hardware
 - c) Operating System
 - d) System unit
- ix) Networking is Only Used For Sharing Resources.
- a) True
 - b) False
 - c) None of These
- x) ROM stores data.
- a) Permanently
 - b) Temporarily
 - c) Partially
 - d) Fully
- xi) _____ is the most famous type of Operating System for personal computer.
- a) Linux
 - b) Unix
 - c) Microsoft Windows
 - d) Mac OS
- xii) LAN. Stands For Local Are(A). Network.
- a) True
 - b) False
 - c) None of these

Q2) Attempt any five of the following: **[25]**

- i) Write Difference between RAM and ROM.
- ii) Explain characteristics of Computer.
- iii) Explain features of MS Power Point.
- iv) Explain Importance of Networking.
- v) Write down the steps to open an email account.
- vi) What is network topology? Explain any one topology type in details.
- vii) What is e-marketing? Give the types of Internet Marketing.

Q3) Attempt any five of the following: **[25]**

- i) What are the steps required for successful implementation of EDI.
- ii) Explain Web development Process Model.
- iii) Write short note on Graphics in web page design.
- iv) Write a note on Digital Signature.
- v) Explain search engine.
- vi) Write note on antivirus software.
- vii) Explain windows operating system.

Q4) Attempt any one of the following: **[10]**

- i) Explain advantages and disadvantages of Internet.
- ii) Explain the type of computer network with suitable diagram.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P7752

[5801]-SODL-1006

[Total No. of Pages : 4

F.Y. B.Com.

**115A : ORGANIZATIONAL SKILL DEVELOPMENT
(2019 Pattern)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any ten from the following. **[10]**

- i) _____ is a group of people who are cooperation under the direction of leadership for accomplishment of common end.
 - a) Office Place
 - b) Division
 - c) Department
 - d) Organization
- ii) _____ means arrangement of equipment within the available floor space.
 - a) Interior of office
 - b) Office location
 - c) Office design
 - d) Office layout
- iii) Maintaining a separate register to record the details of all incoming & out going correspondence is _____ function of an office.
 - a) Communication
 - b) Administration
 - c) Routine
 - d) Management
- iv) Internet can be used for _____.
 - a) Uploading
 - b) Downloading
 - c) Chatting
 - d) All of the above
- v) Which is the last step in the process of handling inward mail?
 - a) Recording the mail
 - b) Scrutiny the mail
 - c) Distributing the mail
 - d) Sorting the mail
- vi) A large company may be divided into different department.
 - a) True
 - b) False
- vii) The internet means _____.
 - a) Network of Computer
 - b) Network of through link
 - c) Network of electronic device
 - d) Network of electrical device
- viii) Success of business depend upon prompt and proper _____.
 - a) Office management
 - b) Correspondence
 - c) Office work
 - d) Office organization

P.T.O.

- viii) व्यवसायाचे यश तत्पर आणि योग्य यावर अवलंबून असते.
 अ) कार्यालय व्यवस्थापन ब) पत्रव्यवहार
 क) कार्यालयीन कामकाज ड) कार्यालय संघटना
- ix) संस्थेसाठी काम करणाऱ्या विविध व्यक्ती आणि गटांच्या क्रियाकलापांचे म्हणून कार्यालय म्हटले जाऊ शकते.
 अ) समन्वयक ब) व्यवस्थापक
 क) आयोजक ड) निर्णय घेणारा
- x) उद्दिष्टे साध्य करण्यासाठी कार्यालयात तयार केले जातात.
 अ) निर्णय ब) प्रक्रिया
 क) प्रणाली ड) योजना आणि धोरणे
- xi) कार्यालय एक अशी जागा आहे जिथे सर्व प्रकारची माहिती संग्रहित आणि हाताळली जाते आणि म्हणूनच त्याला असे म्हणतात.
 अ) माहिती विकसक ब) माहिती प्रदाता
 क) माहिती केंद्र ड) माहिती स्टोअर
- xii) माहिती गोळा करणे, प्रक्रिया करणे, संग्रहित करणे आणि वितरित करणे या कृतींमध्ये च्या कार्याचा समावेश होतो.
 अ) संघटना ब) कार्यालय
 क) प्रभाग ड) विभाग

प्र.2) खालीलपैकी पाच प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

[25]

- अ) कार्यालयीन व्यवस्थापनाची व्याप्ती स्पष्ट करा.
 ब) डिजिटलायझेशनचे फायदे स्पष्ट करा.
 क) शास्त्रीय कार्यालय व्यवस्थापनाची विविध तंत्रे स्पष्ट करा.
 ड) व्यवस्थापनाचे स्वरूप स्पष्ट करा.
 इ) कार्यालयीन कामकाजाची वैशिष्ट्ये कोणती?
 फ) स्मार्ट हि संकल्पना स्पष्ट करा.
 य) संदेशवहनातील अडथळे स्पष्ट करा.

प्र.3) खालीलपैकी पाच प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

[25]

- अ) व्यवस्थापनाची तत्वे स्पष्ट करा.
 ब) कार्यालयीन नोंदीच्या व्यवस्थापनाची तत्वे विशद करा.
 क) कार्यालयीन फॉर्मचे विविध प्रकार स्पष्ट करा.
 ड) कार्यालय पुस्तिकेचे विविध प्रकार स्पष्ट करा.
 इ) कार्यालय नित्यक्रमाचे फायदे स्पष्ट करा.
 फ) कार्यालयीन व्यवस्थापकासाठी आवश्यक असणारी कौशल्ये विशद करा.
 य) उत्तम अहवालाची गुणवैशिष्ट्ये कोणती?

प्र.4) खालीलपैकी एका प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा.

[10]

- अ) कार्यालयीन व्यवस्थापनाची विविध कार्ये सविस्तर स्पष्ट करा.
 ब) कार्यालयीन व्यवस्थापकाची विविध कर्तव्ये व जबाबदाऱ्या सविस्तर विशद करा.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P7753

[5801]-SODL-1007

[Total No. of Pages : 4

F.Y.B.Com.

**115 -B : BANKING AND FINANCE
(2019 Pattern)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any ten.

[10]

- i) In India _____ private banks was nationalized in the year of 1969
 - a) 13
 - b) 12
 - c) 14
 - d) 15
- ii) _____ is not a type of short term loan.
 - a) Overdraft facility
 - b) Cash credit
 - c) Discounting of bills
 - d) Vehicle loan
- iii) As a identify proof of customer _____ has to give to the bank.
 - a) Ration card
 - b) Electricity bill
 - c) Phone bill
 - d) Adhaar card
- iv) _____ is not type of methods of remittances of money.
 - a) R.T.G.S.
 - b) N.E.F.T.
 - c) I.M.P.S.
 - d) D.D.P.S.
- v) _____ is a component of asset side of bank's balance sheet.
 - a) Fixed asset
 - b) Capital
 - c) Deposits
 - d) Borrowings.
- vi) _____ is not a type of negotiable instrument
 - a) banker's cheque
 - b) bill of exchange
 - c) promissory note
 - d) demand draft
- vii) _____ is not included in the type of endorsement.
 - a) blank endorsement
 - b) Partial endorsement
 - c) conditional endorsement
 - d) Crossing endorsement
- viii) The full form of PIN is _____.
 - a) Personal identification number
 - b) Personal important number
 - c) Personal immidiate number
 - d) Personal integrated number

P.T.O.

Total No. of Questions : 4]

P7753

[5801]-SODL-1007

F.Y.B.Com.

115 -B : BANKING AND FINANCE

(2019 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 70

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) कोणतेही दहा प्रश्न सोडवा.

[10]

- i) भारतात 1969 मध्ये खासगी बँकांचे राष्ट्रीयीकरण करण्यात आले.
अ) 13 ब) 12
क) 14 ड) 15
- ii) हा अल्पमुदत कर्जाचा प्रकार नाही.
अ) अधिकर्ष सवलत ब) रोख कर्ज
क) हुड्यांची वटवणूक ड) वाहन कर्ज
- iii) बँकेत ग्राहकांच्या ओळखीचा पुरावा म्हणून द्यावे लागते.
अ) रेशनिंग कार्ड ब) लाइट बिल
क) फोन बिल ड) आधार कार्ड
- iv) ही पैसे पाठविण्याची पद्धत नाही.
अ) आर.टी.जी.एस. ब) एन.ई.एफ.टी.
क) आय.एम.पी.एस. ड) डी.डी.पी.एस.
- v) बँक ताळेबंदाच्या मालमत्ता बाजूला या घटकाचा समावेश होतो.
अ) स्थावर मालमत्ता ब) भांडवल
क) ठेवी ड) घेतलेली कर्जे
- vi) हा चलनक्षय दस्तऐवजाचा प्रकार नाही.
अ) धनादेश ब) विनिमय पत्र
क) वचनचिठ्ठी ड) मागणी धनाकर्ष
- vii) पृष्ठांकनाच्या प्रकारात समाविष्ट होत नाही.
अ) कोरे पृष्ठांकन ब) अंशतः पृष्ठांकन
क) सशर्त पृष्ठांकन ड) रेखांकित पृष्ठांकन
- viii) पी.आय.एन. (PIN) चे पूर्ण रूप असे आहे.
अ) पर्सनल आयडेंटिफिकेशन नंबर ब) पर्सनल इंपॉरटंट नंबर
क) पर्सनल इमिडिएट नंबर ड) पर्सनल इंटिग्रेटेड नंबर

- ix) हा धनादेशाचा प्रकार नाही.
 अ) मागणी धनादेश
 क) आदेश धनादेश
 ब) वाहक धनादेश
 ड) रेखांकित धनादेश
- x) प्रेसिडेंसी बँक नाही.
 अ) बँक ऑफ बंगाल
 क) बँक ऑफ बॉम्बे
 ब) बँक ऑफ मद्रास
 ड) बँक ऑफ दिल्ली
- xi) बँक ऑफ इंग्लंडची स्थापना साली झाली.
 अ) 1594
 क) 1794
 ब) 1694
 ड) 1894
- xii) हे रिझर्व बँकेचे कार्य नाही.
 अ) नोटा छापणे
 क) पतनियंत्रण
 ब) शेतीला कर्ज पुरवठा
 ड) सरकारची बँक

प्र.2) कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा.

[25]

- एन.ई.एफ.टी. ची वैशिष्ट्ये लिहा.
- अल्पमुदत कर्जाचे प्रकार स्पष्ट करा.
- बँकेकडून खाते बंद करण्याची कारणे स्पष्ट करा.
- संयुक्त खात्याबद्दल थोडक्यात माहिती लिहा.
- बँकेचे लोकउपयोगी सेवा हे दुय्यम कार्य स्पष्ट करा.
- मुदत ठेव खात्यावरील व्यवहार स्पष्ट करा?
- टिप लिहा - तत्काळ भरणा सेवा (IMPS).

प्र.3) कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा.

[25]

- विनिमय पत्राची वैशिष्ट्ये लिहा.
- धनादेशाचे प्रकार स्पष्ट करा.
- सशर्त पृष्ठांकनाची संकल्पना स्पष्ट करा.
- पृष्ठांकनाचे परिणाम स्पष्ट करा.
- कोअर बँकींगचे फायदे स्पष्ट करा.
- नेट बँकींगचे फायदे स्पष्ट करा.
- टिप लिहा - स्वयंचलित गणक यंत्र (ATM).

प्र.4) कोणताही एक प्रश्न सोडवा.

[10]

- भारतीय बँक व्यवसायाची रचना सविस्तर स्पष्ट करा?
- रोखता, लाभता आणि सुरक्षितता या कर्ज तत्वांमधील परस्पर विरोध स्पष्ट करा?

Total No. of Questions :4]

SEAT No. :

P7754

[Total No. of Pages : 4

[5801]-SODL-1008

F.Y.B.Com.

115 C : COMMERCIAL GEOGRAPHY

(2019 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Neat diagram must be drawn wherever necessary.*
- 3) *Use of map stencils is allowed.*
- 4) *Figures to the right side indicate full marks.*

Q1) Attempt any ten out of twelve from the following.

[10×1=10]

- i) State any two approaches to study of commercial geography.
- ii) Give two examples of territory economic activity.
- iii) State any two causes of soil erosion.
- iv) Give two examples of renewable energy.
- v) State two advantages of under population.
- vi) State the disadvantages of migration.
- vii) Name any two industries based on agriculture.
- viii) What is balance of trade?
- ix) When and where was the first railway started in India?
- x) State any two factors affecting tourism.
- xi) When and where was the World Tourism Organization established?
- xii) State any two disadvantages of Choropleth method map.

Q2) Attempt any five out of seven from the following.

[5×5=25]

- i) Nature of commercial Geography.
- ii) Renewable and non-renewable energy sources.
- iii) Human Development Index.
- iv) State the physical factors that affect human economic activities.

P.T.O.

- v) Factors Affecting Trade.
- vi) State the type of map.
- vii) Write the causes of water pollution.

Q3) Attempt any five out of seven from the following. **[5×5=25]**

- i) Study approaches of Commercial Geography.
- ii) Quaternary activity of occupations.
- iii) Causes of air pollution.
- iv) Describe the characteristics of population in India.
- v) State the advantages and disadvantages of water transport.
- vi) Advantages and Disadvantages of Choropleth Method.
- vii) State the means of communication and explain their role in trade development.

Q4) Attempt any one out of two from the following. **[1×10=10]**

- i) Discuss and critically examine Weber's location theory of industry.
- ii) Write the factors affecting tourism.

Total No. of Questions : 4]

P7754

[5801]-SODL-1008

F.Y.B.Com.

115 C : COMMERCIAL GEOGRAPHY

(2019 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 70

- सूचना :-
- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहेत.
 - 2) आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या काढाव्यात.
 - 3) नकाशा स्टॅन्सिलस वापरण्यास परवानगी आहे.
 - 4) उजव्या बाजूकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
-

प्र.1) खालीलपैकी कोणतेही दहा प्रश्न सोडवा.

[10×1=10]

- i) व्यापारी भूगोलाच्या कोणत्याही दोन अभ्यास पद्धती सांगा.
- ii) तृतीय श्रेणीतील आर्थिक व्यवसायाची दोन उदाहरणे द्या.
- iii) मृदा धूपेची दोन कारणे सांगा.
- iv) पुनर्नविकरणीय ऊर्जेची दोन उदाहरणे द्या.
- v) न्यूनतम लोकसंख्येचे दोन फायदे सांगा.
- vi) स्थलांतराचे तोटे सांगा.
- vii) कृषीवर आधारित कोणतेही दोन उद्योगांची नावे लिहा.
- viii) व्यापार संतुलन म्हणजे काय?
- ix) भारतातील पहिली रेल्वे कधी व कोठे सुरू झाली?
- x) पर्यटनावर परिणाम करणारे कोणतेही दोन घटक सांगा.
- xi) वर्ल्ड टुरिझम ऑर्गनायझेशन ची स्थापना कधी व कोठे झाली?
- xii) छाया पद्धतीच्या नकाशाचे कोणतेही दोन तोटेसांगा.

प्र.2) खालीलपैकी कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा.

[5×5=25]

- i) व्यापारी भूगोलाचे स्वरूप.
- ii) पुनर्नविकरणीय व अपुनर्नविकरणीय ऊर्जा साधने.

- iii) मानवी विकास निर्देशांक.
- iv) मानवी आर्थिक क्रियांवर परिणाम करणारे प्राकृतिक घटक सांगा.
- v) व्यापारावर परिणाम करणारे घटक.
- vi) नकाशाचे प्रकार सांगा.
- vii) जल प्रदूषणाची कारणे लिहा.

प्र.3) खालीलपैकी कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा.

[5×5=25]

- i) व्यापारी भूगोलाच्या अभ्यास पद्धती.
- ii) चतुर्थ श्रेणीचे व्यवसाय.
- iii) हवा प्रदूषणाची कारणे.
- iv) भारतातील लोकसंख्येची वैशिष्ट्ये सांगा.
- v) जल वाहतुकीचे फायदे आणि तोटे सांगा.
- vi) छायापद्धतीचे फायदे तोटे.
- vii) दळणवळणाची साधने सांगून त्यांची व्यापार विकासातील भूमिका स्पष्ट करा.

प्र.4) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा.

[1×10=10]

- i) वेबरच्या उद्योगधंद्याच्या स्थाननिश्चिती सिद्धांतावर चर्चा करून टिकात्मक परिक्षण करा.
- ii) पर्यटनावर परिणाम करणारे घटक लिहा.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P7755

[5801]-SODL-1009

[Total No. of Pages : 4

F.Y.B.Com.

**115 - D : DEFENCE ORGANIZATION AND MANAGEMENT IN INDIA
(2019 Pattern)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any ten out of twelve from the following. (Any 10) **[10]**

- i) Reconstruction of the Indian Armed Forces since _____.
 - a) 1947
 - b) 1946
 - c) 1948
 - d) 1950
- ii) The Indian Force (IAF) was officially established on _____.
 - a) 8 october, 1934
 - b) 8 october, 1935
 - c) 8 october, 1936
 - d) 8 october, 1932
- iii) Full form of CDS _____.
 - a) Chief of Different staff
 - b) Chief of Defence staff
 - c) Chief of Divert staff
 - d) All of the above
- iv) The CDM was established in _____.
 - a) 1960
 - b) 1965
 - c) 1970
 - d) 1975
- v) After the _____ India-China war, the line of Actual control was created.
 - a) 1960
 - b) 1961
 - c) 1962
 - d) 1963
- vi) Full form of AAD _____.
 - a) Any Air Defence
 - b) Army Air Defence
 - c) Another Air Defence
 - d) None of the above
- vii) The naval air-arm of the Indian Navy currently operates _____ air squandrons.
 - a) 20
 - b) 19
 - c) 18
 - d) 21
- viii) Roll of Border security Board:
 - I. Assist the Indian Army.
 - II Guarding the refugee camps
 - a) Only I is correct
 - b) Only II is correct
 - c) Both I and II is correct
 - d) None of the above

P.T.O.

- ix) Types of Intelligence _____ .
- a) Signals intelligence b) Imagery Intelligence
c) Human intelligence d) All of the above.
- x) _____ is a situation or period of fighting between countries or groups of people.
- a) War b) Quarrel
c) Both are wrong d) Both are correct
- xi) Methods of Economic Warfare _____.
- a) Economic blockade b) Preclusive buying
c) Aerial bombing d) All of the above
- xii) _____ has been the prime concern of the Indian state since India's independence in 1947.
- a) Economic Development
b) Agricultural development
c) Economic & Agricultural Development
d) None of the above

Q2) Attempt any 5 out of 7 from the following. [25]

- i) Discuss the Defence Policy and Planning.
ii) Draw the structure of the Indian Armed forces.
iii) What is the Importance of chief of Defence staff?
iv) Briefly Discribe the work of the border security force.
v) What is geo-spatial intelligence?
vi) Briefly Discribe the various types of war.
vii) What is the meaning of economic mobilization?

Q3) Attempt any 5 out of 7 from the following. [25]

- i) What is meaning of Economic warfare.
ii) List the various types of unemployment.
iii) Briefly Discribe any two elements of war.
iv) What is the importance of the Home Guard?
v) What is the objective and task of the Indian Navy?
vi) What is financial Emergency?
vii) State the role of the Indian Air force.

Q4) Attempt any 1 out of 2 from the following. [10]

- i) Write in detail about the principles of defence organization
ii) Discuss in detail the National Security Council.

Total No. of Questions :4]

SEAT No. :

P7756

[Total No. of Pages : 6

[5801]-SODL-1010

F.Y.B.Com.

115 -E : THEORY AND PRACTICE OF COOPERATION

(2019 CBCS Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any ten out of twelve from the following. **[10]**

- i) _____ Committee was working under the chairmanship of Prof. D.G. Karve.
 - a) Mirdha
 - b) Karve
 - c) Both of the above
 - d) None of the above
- ii) International Co-operative Alliance was founded by the International Co-operative Congress held in_____.
 - a) 1865
 - b) 1875
 - c) 1895
 - d) 1995
- iii) 'One man one vote' principle was recommended by _____ committee.
 - a) Gorwala
 - b) Maclagan
 - c) Minto Morley
 - d) Montague Chelmsford
- iv) The member of a Co-operative Society have _____ liability.
 - a) Limited
 - b) Unlimited
 - c) Joint
 - d) Joint and Several
- v) The Rules and Regulations of a Co-operative Society is formed in its _____.
 - a) Co-operative Act
 - b) Co-operative Rules
 - c) Bylaws
 - d) General Body
- vi) The full form of ICA is _____.
 - a) Indian Co-operative Alliance
 - b) International Consumer Alliance
 - c) International Co-operative Alliance
 - d) Indian Consumer Alliance

P.T.O.

Q3) Attempt any five out of seven from the following.

[25]

- a) State the challenges in Cooperative Sector.
- b) Briefly explain the significance of the Cooperative Credit Society Act 1904.
- c) What is meant by Co-operative Movement?
- d) Explain the features of Capitalism
- e) State the functions of State co-operative Banks?
- f) Explain the nature of Co-operative Management.
- g) Write the principles of Co-operation.

Q4) Attempt any one out of two from the following.

[10]

- a) Discuss significance of Maclagan Report in India's co-operative movement.
- b) Elaborate the development of Co-operative movement in Maharashtra.

Total No. of Questions : 4]

P7756

[5801]-SODL-1010

F.Y.B.Com.

**115 -E : THEORY AND PRACTICE OF COOPERATION
(2019 CBCS Pattern)**

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 70

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
-

प्र.1) खालीलपैकी कोणतेही दहा प्रश्न सोडवा.

[10]

- i) समिती ही प्रा. डी. जी. कव्हे यांच्या अध्यक्षतेखाली कार्यरत होती.
अ) मिर्धा ब) कव्हे
क) वरीलपैकी दोन्ही ड) वरीलपैकी नाही
- ii) आंतरराष्ट्रीय सहकार काँग्रेसने आंतरराष्ट्रीय सहकार युतीची स्थापना मध्ये केली.
अ) 1865 ब) 1875
क) 1895 ड) 1995
- iii) 'एक व्यक्ती एक मत' तत्वाची शिफारस समितीने केली होती.
अ) गोरवाला ब) मॅकलेगन
क) मिंटो मॉर्ले ड) मॉन्टेग चेम्सफोर्ड
- iv) सहकारी संस्थेच्या सभासदांची जबाबदारी असते.
अ) मर्यादित ब) अमर्यादित
क) संयुक्त ड) संयुक्त आणि अनेक
- v) सहकारी संस्थेचे नियम व अटी या तिच्या मध्ये असतात.
अ) सहकार कायदा ब) सहकार नियम
क) उपनियम ड) सामान्य संस्था
- vi) आयसीए (ICA) चे पूर्ण रूप आहे.
अ) इंडियन को-ऑपरेटिव्ह अलायन्स ब) इंटरनॅशनल कंज्युमर अलायन्स
क) इंटरनॅशनल को-ऑपरेटिव्ह अलायन्स ड) इंडियन कंज्युमर अलायन्स

प्र.3) खालीलपैकी कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा.

[25]

- i) सहकार क्षेत्रातील आव्हाने सांगा.
- ii) सहकारी पतसंस्था कायदा 1904 चे महत्व थोडक्यात स्पष्ट करा.
- iii) सहकारी चळवळ म्हणजे काय?
- iv) भांडवलशाहीची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- v) राज्य सहकारी बँकांची कार्ये सांगा?
- vi) सहकारी व्यवस्थापनाचे स्वरूप स्पष्ट करा.
- vii) सहकाराची तत्वे लिहा.

प्र.4) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा.

[10]

- i) भारताच्या सहकारी चळवळीतील मॅक्लेगन अहवालाच्या महत्वाची चर्चा करा.
- ii) महाराष्ट्रातील सहकार चळवळीचा विकास विशद करा.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P7757

[Total No. of Pages : 6

[5801]-SODL-1011

F.Y.B.Com.

**115 - F : MANAGERIAL ECONOMICS
(2019 CBCS Pattern)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*
- 3) *Draw the diagram wherever is necessary.*

Q1) Attempt any ten out of twelve from the following.

[10]

- i) _____ can be defined as the study of economic theories, logic, concepts and tools of economic analysis applied in the process of business decision-making.
 - a) Micro Economics
 - b) Managerial Economics
 - c) Business Economics
 - d) Macro Economics
- ii) The concept of opportunity cost is related to the _____.
 - a) Alternative uses of Natural resources
 - b) Alternative uses of scare resources
 - c) Best uses of scare resources
 - d) Alternative uses of abundant resources
- iii) What is marginal utility of n unit.
 - a) $MU \text{ of } n^{\text{th}} \text{ unit} = TU_{n-1} - TU_n$
 - b) $MU \text{ of } n^{\text{th}} \text{ unit} = TU - TU_{n-1}$
 - c) $MU \text{ of } n^{\text{th}} \text{ unit} = TU_n - TU_{n-1}$
 - d) $MU \text{ of } n^{\text{th}} \text{ unit} = TU_{n-1} - TU$
- iv) When price of a product increases, consumer's real income (purchasing power) _____.
 - a) Remains constant
 - b) Increases
 - c) Decreases
 - d) Neutral

P.T.O.

- v) The rate at which one good is substituted for another is called _____.
- Marginal Rate of Replacement
 - Marginal Rate of Substitution
 - Marginal Rate of diminishing
 - Marginal Rate of Increasing
- vi) Electricity and computer together is the example of which types of Goods _____.
- Substitute Goods
 - Luxury Goods
 - Complementary Goods
 - Giffen Goods
- vii) Cotton Clothes, Bidi, Millet are the example of _____.
- Inferiors Goods
 - Giffen Goods
 - Superior Goods
 - Normal Goods
- viii) _____ is the percentage change in demand due to one percent change in the price of the commodity.
- Elasticity of demand
 - Cross Elasticity
 - Income Elasticity
 - Elasticity of supply
- ix) For essential goods the co-efficient of income elasticity is _____.
- Equal to 1
 - Less than 1
 - Greater than 1
 - Infinity
- x) Which of the following is statistical methods of Demand forecasting?
- Consumer survey - direct interview methods
 - Barometric methods
 - Consumer survey - Indirect interview method
 - Opinion Poll Methods
- xi) In which stage of production the Total product of labour increases but at diminishing rates?
- Stage - 2
 - Stage 1
 - Stage - 3
 - Stage - 4
- xii) Total cost is equal to _____.
- AFC+AVC
 - TFC+TVC
 - TMC+TAC
 - TFC+TMC

Q2) Attempt any 5 out of 7 from the following. **[5×5=25]**

- i) Briefly explain the importance of managerial Economics.
- ii) Explain the law of Demand.
- iii) State the concept of fixed cost variable cost.
- iv) Explain the difference between private organization and public organization.
- v) State the factors affecting price determination.
- vi) Explain the method of demand forecasting.
- vii) Explain the disadvantages of public enterprise.

Q3) Attempt any 5 out of 7 from the following. **[5×5=25]**

- i) Write the characteristics of managerial economics.
- ii) Explain the types of price elasticity of demand.
- iii) Explain the reasons for demand forecasting.
- iv) Explain the factors that determine supply.
- v) Write the features of joint capital companies.
- vi) Write the importance of multinational companies in India.
- vii) Write the reasons for demand for capital.

Q4) Attempt any 1 out of 2 from the following. **[1×10=10]**

- i) Explain the nature and scope of managerial economics.
- ii) Explain the characteristics of indifference curve with diagram.

Total No. of Questions : 4]

P7757

[5801]-SODL-1011

F.Y.B.Com.

115 - F : MANAGERIAL ECONOMICS

(2019 CBCS Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 70

- सूचना :-
- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
 - 2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
 - 3) आवश्यक तेथे सुबक आकृती काढावी.

प्र.1) खालील बारापैकी कोणतेही दहा प्रश्न सोडवा.

[10]

- i) ची व्याख्या अशा प्रकारे करता येते की, ज्यामध्ये विविध आर्थिक सिद्धांत, तर्क, संकल्पना आणि आर्थिक विश्लेषणांच्या साधनांचा वापर व्यवसायिक निर्णय घेण्याच्या प्रक्रियेचा अभ्यास.
 - अ) सूक्ष्म अर्थशास्त्र
 - ब) व्यवस्थापकीय अर्थशास्त्र
 - क) व्यवसायिक अर्थशास्त्र
 - ड) स्थूल अर्थशास्त्र
- ii) संधी खर्च ही संकल्पना घटकांशी संबंधित आहे.
 - अ) नैसर्गिक संसाधनांचा पर्यायी वापर
 - ब) दुर्मिळ संसाधनांचा पर्यायी वापर
 - क) दुर्मिळ संसाधनांचा चांगला वापर
 - ड) मुबलक संसाधनांचा पर्यायी वापर
- iii) n एककाची सीमांत उपयोगिता काय
 - अ) n एककाची सीमांत उपयोगिता = एकूण उपयोगिता $n-1$ - एकूण उपयोगिता n
 - ब) n एककाची सीमांत उपयोगिता = एकूण उपयोगिता - एकूण उपयोगिता $n-1$
 - क) n एककाची सीमांत उपयोगिता = एकूण उपयोगिता n - एकूण उपयोगिता $n-1$
 - ड) n एककाची सीमांत उपयोगिता = एकूण उपयोगिता $n-1$ - एकूण उपयोगिता
- iv) जेव्हा वस्तूच्या किंमती वाढतात तेव्हा उपभोक्त्याचे (खरेदीशक्ती)
 - अ) स्थिर राहते
 - ब) वाढते
 - क) कमी होते
 - ड) निष्क्रिय असते

प्र.2) खालील सातपैकी कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा.

[5×5=25]

- i) व्यवस्थापकीय अर्थशास्त्राचे महत्त्व थोडक्यात स्पष्ट करा.
- ii) मागणीचा नियम स्पष्ट करा.
- iii) स्थिर खर्च आणि बदलता खर्च संकल्पना स्पष्ट करा.
- iv) खाजगी संस्था आणि सार्वजनिक संस्था यातील फरक स्पष्ट करा.
- v) किंमत निश्चितीवर परिणाम करणारे घटक सांगा.
- vi) मागणीच्या अंदाजाच्या पद्धती स्पष्ट करा.
- vii) सार्वजनिक उपक्रमाचे तोटे सविस्तर लिहा.

प्र.3) खालील सातपैकी कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा.

[5×5=25]

- i) व्यवस्थापकीय अर्थशास्त्राची वैशिष्ट्ये लिहा.
- ii) मागणीच्या किंमत लवचिकतेचे प्रकार स्पष्ट करा.
- iii) मागणीच्या अंदाजाची कारणे स्पष्ट करा.
- iv) पुरवठ्याचे निर्धारक घटक स्पष्ट करा.
- v) संयुक्त भांडवली संस्थांची वैशिष्ट्ये लिहा.
- vi) भारतातील बहुराष्ट्रीय कंपन्यांचे महत्त्व स्पष्ट करा.
- vii) भांडवलाच्या मागणीचे कारणे लिहा.

प्र.4) खालील दोनपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा.

[1×10=10]

- i) व्यवस्थापकीय अर्थशास्त्राचे स्वरूप आणि व्याप्ती स्पष्ट करा.
- ii) समवृत्ती वक्राची विविध वैशिष्ट्ये आकृतिसह स्पष्ट करा.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

[Total No. of Pages : 3

P7758

[5801]-SODL-1012

F.Y. B.Com.

116A : ESSENTIALS OF E-COMMERCE

(2019 CBCS Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt Any Ten

[10]

- a) E-Commerce stands for _____.
 - i) Electrical Commerce
 - ii) Electronic Commerce
 - iii) Entertainment Commerce
 - iv) Electro Chemical Commerce
- b) The World Wide Web (WWW) was introduced in the year _____.
 - i) 1994
 - ii) 1996
 - iii) 1992
 - iv) 1990
- c) _____ is a function of E commerce.
 - i) Marketing
 - ii) Supply Chain
 - iii) Finance
 - iv) All of the above
- d) The concept of online marketing and selling of products and services through the internet is _____.
 - i) B2G
 - ii) B2C
 - iii) B2B
 - iv) B2E
- e) _____ is an early form of E-commerce.
 - i) SCM
 - ii) EDI
 - iii) Both of these
 - iv) Neither of these

P.T.O.

Q3) Attempt Any Five

[25]

- a) What are the steps required for successful implementation of EDI.
- b) Explain various mobile payment apps used in India.
- c) What is E commerce? Explain the role of e commerce in business economy.
- d) Explain Digital signature.
- e) Explain search engine in details
- f) Explain antivirus software.
- g) What is E-shopping? What are the advantages and disadvantages of eshopping?

Q4) Attempt Any One

[10]

- a) Explain advantages and disadvantages of Internet.
- b) Describe in detail various e commerce models.

x x x

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P7759

[Total No. of Pages : 4

[5801]-SODL-1013

F.Y. B.Com.

116 B : INSURANCE & TRANSPORT

(2019 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicates full marks.*

Q1) Attempt any TEN out of TWELVE from the following. **[10]**

- i) What is transfer in insurance concept?
- ii) 'Contract of insurance is a kind of contract', which law recognizes it?
- iii) How many insurance companies were merged to form the Life Insurance Corporation of India?
- iv) Where is the head office of Life Insurance Corporation of India located?
- v) Group insurance provides insurance cover to multiple insurers under what name of insurance?
- vi) The Life Insurance in its modern form came to India for the first time from which country?
- vii) What is the most flexible mode of transportation?
- viii) The Current highway development works in India are undertaken by?
- ix) What is the world ranking of Indian Railway network?
- x) Which Indian port is recently declared as Trade Free Zone?
- xi) Air India came into existence in which year?
- xii) From which transportation mode we carry costly things?

Q2) Attempt any FIVE out of SEVEN from the following. **[25]**

- i) Explain the nature of insurance.
- ii) What are the benefits of fire insurance?
- iii) State the various features of Marine Insurance.
- iv) What are the different disadvantages of transport?
- v) State the remedies to develop road transport in India.
- vi) State the problems faced by the Indian railway.
- vii) State the limitations of marine transport.

P.T.O.

Q3) Attempt any FIVE out of SEVEN from the following. [25]

- i) Explain any five points of difference between life insurance and general insurance.
- ii) State the importance of life insurance.
- iii) Explain Valued Policy and Unvalued Policy.
- iv) What is a marine insurance contract?
- v) State the road transport concept in detail.
- vi) Explain the domestic water transport.
- vii) State the progress of Indian Airways since 2000.

Q4) Attempt any ONE out of TWO from the following. [10]

- i) Define Life Insurance. Explain the procedure of making a life insurance contract in detail.
- ii) What is transportation? Explain in detail the importance of transport in modern age.

Total No. of Questions : 4]

P7759

[5801]-SODL-1013

F.Y. B.Com.

116 B : INSURANCE & TRANSPORT

(2019 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 70

- सूचना :-
- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
 - 2) उजवीकडील आकडे पूर्ण गुण दर्शवतात.
 - 3) संदर्भासाठी मुळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.1) खालील बारा पैकी कोणतेही दहा प्रश्न सोडवा.

[10]

- i) विमा संकल्पनेत कशाचे हस्तांतरण होते?
- ii) विमा करार हा एक प्रकारचा करार आहे, तो कोणत्या कायद्याने मान्य केलेला आहे?
- iii) भारतीय जीवन विमा महामंडळ स्थापण्यासाठी किती विमा कंपन्यांचे विलीनीकरण करण्यात आले?
- iv) भारतीय जीवन विमा महामंडळाचे केंद्रीय कार्यालय कोठे आहे?
- v) समूह विमा अनेक विम्यांना कोणत्या नावाच्या विम्यांतर्गत विमा संरक्षण पुरवते?
- vi) आयुर्विमा आधुनिक स्वरूपात भारतात प्रथमच कोणत्या देशातून आला?
- vii) वाहतुकीचा सर्वात लवचिक प्रकार कोणता आहे?
- viii) भारतातील सध्याच्या महामार्गाच्या विकासाची कामे कोणी हाती घेतली आहेत?
- ix) भारतीय रेल्वे नेटवर्कची जागतिक क्रमवारी किती आहे?
- x) अलीकडे कोणते भारतीय बंदर मुक्त व्यापार विभाग म्हणून घोषित करण्यात आले आहे?
- xi) एअर इंडिया कोणत्या वर्षी अस्तित्वात आली?
- xii) कोणत्या मार्गाने आपण महागड्या वस्तुंची वाहतूक करू शकतो?

प्र.2) खालील सात पैकी कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा.

[25]

- i) विम्याचे स्वरूप स्पष्ट करा.
- ii) अग्नि विम्याचे फायदे काय आहेत?
- iii) सागरी विम्याची विविध वैशिष्ट्ये सांगा.
- iv) वाहतुकीचे वेगवेगळे तोटे काय आहेत?
- v) भारतातील रस्ते वाहतूक विकसित करण्याचे उपाय सांगा.
- vi) भारतीय रेल्वेला भेडसावणाऱ्या समस्या सांगा.
- vii) सागरी वाहतुकीच्या मर्यादा सांगा.

प्र.3) खालील सात पैकी कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा.

[25]

- i) जीवन विमा आणि सामान्य विमा यांच्यातील फरकाचे कोणतेही पाच मुद्दे स्पष्ट करा.
- ii) जीवन विम्याचे महत्त्व सांगा.
- iii) मूल्यवान विमा आणि अमूल्य विमा स्पष्ट करा.
- iv) सागरी विमा करार म्हणजे काय?
- v) रस्ते वाहतूक संकल्पना तपशीलवार सांगा.
- vi) देशांतर्गत जलवाहतूक स्पष्ट करा.
- vii) इंडियन एअरवेजची सन 2000 नंतरची प्रगती सांगा.

प्र.4) खालील दोन पैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा.

[10]

- i) जीवन विम्याची व्याख्या करा. जीवन विमा करार करण्याची प्रक्रिया सविस्तर स्पष्ट करा.
- ii) वाहतूक म्हणजे काय? आधुनिक युगातील वाहतुकीचे महत्त्व सविस्तर स्पष्ट करा.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P7760

[Total No. of Pages : 4

[5801]-SODL-1014

F.Y. B.Com.

116 C : MARKETING AND SALESMANSHIP

(2019 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt ten out of twelve from the following. **[10]**

- i) Marketing is a process that create communicates and Delivers _____.
 - a) Services to customers
 - b) Products to customers
 - c) Value to customer
 - d) Benefits to customers
- ii) The strategy adopted by retailer and wholesalers for creating their private brand is called as _____.
 - a) Store brand
 - b) Mega brand
 - c) Brand extension
 - d) Co brand
- iii) Which of the following is incorrect about digital marketing
 - a) Digital marketing requires electronic device for promoting goods and services
 - b) Digital marketing can be done online
 - c) Digital marketing can be done offline
 - d) Digital marketing can be understood as online marketing, web marketing and e-mail marketing.
- iv) During which steps of the marketing segmentation targeting and positioning process does the firm develop a marketing mix for each segment
 - a) Market segmentation
 - b) Market targeting
 - c) Market Positioning
 - d) The firm does not go through the development during any of the above steps.
- v) Green marketing is part of _____.
 - a) Re-marketing
 - b) Event marketing
 - c) Social marketing
 - d) Mega marketing
- vi) A feature of rural marketing is the large and _____ market.
 - a) Attractive
 - b) Neat
 - c) Limited
 - d) Scattered
- vii) _____ are the key elements of promotion mix
 - a) Advertising and sales promotion
 - b) Publicity and public relations
 - c) Direct marketing and personal selling
 - d) All of the above

P.T.O.

- viii) Place in marketing is also known as _____.
- Physical distribution
 - Channel of distribution
 - Intermediary
 - All of above
- ix) What does the term PLC stands for _____.
- Product life cycle
 - Production life control
 - Product long cycle
 - Production long cycle
- x) Marketing mix for services includes _____.
- 4 ps
 - 7 ps
 - 8 ps
 - 5 ps
- xi) Factors are the most popular bases for segmenting customer groups _____.
- Geography
 - Demographic
 - Psychographic
 - Behavioral
- xii) Marketing is a process which aims at _____.
- Production
 - Profit making
 - The satisfaction of customer needs
 - Selling products

Q2) Attempt any five [25]

- Write a short note on the pricing procedure.
- Explain the elements of Marketing Mix.
- What is the limitations 'of Market segmentation?
- Explain the pricing methods.
- Explain the types channels of distribution.
- Briefly explain the challenges in personal selling.
- What is the significance of promotion mix?

Q3) Attempt any five [25]

- Explain the process of selling.
- Explain the importance of rural marketing.
- What are Blogs?
- What are the limitations of E- Marketing?
- Explain the challenges and opportunities of rural marketing.
- Explain the steps in process of selling.
- Short note on Niche Marketing.

Q4) Attempt any one out of two from the following. [10]

- Define the term Marketing. Explain the functions of Marketing.
- Define the concept of salesmanship, Explain the scope of salesmanship.

- vii) हे विक्रय वृद्धी मिश्रणाचे प्रमुख घटक म्हणून ओळखले जाते.
 अ) जाहिरात आणि विक्री प्रोत्साहन ब) प्रसिद्धी आणि जनसंपर्क
 क) थेट विपणन आणि वैयक्तिक विक्री ड) वरील सर्व
- viii) विपणनातील स्थान हे म्हणून देखील ओळखले जाते.
 अ) भौतिक वितरण ब) वितरण साखळी
 क) मध्यस्थ ड) वरील सर्व
- ix) PLC चे पूर्ण रूप लिहा.
 अ) प्रोडक्ट लाईफ सायकल ब) प्रोडक्शन लाईफ कंट्रोल
 क) प्रोडक्ट लाँग सायकल ड) प्रोडक्शन लाँग सायकल
- x) विपणन मिश्रणामध्ये सेवा समाविष्ट आहेत.
 अ) 4 ps ब) 7 ps
 क) 8 ps ड) 5 ps
- xi) घटक हे ग्राहकांच्या गटांचे विभाजन करण्यासाठी सर्वात लोकप्रिय आधार आहेत.
 अ) भौगोलिक ब) लोकसंख्याशास्त्रीय
 क) मानसशास्त्रीय ड) वर्तणूक
- xii) विपणन ही एक प्रक्रिया आहे ज्याचा उद्देश आहे.
 अ) उत्पादन ब) नफा मिळविणे
 क) ग्राहकांच्या गरजा पूर्ण करणे ड) उत्पादन विकणे

प्र.2) कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा.

[25]

- i) किंमत प्रक्रियेवर टीप लिहा.
- ii) विपणन मिश्रणाचे घटक स्पष्ट करा.
- iii) बाजारपेठ विभागणीच्या मर्यादा स्पष्ट करा.
- iv) किंमत पद्धती स्पष्ट करा.
- v) वितरणाचे प्रकार स्पष्ट करा.
- vi) वैयक्तिक विक्रीतील आव्हाने थोडक्यात सांगा.
- vii) विक्रेय वृद्धी मिश्रचे महत्व सांगा ?

प्र.3) कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा.

[25]

- i) विक्रीची प्रक्रिया स्पष्ट करा.
- ii) ग्रामीण विपणनाचे महत्व स्पष्ट करा.
- iii) ब्लॉग म्हणजे काय ?
- iv) ई-मार्केटिंगच्या मर्यादा काय आहेत ?
- v) ग्रामीण विपणनाची आव्हाने आणि संधी स्पष्ट करा.
- vi) विक्री प्रक्रियेतील पायऱ्या स्पष्ट करा.
- vii) कोनाडा विपणन टीप लिहा.

प्र.4) कोणताही एक प्रश्न सोडवा.

[10]

- i) विपणनाची व्याख्या लिहून. विपणनाची कार्ये स्पष्ट करा.
- ii) विक्रय कला संकल्पना सांगून विक्रय कलेची व्याप्ती स्पष्ट करा.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P7761

[Total No. of Pages : 4

[5801]-SODL-1015

F.Y. B.Com.

**116D : CONSUMER PROTECTION AND BUSINESS ETHICS
(2019 Pattern)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any ten out of twelve from the following.

[10]

- i) ECS stands for _____
 - a) Electronic Conversion Systems
 - b) Electronic Centred System
 - c) Electronic Cross Systems
 - d) Electronic Clearing system
- ii) Consumer Protection Act is significant to _____.
 - a) Immovable Goods
 - b) Movable Goods
 - c) Particular Goods and Services
 - d) All Goods and Services
- iii) The New Consumer Protection Act come into force from _____.
 - a) 1st April 2019
 - b) 1st March 2020
 - c) 1st May 2019
 - d) 20th July 2020
- iv) A chemist sold you a medicine of expiry date, under which consumer right you can approach the consumer court?
 - a) Right of Safety
 - b) Right to Seek Redressal
 - c) Right to Education
 - d) Right to Equality
- v) Rights of consumer are protected under _____ Act.
 - a) Consumer Rights Act
 - b) Consumer Benefits Act
 - c) Consumer Protection Act
 - d) Community Protection Act
- vi) Which of the following are the ways and means of consumer protection?
 - a) Self-regulation by the business
 - b) Business associations
 - c) Government
 - d) All of the above
- vii) Why do we need to have set rules and regulations for consumer rights?
 - a) To protect and promote the interest of the consumers against unethical and unfair trade practices.
 - b) To bring discipline in the country.
 - c) To provide police protection to consumers during a dispute with the sellers.
 - d) Its aim is to make all the sellers fair and honest.

P.T.O.

Total No. of Questions : 4]

P7761

[5801]-SODL-1015

F.Y. B.Com.

116D : CONSUMER PROTECTION AND BUSINESS ETHICS

(2019 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 70

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजव्या बाजूचे आकडे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) खालीलपैकी कोणतेही दहा प्रश्न सोडवा.

[10]

- i) E.C.S. म्हणजे
- अ) इलेक्ट्रॉनिक रूपांतर प्रणाली ब) इलेक्ट्रॉनिक केंद्रीत प्रणाली
क) इलेक्ट्रॉनिक क्रॉस सिस्टम्स ड) इलेक्ट्रॉनिक क्लिअरिंग सिस्टम
- ii) ग्राहक संरक्षण कायदा साठी महत्त्वपूर्ण आहे.
- अ) स्थावर वस्तू ब) जंगम वस्तू
क) विशेष वस्तू आणि सेवा ड) सर्व वस्तू आणि सेवा
- iii) नवीन ग्राहक संरक्षण कायदा पासून अंमलात आला.
- अ) 1 एप्रिल 2019 ब) 1 मार्च 2020
क) 1 मे 2019 ड) 20 जुलै 2020
- iv) एका केमिस्टने तुम्हाला एक्सपायरी डेटचे औषध विकले, कोणत्या ग्राहक हक्काखाली तुम्ही ग्राहक न्यायालयात जाऊ शकता ?
- अ) सुरक्षिततेचा अधिकार ब) निवारण मिळविण्याचा अधिकार
क) शिक्षणाचा अधिकार ड) समानतेचा अधिकार
- v) ग्राहकांचे हक्क कायद्यांतर्गत संरक्षित आहेत.
- अ) ग्राहक हक्क कायदा ब) ग्राहक लाभ कायदा
क) ग्राहक संरक्षण कायदा ड) समुदाय संरक्षण कायदा
- vi) खालीलपैकी कोणते मार्ग आणि माध्यम ग्राहक संरक्षणाचे आहेत ?
- अ) व्यवसायाद्वारे स्वयं-नियमन ब) व्यावसायिक संघटना
क) शासन ड) वरील सर्व
- vii) ग्राहक हक्कांसाठी आपण नियम आणि कायदे का ठरवले पाहिजेत ?
- अ) अनैतिक आणि अनुचित व्यापार पद्धतींपासून ग्राहकांच्या हिताचे संरक्षण आणि प्रचार करणे.
ब) देशात शिस्त आणणे.
क) विक्रेत्यांशी वाद असताना ग्राहकांना पोलिस संरक्षण देणे.
ड) सर्व विक्रेते निष्पक्ष आणि प्रामाणिक बनवणे.
- viii) प्रकारचा ई-कॉमर्स म्हणजे पेमेंट गेटे.
- अ) B2B ब) B2C
क) G2C ड) G2B

- ix) मोड वापरून ई-कॉमर्स केले जाऊ शकते.
 अ) SMS/फोन संभाषण ब) वेब
 क) ईमेल ड) वरील सर्व
- x) स्नॅपडील, फ्लिपकार्ट, शॉप क्लू इ. सारख्या ई-कॉमर्स प्लॅटफॉर्म व्यवसायाची व्याप्ती आहे.
 अ) राष्ट्रीय ब) स्थानिक
 क) जागतिक ड) यापैकी नाही
- xi) ई-कॉमर्स प्लॅटफॉर्मने इलेक्ट्रॉनिक पेमेंटसाठी व्यवहाराची सुविधा प्रदान केली पाहिजे.
 अ) सुरक्षित ब) असुरक्षित
 क) असुरक्षित ड) अनियंत्रित
- xii) हे माध्यमांचे नीतिशास्त्र नाही.
 अ) असभ्यता ब) अचूकता
 क) स्रोतांचे संरक्षण ड) गोपनीयता

प्र.2) खालीलपैकी कोणत्याही पाच प्रश्नांची उत्तरे लिहा. [25]

- अ) भारतातील ग्राहक चळवळ यावर टीप लिहा.
 ब) ई-बँकिंगमधील ग्राहक संरक्षण यावर टीप लिहा.
 क) भारतातील ग्राहक शिक्षण यावर टीप लिहा.
 ड) ग्राहक हक्क आणि मानकीकरण यावर टीप लिहा.
 इ) ग्राहक संस्था आणि स्वयंसेवी संस्थांच्या भूमिका काय आहेत?
 फ) जाहिरातीतील नैतिक आणि सामाजिक समस्या यावर टीप लिहा.

प्र.3) खालीलपैकी कोणत्याही पाच प्रश्नांची उत्तरे लिहा. [25]

- अ) ग्राहकांच्या जबाबदाऱ्या काय आहेत?
 ब) माध्यमांमध्ये विविध नैतिकता काय आहेत?
 क) ग्राहकवाद यावर टीप लिहा.
 ड) ग्राहक शिक्षण कार्यक्रमाची उद्दिष्टे काय आहेत?
 इ) संस्थेला ई-कॉमर्सचे काय फायदे आहेत?
 फ) ई-सप्लाय चेन मॅनेजमेंटचे मूलभूत घटक कोणते आहेत?

प्र.4) खालीलपैकी कोणत्याही एक प्रश्नाचे उत्तर लिहा. [10]

- अ) ग्राहक संरक्षणाची गरज आणि महत्व स्पष्ट करा.
 ब) व्यवसायात नैतिकतेची आवश्यकता यावर चर्चा करा.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P7762

[Total No. of Pages : 4

[5801]-SODL-1016

F.Y. B.Com.

**116 E : BUSINESS ENVIRONMENT AND ENTREPRENEURSHIP
(2019 CBCS Pattern)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any ten out of twelve from the following. **[10]**

- i) When considering business, business responsibilities of _____ have to be considered.
 - a) Politicians
 - b) Society
 - c) Administration
 - d) Government
- ii) _____ is the cause of Pollution.
 - a) Industrialization
 - b) Population
 - c) Deforestation
 - d) All of the above
- iii) _____ energy is generated through crops like maize and soybean.
 - a) Solar Energy
 - b) Wind Energy
 - c) Bio Energy
 - d) Thermal Energy
- iv) During monsoon, river water is _____ polluted.
 - a) More
 - b) Less
 - c) Medium
 - d) None of the above
- v) _____ is the element of Entrepreneurial behaviour?
 - a) Profit-orientation
 - b) Resource fulness
 - c) Calculated risk
 - d) All of the above
- vi) The word “entrepreneur” comes from the _____.
 - a) French
 - b) Latin
 - c) English
 - d) Spanish
- vii) In the world of capitalism _____ is the emperor.
 - a) Entrepreneur
 - b) Workers
 - c) Manager
 - d) Customer
- viii) Due to _____ habit an entrepreneur can predict the market and demand.
 - a) Observation
 - b) Looking for opportunities
 - c) Persistence
 - d) Information Seeker
- ix) _____ is the first condition of entrepreneurship.
 - a) Creation
 - b) Innovation
 - c) Capital
 - d) Money

P.T.O.

Total No. of Questions : 4]

P7762

[5801]-SODL-1016

F.Y. B.Com.

116 E : BUSINESS ENVIRONMENT AND ENTREPRENEURSHIP
(2019 CBCS Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 70

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) खालीलपैकी कोणतेही 10 प्रश्न सोडवा.

[10]

- i) व्यवसायाचा विचार करता च्या व्यवसाय विषयक जबाबदाऱ्या विचारात घ्याव्या लागतात.
अ) राजकारण्यांच्या ब) समाजाच्या
क) प्रशासनाच्या ड) शासनाच्या
- ii) हे प्रदूषणाचे कारण आहे.
अ) औद्योगिकीकरण ब) लोकसंख्या
क) जंगलतोड ड) वरील सर्व
- iii) मका आणि सोयाबिन यासारख्या पिकांच्या माध्यमातून ऊर्जा निर्माण केली जाते.
अ) सौर ब) पवन
क) जैव ड) औष्णिक
- iv) पावसाळ्यात नदीचे पाणी प्रदूषित होते.
अ) जास्त ब) कमी
क) मध्यम ड) वरीलपैकी नाही
- v) उद्योजकीय वर्तनाचा घटक आहे.
अ) नफा अभिमुखता ब) साधन संपत्ती
क) गणितीय जोखीम ड) वरील सर्व
- vi) उद्योजक हा शब्द मधून आला आहे.
अ) फ्रेंच ब) लॅटिन
क) इंग्रजी ड) स्पॅनिश
- vii) भांडवलशाहीच्या जगात हा सम्राट असतो.
अ) उद्योजक ब) कामगार
क) व्यवस्थापक ड) ग्राहक
- viii) बाजारपेठ व मागणीचा अंदाज घेणे हे उद्योजकाच्या सवयीमुळे शक्य होते.
अ) निरीक्षण ब) संधी शोधणे
क) चिकाटी ड) सतत माहिती घेणे

- ix) ही उद्योजकतेची प्रथम अट आहे.
 अ) निर्मिती ब) नवनिर्मिती
 क) भांडवल ड) पैसा
- x) उद्योजकता परवाना व निर्यात यावर अवलंबून असते.
 अ) राष्ट्रीय ब) आंतरराष्ट्रीय
 क) स्थानिक ड) वरील सर्व
- xi) सांस्कृतिक व धार्मिक परंपरा या वर मर्यादा निर्माण करतात.
 अ) जीवनशैली ब) व्यवसाय
 क) पर्यावरण ड) कार्य
- xii) पर्यावरणीय विश्लेषणामुळे व्यवसायाच्या आव्हानाला सामोरे जाणे व्यवस्थापकाला त्याची कार्ये करते.
 अ) वेगवान ब) सोपे
 क) कठीण ड) अति कठीण

प्र.2) खालीलपैकी कोणतेही 5 प्रश्न सोडवा. [25]

- अ) बाह्य पर्यावरण म्हणजे काय?
 ब) ध्वनी प्रदूषणाच्या उपाययोजना सांगा.
 क) प्रादेशिक असमतोल कमी करण्यासाठीचे उपाय सांगा.
 ड) अंतर्गत उद्योजकतेचे महत्व सांगा.
 इ) व्यक्तिमत्त्व घडविणारे घटक सांगा.
 फ) उद्योजकतेचे स्वरूप स्पष्ट करा.
 य) जिल्हा उद्योग केंद्राची कार्ये लिहा.

प्र.3) खालीलपैकी कोणतेही 5 प्रश्न सोडवा. [25]

- अ) व्यावसायिक पर्यावरणाची वैशिष्ट्ये सांगा.
 ब) ध्वनी प्रदूषणाची कारणे सांगा.
 क) प्रादेशिक असमतोलाचे परिणाम सांगा.
 ड) टिप लिहा - महाराष्ट्र उद्योजकता विकास केंद्र.
 इ) उद्योजकतेची गरज सांगा.
 फ) उद्योजकाच्या सवयी सांगा.
 य) उद्योजकाची वैशिष्ट्ये सांगा.

प्र.4) खालीलपैकी कोणताही 1 प्रश्न सोडवा. [10]

- अ) बेरोजगारी म्हणजे काय ते सांगून बेरोजगारीचे प्रकार स्पष्ट करा.
 ब) उद्योजक आणि व्यवस्थापक यातील फरक स्पष्ट करा.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P7763

[Total No. of Pages : 4

[5801]-SODL-1017

F.Y. B.Com.

116 F : FOUNDATION COURSE IN COMMERCE

(2019 CBCS Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any ten out of twelve from the following.

[10]

- i) An Organization is a group of _____ Individuals.
 - a) Two
 - b) Five
 - c) Ten
 - d) Many
- ii) Balancing resources is the _____ function of an organization.
 - a) Less important
 - b) Fundamental
 - c) Secondary
 - d) None of the above
- iii) The types of business organization are private sector and _____.
 - a) Trade Sector
 - b) Industry Sector
 - c) Public Sector
 - d) Business Sector
- iv) The liability of Sole Proprietorship is _____.
 - a) Limited
 - b) Unlimited
 - c) Minimum
 - d) None of the above
- v) Partnership business is governed by Partnership Act _____.
 - a) 1932
 - b) 1956
 - c) 1992
 - d) 2013
- vi) The Limited Liability Partnership Act came into existence in _____.
 - a) 2010
 - b) 2008
 - c) 2020
 - d) 1932
- vii) Joint Venture means permanent _____.
 - a) Partnership
 - b) Co-Operative Society
 - c) Sole Proprietor
 - d) None of the above
- viii) _____ is given at the time of every transaction on the registered mobile number.
 - a) OTP
 - b) OMR
 - c) PPB
 - d) MCR
- ix) The word Logistics is derived from the _____ language.
 - a) French
 - b) German
 - c) Latin
 - d) Greek

P.T.O.

- x) _____ is achieved through Email.
a) Planning	b) Organising
c) Co-ordination	d) Management
- xi) E-Commerce is a very _____ Process.
a) Dynamic	b) Slow
c) Continuous	d) None of the above
- xii) Transactions between customers and customers come under _____
a) B2B	b) C2C
c) B2C	d) C2A

Q2) Attempt any five out of seven from the following. **[25]**

- a) Explain the features of Public Sector.
- b) State the importance of Business Model.
- c) Write a short note on Privatization.
- d) Define Tourism and explain its origin.
- e) Write the need of Entrepreneurship.
- f) Explain the importance of E-Commerce.
- g) State the features of Management.

Q3) Attempt any five out of seven from the following. **[25]**

- a) State the types of Public Sector.
- b) Explain the features of Business Model.
- c) Explain the benefits of Globalization.
- d) Write the advantages and disadvantages of BPO.
- e) Explain the characteristics of Entrepreneurship.
- f) What is meant by E-Commerce and explain its scope.
- g) Explain the scope of Management.

Q4) Attempt any one out of two from the following. **[10]**

- a) What is Statutory Corporation? Explain the features of Statutory Corporation.
- b) Explain various Business Models in detail.

- viii) नॉदणीकृत मोबाईल नंबर वर प्रत्येक व्यवहाराच्या वेळी दिला जातो.
 अ) ओटीपी
 ब) ओएमआर
 क) पीपीबी
 ड) एमसीआर
- ix) लॉजिस्टिक्स हा शब्द भाषेतून आला आहे.
 अ) फ्रेंच
 ब) जर्मन
 क) लॅटिन
 ड) ग्रीक
- x) इ-मेल द्वारे साधले जाते.
 अ) नियोजन
 ब) संघटन
 क) समन्वय
 ड) व्यवस्थापन
- xi) इ-कॉमर्स ही अत्यंत प्रक्रिया आहे.
 अ) गतिमान
 ब) सावकाश
 क) निरंतर
 ड) यापैकी नाही
- xii) ग्राहक आणि ग्राहक यांच्यातील व्यवहार च्या अंतर्गत होतात.
 अ) बी 2 बी
 ब) सी 2 सी
 क) बी 2 सी
 ड) सी 2 ए

प्र.2) खालीलपैकी कोणतेही 5 प्रश्न सोडवा.

[25]

- अ) सार्वजनिक क्षेत्राची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
 ब) व्यवसाय प्रतिमानाचे महत्व सांगा.
 क) 'खाजगीकरण' यावर टिप लिहा.
 ड) पर्यटनाची व्याख्या आणि उत्पत्ती स्पष्ट करा.
 इ) उद्योजकतेची गरज लिहा.
 फ) इ-कॉमर्सचे महत्व स्पष्ट करा.
 य) व्यवस्थापनाची वैशिष्ट्ये सांगा.

प्र.3) खालीलपैकी कोणतेही 5 प्रश्न सोडवा.

[25]

- अ) सार्वजनिक क्षेत्राचे प्रकार सांगा.
 ब) व्यवसाय प्रतिमानाची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
 क) जागतिकीकरणाचे लाभ स्पष्ट करा.
 ड) बीपीओ (BPO) चे फायदे व तोटे लिहा.
 इ) उद्योजकतेची गुणवैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
 फ) इ-कॉमर्सचा अर्थ सांगून व्याप्ती विशद करा.
 य) व्यवस्थापनाची व्याप्ती स्पष्ट करा.

प्र.4) खालीलपैकी कोणताही 1 प्रश्न सोडवा.

[10]

- अ) वैधानिक महामंडळे म्हणजे काय? वैधानिक महामंडळाची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
 ब) विविध व्यवसाय प्रतिमाने सविस्तर स्पष्ट करा.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

[Total No. of Pages : 2

P7764

[5801]-SODL-1018

F.Y. B.Com.

117 - A : ADDITIONAL ENGLISH

(2019 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to right indicate full marks.*

Q1) Attempt any 10 out of 12 from the following:

[10]

- a) What was George Orwell's real name?
- b) Whose beliefs were referred by William Wordsworth in his poem 'The World in Too Much with us'?
- c) Whose work's fun is made by Robert Benchley in 'Do Insects Think'?
- d) What is the first stage of a human's life?
- e) What happens if we don't use our mental faculties?
- f) Which feeling does the poetess miss in her married life?
- g) What did the strong and healthy young man use to ignore?
- h) What does Rabindranath Tagore expect a man to possess?
- i) Who seduce the young woman in the poem 'I sit and look out'?
- j) What was God's order to Michael?
- k) What is the time of literary modernism in Europe?
- l) Which bird is discussed in detail by Robert Lynd?

Q2) Attempt any 5 out of 7 from the following:

[25]

- a) What details of the match are presented in paragraph two of 'The Sporting Spirit'?
- b) Describe the structure of 'The World is Too Much with us'.
- c) Describe relationship that Gandhiji shared with his friend.

P.T.O.

- d) Discuss the example of books in relation to memory from the essay 'The Pleasures of Ignorance'.
- e) What is Carpe Diem? How is it expressed in the poem 'To Daffodils'?
- f) What is the difference between literal meaning and real meaning in 'Good Manners', Which one is to be considered by the author?
- g) Why did the poet pray for countrymen in 'Where the mind is without fear'?

Q3) Attempt any 5 out of 7 from the following: **[25]**

- a) What was the attitude of the manager towards Leacock on learning that he only wished to deposit 56 dollars in the bank?
- b) What is the main theme of the poem, 'I sit and Look Out'?
- c) Summarize the poem 'The Fortune Teller'.
- d) Comment on 'The contemporary world is materialistic on the basis of 'World is Too much with us'.
- e) Which figures of speech are used in the poem 'All the world's a stage'? Give examples from the poem.
- f) Why was the speaker filled with a sense of pride while living in her grandmother's house?
- g) Is the title 'What Men Live By' appropriate? How?

Q4) Attempt any 1 out of 2 from the following: **[10]**

- a) Explain the central theme of the poem 'The World is Too Much with us'.
- b) Write a detailed note on the theme of the story 'What Men Live By' by Leo Tolstoy?

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P7765

[Total No. of Pages : 2

[5801]-SODL-1019

F.Y. B.Com.

MARATHI (मराठी)

**117 - B : भाषा साहित्य आणि कौशल्यविकास व भाषा आणि
कौशल्यविकास
(2019 Pattern)**

वेळ : 3 तास/

[एकूण गुण : 70

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) खालीलपैकी कोणत्याही दहा प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी वीस शब्दांत लिहा.

[10]

- i) ललित निबंध लेखनाचे कोणतेही दोन विशेष लिहा.
- ii) मन्वंतर घडविणारी पत्रकारिता या लेखाचे लेखक कोण ते लिहा.
- iii) 'नेहरू कमिटीची योजना' व 'हिंदुस्थानचे भविष्य' व्हा डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांचा लेख कोणत्या अंकात व केव्हा प्रकाशित झाला ?
- iv) डॉ. रघुनाथ माशेलकर यांनी राहीबाई पोपेरे यांना कोणती पदवी दिली आहे ?
- v) बेखिका नीलिमा मिज्रा यांनी कोणत्या वस्तूला आंतरराष्ट्रीय बाजारपेठ मिळवून दिली ?
- vi) 'भारत विकास ग्रुप' ची सुरुवात किती कामगारांपासून झाली ?
- vii) 'हॉर्वर्ड बिझनेस स्कूल' मधून पदवी घेणाऱ्या पहिल्या भारतीय महिला कोणते ते लिहा.
- viii) पत्रलेखनाचे कोणतेही दोन घटक लिहा.
- ix) माहिती पत्रकाचे कोणतेही दोन हेतू लिहा.
- x) जाहीर निवेदनातील महत्त्वपूर्ण घटक लिहा.
- xi) आकाशवाणी हे कोणते माध्यम मानले जाते ?
- xii) ई-मेल म्हणजे काय ?

P.T.O.

प्र.2) खालीलपैकी कोणत्याही पाच प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 100 शब्दांत लिहा.

[25]

- i) सयाजीराजे गायकवाड यांनी सहकाराचे कोणते फायदे सांगितले आहे ते लिहा.
- ii) राहीबाई पोपेरे या 'बीजमाता' म्हणून का ओळखल्या जातात ते लिहा.
- iii) पत्रलेखन म्हणजे काय ते सांगून पत्रलेखनाचे प्रकार थोडक्यात लिहा.
- iv) खालील वाणिज्यविषयक पारिभाषिक संज्ञांचा मराठी भाषे मधील अर्थ लिहा.
 - 1) Amount
 - 2) Cheque
 - 3) Director
 - 4) Passport
 - 5) University
- v) जाहीर निवेदनाचे थोडक्यात स्वरूप लिहा.
- vi) आजच्या काळातील भाषांतराचे महत्त्व स्पष्ट करा.
- vii) जाहिरातीची विविध माध्यमे स्पष्ट करा.

प्र.3) खालीलपैकी कोणत्याही पाच प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 100 शब्दांत लिहा.

[25]

- i) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांचे शैक्षणिक विचार लिहा.
- ii) लेखक राजेश मंडलिक यांनी 'चला जरा काम करू' या लेखामार्फत भारतातील कोणत्या जटिल समस्यांचा उल्लेख केला आहे?
- iii) 'बीव्हीजी ची यशोगाथा' या लेखातून वाक्य होणारे बीव्हीजी ग्रुपचे सामाजिक कार्य स्पष्ट करा.
- iv) संगणकीय अर्ज लेखनाविषयी विषयी माहिती लिहा.
- v) माहितीपत्रकाची आवश्यकता थोडक्यात लिहा.
- vi) वृत्तपत्रासाठी जाहिरातलेखन करताना कोणत्या गोष्टींची काळजी घ्यावी ते लिहा.
- vii) युनिकोडचे उपयोग लिहा.

प्र.4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर सुमारे 200 शब्दांत लिहा.

[10]

- i) 'शरद जोशी यांचे योगदान' या लेखामार्फत शरद जोशी यांचे सामाजिक कार्य सविस्तरपणे स्पष्ट करा.
- ii) 'राजमाता जिजाऊ' महाविद्यालयातील लिपिक पदासाठी नोकरी अर्जाचा नमुना लिहा.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P7766

[Total No. of Pages : 2

[5801]-SODL-1020

F.Y.B.Com.

HINDI (हिंदी)

**117 - C : वैकल्पिक हिंदी प्रश्नपत्र
(2019 Pattern)**

समय : 3 घंटे]

[पूर्णांक : 70

- सूचनाएँ :-
- 1) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।
 - 2) पाँच अंको के प्रश्नों के उत्तर 50 से 100 शब्दों में लिखिए।
 - 3) दस अंको के प्रश्नों के उत्तर 100 से 200 शब्दों में लिखिए।
 - 4) दाहिनी ओर लिखे अंक पूर्णांक दर्शाते हैं।

प्र.1) निम्नलिखित में से किन्हीं दस प्रश्नों के उत्तर एक वाक्य में लिखिए। (12 प्रश्नों में से 10 प्रश्न) [10]

- i) आदिकाल में मुख्य रूप से किस 'रस' की प्रधानता रही है?
- ii) 'स्वदेश के प्रति' इस कविता में कवयित्री ने किसे संबोधित किया है?
- iii) 'भोलाराम का जीव' कहानी के केंद्र में क्या है?
- iv) 'व्यथा का सरगम' कहानी की मुख्य चरित्र का नाम क्या है?
- v) भारत की आधुनिक लिपियों का उद्गम स्थल कौन - सी लिपी है?
- vi) अंको की उत्पत्ति सर्वप्रथम कहाँ हुई?
- vii) 'अब की बार लौटा तो' कविता में कुंवर नारायण जी ने अगले जन्म में क्या बनकर लौटने की कामना की है?
- viii) 'माँ के लिए एक कविता' में किसके जीवन का हर पहलू उजागर होता है?
- ix) 'पहलवान की ढोलक' कहानी का केंद्रिय चरित्र कौन है?
- x) 'बच्चे का सपना' कहानी के कथावाचक ट्रेन में क्या भूल आए थे?
- xi) अनुवाद को विज्ञान के रूप में स्थापित करने में इनका प्रमुख योगदान रहा है?
- xii) कार्यालयीन हिंदी पर कौन - सा आरोप है?

P.T.O.

प्र.2) निम्नलिखित में से किन्हीं पाँच प्रश्नों के उत्तर संक्षेप में लिखिए। (सात में से पाँच) (50 से 100 शब्दों में)
[25]

- i) जूतों के जरिए कवि पिता की किन बातों का स्मरण करता है संक्षेप में लिखिए।
- ii) 'भोलाराम का जीव' कहानी का उद्देश्य संक्षेप में लिखिए।
- iii) 'भाषा कम्प्युटींग' क्या है? संक्षेप में लिखिए।
- iv) सुमित्रानंदन पंत को 'प्रकृति का सुकुमार कवि' क्यों कहा गया है संक्षेप में लिखिए।
- v) 'ममता कालिया' जी की विविध लेखन विधाओं को स्पष्ट कीजिए।
- vi) अनुवाद के भिन्न-भिन्न क्षेत्रों की मूल सामग्री में क्या अंतर है?
- vii) 'सलाम' कहानी के उद्देश्य को संक्षेप में स्पष्ट कीजिए।

प्र.3) निम्नलिखित में से किन्हीं पाँच प्रश्नों के उत्तर संक्षेप में लिखिए। (सात में से पाँच) (50 से 100 शब्दों में)
[25]

- i) प्रगतिवादी काव्य की प्रमुख विशेषताएं लिखिए।
- ii) चंद्रधर शर्मा 'गुलेरी' जी का साहित्यिक परिचय संक्षेप में लिखिए।
- iii) 'सबसे कठिन काम' कहानी की कथावस्तु संक्षेप में लिखिए।
- iv) इंटरनेट द्वारा हम किस प्रकार समय बचा सकते हैं यह संक्षेप में लिखिए।
- v) 'केदारनाथ सिंह' की कविताओं में किसका व्यापक रेखांकन दिखाई पड़ता है? संक्षेप में स्पष्ट कीजिए।
- vi) अनुवाद के संदर्भ में 'शिल्प एवं शैली' की प्रासंगिकता संक्षेप में स्पष्ट कीजिए।
- vii) अनुवाद की विभिन्न परिभाषाएँ संक्षेप में स्पष्ट कीजिए।

प्र.4) निम्नलिखित में से किसी एक प्रश्न का उत्तर विस्तार से लिखिए। (दो में से एक) (100 से 200 शब्दों में)
[10]

- i) कहानी विधा के विभिन्न तत्वों का परिचय विस्तार से दीजिए।
- ii) 'बोलनेवाली औरत' कहानी के माध्यम से ममता कालिया जी नारी की किस व्यथा पर प्रकाश डालना चाहती हैं यह विस्तार से लिखिए।

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P7767

[5801] - SODL - 2001

[Total No. of Pages : 2

S.Y. B.Com.

**201 : BUSINESS COMMUNICATION
(2019 Pattern)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt Any Ten out of twelve from the following questions in one sentence. **[10]**

- i) What is Communication?
- ii) What do you mean Downward Communication?
- iii) Give the example of psychological barriers.
- iv) Which are the types of Letter?
- v) What is oral communication?
- vi) Define Interview?
- vii) What do you mean Listening?
- viii) Which is the most commonly used complimentary close in job application letter?
- ix) C.V. stands for _____.
- x) What is the full form of WWW?
- xi) Twitter is launched by whom?
- xii) What do you mean Resume?

Q2) Attempt any five out of Seven from the following.

[25]

- i) What is Business Communication? Explain the features of Business Communication?
- ii) What do you mean Business Letters? Explain the importance of business letters?
- iii) Explain the concept of Grooming?
- iv) What is bio-data? Explain the elements of bio-data?
- v) Explain the structure of Reports?
- vi) Write a Note on Social Media Network?
- vii) Explain the concept of Quotations?

P.T.O.

Q3) Attempt any five out of Seven from the following.

[25]

- i) What is the process of communication?
- ii) Explain the merits & demerits of Oral Communication?
- iii) What are the types of layout for a business letter?
- iv) Write a short note on Group-Discussion?
- v) What is a Presentation?
- vi) What is an office order?
- vii) What are the benefits of video-conferencing?

Q4) Attempt any one out of two from the following.

[10]

- i) What is Business Communication? Explain in detail the Barriers to Communication & state how to Overcome/Remedies the Barriers of Communication?
- ii) Explain in details the various types of Business letters?

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P7768

[Total No. of Pages : 3

[5801]SODL-2002

S.Y. B.Com.

202 : CORPORATE ACCOUNTING

(2019 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *Figures to right side indicate marks.*
- 2) *All questions are compulsory.*

Q1) A) Fill in the Blanks (Any 5)

[5]

- i) In Company Final Account sales of product are shown under the head _____.
(Other income, Revenue from operations, Cost of material consumed)
- ii) Liquidation is a _____ Procedure by which the corporate life of a company is brought to an end.
(Social, Legal, Financial)
- iii) AS-21 stands for _____.
(Accounting for Amalgamation, Consolidated Financial Statement, Accounting for Depreciation)
- iv) The Accounting for absorption involved closing the books of _____.
(Purchasing company, Vendor Company, Transferee Company)
- v) Profit earned by the subsidiary after the date of incorporation of a company are called as _____.
(Capital Profit, Revenue Profit, Gross Profit)
- vi) Against the Purchase of business, the amount paid to a company is called as _____.
(Purchase Consideration, Goodwill, Capital Reserve)

P.T.O.

B) True or False (Any 5) [5]

- i) Purchase consideration is paid in the form of Cash, Equity share and Preference shares.
- ii) Dividend is calculated on Authorized Share Capital.
- iii) Income tax is treated as preferential creditors.
- iv) Valuation of shares is essential for amalgamation of company.
- v) Pre incorporation profit is known as revenue profit.
- vi) AS-14 deals with Accounting for Amalgamation.

Q2) Attempt any 5 questions from the following : [25]

- a) Write down the format of Liquidation Account.
- b) Explain Accounting Standard 14 - Accounting for Amalgamation.
- c) What are the different types of forensic Accounting?
- d) Calculate Purchase Consideration from the following
Land and Building Rs. 2,00,000, Furniture Rs. 45,000, Debtors Rs. 95,000, Investment Rs. 35,000 Sundry Creditors Rs. 50,000, Bills Payable Rs. 20,000.
- e) Calculate cost of material consumed from the following
Closing stock of raw material Rs. 15,000, Opening stock of raw material Rs. 20,000, Purchase of raw material Rs. 1,42,000, carriage on purchases Rs. 12,000, Returns to Supplier Rs. 11,000.
- f) Explain the concept of Profit prior to incorporation.
- g) The following particulars relate to a company :
Total Assets Rs. 18,50,000,
External Liabilities Rs. 2,50,000
Share Capital : 14% Preference Shares of 10 each fully paid Rs. 5, 00,000
40,000 Equity Shares of Rs. 10 each, fully paid Rs.4,00,000
60,000 Equity Shares of Rs.10 each, Rs. 7.50 paid Rs. 4, 50,000
Calculate the value of each category of equity shares of the company based on a deemed liquidation.

Q3) Attempt any 5 questions from the following : [25]

- a) Write down short notes on AS – 5 : Net Profit or Loss for the Period, Prior Period Items and Changes in Accounting Policies.
- b) Explain any 5 Basis of Allocation and Apportionment of Income and Expenses for the Pre – and Post-Incorporation Period.
- c) The following figures have been taken from the Trial Balance of a trader:
Purchases 30,000 Purchases Returns 5,000 Sales 40,000 Sales Returns 5,000 Calculate the amount of profit or loss made by the trader.
- d) Write short note Purchase Consideration.
- e) What are the Modes of Winding Up of company?
- f) Write short note on forensic Accounting.
- g) Explain methods of Valuation of Share.

Q4) Attempt any 1 of the following : [10]

- a) From the following balance sheet, prepare a consolidated balance sheet:

Balance Sheet as on 31st March, 2017

Liabilities	H Ltd.	S Ltd.	Assets	H Ltd.	S Ltd.
Share capital (Rs. 10 per share)	20,000	10,000	Shares in S Ltd. (800 shares)	8,000	-
Sundry liabilities	10,000	5,000	Other assets	22,000	15,000
	30,000	15,000		30,000	15,000

H Ltd. acquires shares in S Ltd. on 31st December, 2017.

- b) Write down format of Profit and loss A/c and Balance Sheet as per company Act - 2013.

Total No. of Questions :4]

SEAT No. :

P7769

[Total No. of Pages : 4

[5801]-SODL-2003

S.Y.B.Com.

203 : BUSINESS ECONOMICS (MACRO)

(2019 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*
- 3) *Draw the diagram wherever is necessary.*

Q1) Attempt any ten out of twelve from the following.

[10]

- i) The term Macro has been taken from _____ Language.
(French, English, Greek, Hindi)
- ii) GDP is calculated in _____.
(Money, Physical Quantity, Barter, None of the above)
- iii) Full Employment is the assumption of _____.
(Classical Economists, Modern Economists, Keynesian Economists, New classical Economists)
- iv) _____ means anything which is generally acceptable as a means of Exchange.
(Income, Wages, Money, Saving)
- v) Change in Income due to change in Investment is known as a _____.
(Consumption, Accelerator, Multiplier)
- vi) Income earn from a broad will be include in _____.
(GDP, GNP, NNP, All of the above)
- vii) It is the net addition to the stock of capital.
(Investment, Saving, Capital, Consumption)
- viii) _____ It comprises sale and purchases of government securities.
(Bank Rate, Cash Reserve Ratio, Open market operation, All of the above)

P.T.O.

- ix) _____ It refers to the expenditure which a government disburses for its own maintenance, for economy and society.
(Public expenditure, Public Debt, Public revenue, Public tax)
- x) Following is not the phase of Business cycle_____.
(Recession, Depression, Recovery, Deflation)
- xi) Steadily and continuously increasing in general price level means _____.
(Inflation, Deflation, Stagnation, Stagflation)
- xii) “Every supply creates its own _____.”
(Price, Demand, Supply price, Income)

Q2) Attempt any Five out of Seven from the following. **[25]**

- i) Write a short note on the limitations of macro economics.
- ii) Explain the circular flow of Income in two sector Economy.
- iii) Explain the assumptions of accelerator principle.
- iv) What are the limitations of credit creation?
- v) Explain the process of credit creation of Commercial Bank.
- vi) Describe the causes of demand pull and cost push inflation.
- vii) Write the importance of National Income.

Q3) Attempt any Five out of Seven from the following. **[25]**

- i) Discuss the significance of Macro Economics.
- ii) What was the full employment assumption of the classical economists?
- iii) Describe the concept of investment and its types.
- iv) Describe the functions of money in an economy.
- v) Explain the qualitative credit controls.
- vi) How does inflation affect the production and growth in an Economy?
- vii) Describe the meaning, definition and characteristics of Business cycle.

Q4) Attempt any One out of Two from the following. **[10]**

- i) Define Macro Economics and write the nature and scope of Macro Economics.
- ii) What is national Income? Discuss the methods of measurement of National Income.

Total No. of Questions : 4]

P7769

[5801]-SODL-2003

S.Y.B.Com.

203 : BUSINESS ECONOMICS (MACRO)

(2019 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 70

- सूचना :-
- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहेत.
 - 2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
 - 3) जिथे आवश्यक असेल तिथे आकृती काढा.

प्र.1) खालील बारापैकी कोणतेही दहा प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

[10]

- i) स्थूल हा शब्द भाषेतून घेतला गेला आहे.
(फ्रेंच, इंग्रजी, ग्रीक, हिंदी)
- ii) जीडीपी मध्ये मोजला जातो.
(पैसे, भौतिक वस्तु, वस्तु विनिमय, वरीलपैकी काहीही नाही)
- iii) पूर्ण रोजगार हे गृहितक आहे
(शास्त्रीय अर्थशास्त्रज्ञ, आधुनिक अर्थशास्त्रज्ञ, केनेशियन अर्थशास्त्रज्ञ, नवीन शास्त्रीय अर्थशास्त्रज्ञ)
- iv) म्हणजे देवाणघेवाणचे साधन म्हणून सामान्यतः स्वीकारार्ह असलेली कोणतीही गोष्ट.
(उत्पन्न, वेतन, पैसा, बचत)
- v) गुंतवणुकीतील बदलामुळे उत्पन्नात होणारा बदल म्हणून ओळखला जातो.
(उपभोग, प्रवेगक, गुणक)
- vi) परदेशातून मिळणारे उत्पन्न मध्ये समाविष्ट केले जाईल.
(GDP, GNP, NNP, वरील सर्व)
- vii) भांडवलाच्या साठ्यात ही निव्वळ भर आहे.
(गुंतवणूक, बचत, भांडवल, उपभोग)
- viii) यात सरकारी रोखेची विक्री आणि खरेदी समाविष्ट आहे.
(बँक दर, रोख राखीव प्रमाण, खुला बाजार ऑपरेशन, वरील सर्व)
- ix) हे सरकार स्वतःच्या देखभालीसाठी, अर्थव्यवस्था, आणि समाजासाठी जे खर्च करते ते संदर्भित करते.
(सार्वजनिक खर्च, सार्वजनिक कर्ज, सार्वजनिक महसूल, सार्वजनिक कर)

- x) खालील व्यापार चक्राच टप्पा नाही
(मंदी, औदासीन्य, पुनर्प्राप्ती, स्थिरता)
- xi) सामान्य किमतीच्या पातळीत सतत आणि सतत वाढत जाणे म्हणजे
(महागाई, डिफ्लेशन, स्थिरता, मंदी)
- xii) प्रत्येक पुरवठा स्वतःचा निर्माण करतो
(किंमत, मागणी, पुरवठा किंमत, उत्पन्न)

प्र.2) खालील सातपैकी कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा.

[25]

- स्थूल अर्थशास्त्र मर्यादांवर एक छोटी टीप लिहा.
- दोन क्षेत्रातील अर्थव्यवस्थेतील उत्पन्नाचा चक्राकार प्रवाह स्पष्ट करा.
- प्रवेगक तत्त्वाची गृहीतके स्पष्ट करा.
- पतनिर्मितीच्या मर्यादा काय आहेत?
- व्यापार बँकेच्या पत निर्मितीची प्रक्रिया स्पष्ट करा.
- मागणी वाढणे आणि महागाई वाढण्याची कारणे सांगा.
- राष्ट्रीय उत्पन्नाचे महत्त्व लिहा.

प्र.3) खालील सातपैकी कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा.

[25]

- स्थूल अर्थशास्त्राच्या महत्त्वाची चर्चा करा.
- सनातन अर्थशास्त्रज्ञांचे पूर्ण रोजगार गृहितक काय होते?
- गुंतवणुकीची संकल्पना आणि त्याचे प्रकार सांगा.
- अर्थव्यवस्थेतील पैशाची कार्ये सांगा.
- गुणात्मक पत नियंत्रणे स्पष्ट करा.
- महागाईचा अर्थव्यवस्थेतील उत्पादन आणि वाढीवर कसा परिणाम होतो?
- व्यापार चक्राचा अर्थ, व्याख्या आणि वैशिष्ट्यांचे वर्णन.

प्र.4) खालील दोनपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर लिहा.

[10]

- स्थूल अर्थशास्त्राच्या व्याख्या करा आणि स्थूल अर्थशास्त्राच्या स्वरूप आणि व्याप्ती लिहा.
- राष्ट्रीय उत्पन्न म्हणजे काय? राष्ट्रीय उत्पन्न मोजण्याच्या पद्धतींची चर्चा करा.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P7770

[Total No. of Pages : 6

[5801]SODL-2004

S.Y. B.Com.

204 : BUSINESS MANAGEMENT

(2019 Pattern) (CBCS)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.
- 2) Figures to the right indicate full marks.

Q1) Attempt any ten out of Twelve from the following marks : [10 × 1 = 10]

- i) Organizing Deals with _____.
 - a) Division of work
 - b) Decentralizing activities
 - c) Centralization activities
 - d) All of these
- ii) The father of administrative management is _____.
 - a) F. W. Taylor
 - b) Henri Fayol
 - c) Henry Mintberg
 - d) Peter Drucker
- iii) Decisions taken by top management in business management are _____.
 - a) Fundamental decision
 - b) Strategic decisions
 - c) Planned decision
 - d) Collective decision
- iv) The Father of scientific management is _____.
 - a) F. W. Taylor
 - b) Henri Fayol
 - c) Henry Mintberg
 - d) Peter Drucker
- v) Planning is a _____ process.
 - a) Intellectual
 - b) Continuous
 - c) Technical
 - d) All of the above

P.T.O.

- vi) Corporate Social Responsibility is useful to _____.
- a) Private Sector
 - b) Public Sector
 - c) Non-Government Organizations
 - d) Both Private and Public sector
- vii) Delegation of Authority is _____.
- a) Monopoly
 - b) Unity of Direction
 - c) Fixing of responsibility
 - d) Unity of command
- viii) 14 principles of management were presented by _____.
- a) F.W. Taylor
 - b) Henri Fayol
 - c) Henry Mintberg
 - d) Peter Drucker
- ix) In a business organization, assigning responsibility for the right work to the right person means _____.
- a) Task determination
 - b) Decommissioning of work groups
 - c) Division of work or division of labor
 - d) Allocation of authority
- x) How many levels are there in the hierarchy of motivational needs?
- a) 6
 - b) 5
 - c) 4
 - d) 2
- xi) Concept of trustsheel was introduced by _____.
- a) Mahatma Gandhi
 - b) Pandit Jawaharlal Nehru
 - c) Dr. Babasaheb Ambedkar
 - d) Peter Drucker
- xii) Forecasting means _____.
- a) Prediction of future events
 - b) Measuring future events
 - c) Planning for future events
 - d) All of the above

Q2) Attempt any five out of seven from the following : [5 × 5 = 25]

- a) Explain Process of Planning.
- b) Explain need/Importance for management study.
- c) Explain types of organization.
- d) Explain Douglas McGregor Theory X and Theory Y.
- e) Explain techniques of Direction.
- f) Explain the concept of corporate Social Responsibility.
- g) Explain in short importance of leadership.

Q3) Attempt any five out of seven from the following marks : [5 × 5 = 25]

- a) Explain the concept of Control.
- b) Explain the concept of Team Work.
- c) Explain the meaning and definition of Planning.
- d) Explain Process of organization.
- e) Explain the Concept of change management.
- f) Explain Mahatma Gandhi's contribution to management thought.
- g) Explain the meaning and definition of management.

Q4) Attempt any one out of two from the following Marks : [1 × 10 = 10]

- a) Explain in Detail Functions/Process of Management.
- b) Define Motivation. Explain the importance of motivation.

Total No. of Questions : 4]

P7770

[5801]SODL-2004

S. Y. B.Com.

204 : BUSINESS MANAGEMENT

(2019 Pattern) (CBCS)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 70

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मुळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणतेही 10 प्रश्न सोडवा :

[10 × 1 = 10]

- i) संघटन हे शी संबंधित असते.
अ) कामाचे विभाजन ब) कृतींचे विकेंद्रीकरण
क) कृतींचे केंद्रीकरण ड) वरीलपैकी सर्व
- ii) प्रशासकीय व्यवस्थापनाचा जनक आहे.
अ) एफ. डब्ल्यू. टेलर ब) हेन्री फेयॉल
क) हेन्री मिन्टबर्ग ड) पीटर ड्रकर
- iii) व्यवसाय व्यवस्थापनातील उच्च व्यवस्थापकाकडून घेतले जाणारे निर्णय म्हणजे
अ) मुलभूत निर्णय ब) धोरणात्मक निर्णय
क) नियोजित निर्णय ड) सामुहिक निर्णय
- iv) शास्त्रीय व्यवस्थापनाचा जनक आहेत.
अ) एफ. डब्ल्यू. टेलर ब) हेन्री फेयॉल
क) हेन्री मिन्टबर्ग ड) पीटर ड्रकर
- v) नियोजन ही प्रक्रिया आहे.
अ) बौद्धिक ब) शास्त्रीय
क) तांत्रिक ड) वरील सर्व

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणतेही 5 प्रश्न सोडवा :

[5 × 5 = 25]

- अ) नियोजनाच्या पायऱ्या स्पष्ट करा.
- ब) व्यवस्थापन विषयक अभ्यासाची गरज/महत्त्व स्पष्ट करा.
- क) संघटनेचे प्रकार स्पष्ट करा.
- ड) डग्लस मॅग्रेगर यांचा क्ष सिद्धांत आणि य सिद्धांत स्पष्ट करा.
- य) निर्देशनाची तंत्रे सांगा.
- र) कॉर्पोरेट सामाजिक जबाबदारी ही संकल्पना स्पष्ट करा.
- ल) नेतृत्वाचे महत्त्व थोडक्यात सांगा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणतेही 5 प्रश्न सोडवा :

[5 × 5 = 25]

- अ) नियंत्रण ही संकल्पना स्पष्ट करा.
- ब) सामूहिक कार्य/सांघिक कार्य ही संकल्पना स्पष्ट करा.
- क) नियोजनाचा अर्थ आणि व्याख्या स्पष्ट करा.
- ड) संघटनेची प्रक्रिया स्पष्ट करा.
- य) बदल व्यवस्थापन ही संकल्पना स्पष्ट करा.
- र) महात्मा गांधींचे व्यवस्थापन विचारातील योगदान स्पष्ट करा.
- ल) व्यवस्थापनाचा अर्थ आणि व्याख्या द्या.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणतेही 1 प्रश्न सोडवा :

[1 × 10 = 10]

- अ) व्यवस्थापनाची कार्य/प्रक्रिया सविस्तर स्पष्ट करा.
- ब) अभिप्रेरणीची व्याख्या द्या. अभिप्रेरणेचे महत्त्व स्पष्ट करा.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P7771

[Total No. of Pages : 6

[5801]SODL-2005

S.Y. B.Com.

205 : ELEMENTS OF COMPANY LAW

(2019 Pattern) (CBCS)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.
- 2) Figures to the right indicate full marks.

Q1) Attempt any ten out of twelve from the following :

[10]

- a) A new Indian Companies Act came into existence in _____
 - i) 2013
 - ii) 1956
 - iii) 1942
 - iv) 1949
- b) According to the new law certain categories of companies are required to spend certain amounts under _____.
 - i) Corporate Social Responsibility
 - ii) Excise Duty
 - iii) Direct Tax
 - iv) Grant
- c) The persons who come together to form the company are called _____.
 - i) Promoters of the Company
 - ii) Organization
 - iii) Director
 - iv) Manager
- d) After getting the registration certificate, the public company has to obtain the _____ certificate, only after that the business can be started.
 - i) Promotion
 - ii) Registration
 - iii) Business Commencement
 - iv) None of the above
- e) The name of the state in which the company is to be incorporated is written in the _____.
 - i) Name Clause
 - ii) Address Clause
 - iii) Object Clause
 - iv) Liability Clause

P.T.O.

Q3) Attempt any five out of seven from the following :

[25]

- a) Explain the types of Company.
- b) State the legal responsibility of Promoters.
- c) Distinguish between Memorandum of Association and Article of Association.
- d) State the effects of Irregular Shares Distribution.
- e) Explain the various types of Directors.
- f) Explain the Statutory Duties of Company Director.
- g) State the various types of Proposal.

Q4) Attempt any one out of two from the following :

[10]

- a) What is E-Governance? Explain its Scope and Advantages.
- b) What is winding up of a company? Explain the winding up of a company by way of adjudication.

Total No. of Questions : 4]

P7771

[5801]SODL-2005

S.Y. B.Com.

205 : ELEMENTS OF COMPANY LAW

(2019 Pattern) (CBCS)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 70

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

-
- प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणतेही 10 सोडवा. [10]
- अ) नवीन भारतीय कंपनी कायदा मध्ये अस्तित्वात आला.
i) 2013 ii) 1956
iii) 1942 iv) 1949
- ब) नवीन कायदानुसार कंपन्यांच्या काही वर्गांना अंतर्गत काही रक्कम खर्च करणे अनिवार्य आहे.
i) कॉर्पोरेट सामाजिक उत्तरदायित्व ii) उत्पादन शुल्क
iii) प्रत्यक्ष कर iv) अनुदान
- क) ज्या व्यक्ती एकत्र येऊन कंपनीची स्थापना करतात, त्या व्यक्तींना म्हणतात.
i) कंपनीचे प्रवर्तक ii) संघटन
iii) संचालक iv) व्यवस्थापक
- ड) सार्वजनिक कंपनीला नोंदणी दाखला मिळाल्यानंतर दाखला मिळवावा लागतो, त्यानंतरच व्यवसाय प्रारंभ करता येतो.
i) प्रवर्तन ii) नोंदणी
iii) व्यवसाय प्रारंभ iv) यापैकी नाही
- इ) ज्या राज्यात कंपनी स्थापन होणार आहे, त्या राज्याचे नाव यामध्ये लिहिलेले असते.
i) नाम विधान ii) स्थल विधान
iii) उद्दिष्ट विधान iv) देयता विधान

- फ) माहितीपत्रक फक्त कंपनीच प्रसिद्ध करू शकते.
- i) खाजगी ii) एक व्यक्ती
iii) सार्वजनिक ii) सरकारी
- य) भाग ही भागधारकांची मालमत्ता समजली जाते.
- i) सार्वजनिक ii) वैयक्तिक
iii) भागीदारी ii) कर्ज
- र) वरील लाभांशाचा दर निश्चित नसतो तर तो कंपनीच्या नफ्यावर अवलंबून असतो.
- i) सामान्य भाग ii) अग्रहक्क भाग
iii) राखीव भांडवल iv) यापैकी नाही
- ल) सार्वजनिक कंपनीचा पहिला संचालक हा द्वारे नियुक्त केला जातो.
- i) भागधारक ii) लोक
iii) शासन iv) प्रवर्तक
- व) कंपनी ही कायद्याने तयार केलेली व्यक्ती आहे.
- i) सजीव ii) निर्जीव
iii) कृत्रिम iv) वरीलपैकी सर्व
- श) व्यवस्थापकीय संचालकांची नेमणूक वर्षाकरीता करता येते.
- i) 2 ii) 5
iii) 10 iv) 15
- ष) संचालक मंडळाची दर महिन्यांनी किमान एक सभा भरविणे आवश्यक असते.
- i) 2 ii) 3
iii) 5 iv) 6

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणतेही 5 प्रश्न सोडवा.

[25]

- अ) कंपनीची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- ब) कंपनीच्या प्रवर्तन प्रक्रियेतील टप्पे स्पष्ट करा.
- क) घटनापत्रकातील घटक सांगा.
- ड) सामान्य भाग व अग्रहक्क भाग यातील फरक स्पष्ट करा.
- इ) संचालक मंडळाचे अधिकार स्पष्ट करा.
- फ) कॉर्पोरेट सामाजिक जबाबदारीसंदर्भात संचालक मंडळाची जबाबदारी सांगा.
- य) मतदानाच्या पध्दती सांगा.

- प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणतेही 5 प्रश्न सोडवा. [25]
- अ) कंपनीचे प्रकार स्पष्ट करा.
 - ब) प्रवर्तकाची कायदेशीर जबाबदारी सांगा.
 - क) घटनापत्रक व नियमावली यातील फरक स्पष्ट करा.
 - ड) अनियमित भाग वाटपाचे परिणाम सांगा.
 - इ) संचालकाचे विविध प्रकार स्पष्ट करा.
 - फ) कंपनीच्या संचालकांची वैधानिक कर्तव्ये स्पष्ट करा.
 - य) प्रस्तावाचे विविध प्रकार सांगा.

- प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणताही 1 प्रश्न सोडवा. [10]
- अ) ई-गव्हर्नन्स म्हणजे काय? त्याची व्याप्ती व फायदे स्पष्ट करा.
 - ब) कंपनीचे समापन म्हणजे काय? न्यायाधीकरणाद्वारे कंपनीचे केले जाणारे समापन स्पष्ट करा.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P7772

[Total No. of Pages : 4

[5801]SODL-2006
S.Y. B.A./S.Y. B.Com.
AECC : ENVIRONMENTAL STUDIES
(2019 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any Ten out of Twelve from the following :

[10]

- a) Define Atmosphere.
- b) Explain the concept of sustainability.
- c) Define the term Ecosystem.
- d) Write flow chart of the process of Ecological Succession.
- e) Write any two reasons that causes soil Erosion.
- f) Give 2 example of conventional Energy Resources.
- g) Name two Hotspots of India.
- h) Name 2 example of Natural Sources of Air Pollution.
- i) Define Global Warming.
- j) Give any two objective of Kyoto Protocol.
- k) Give any two Health effect of Environmental Pollution.
- l) Give any two effect of Earthquake.

P.T.O.

Q2) Attempt any Five out of Seven from the following : [25]

- a) Write short note on 5 treaty signed by International Sustainable Development.
- b) Write short note on Marine Ecosystem.
- c) Write the causes of Flood.
- d) Write a note on Biological Conservation Zone.
- e) Explain Nuclear disaster and it's effect on Human Health.
- f) Write significance and form of ozone layer.
- g) What is effect of overpopulation on Environment.

Q3) Attempt any Five out of Seven from the following : [25]

- a) Define landslide. Explain it's types in detail.
- b) Explain Air Prevention and control of pollution Act.
- c) Write 4 important steps of development of Resources.
- d) Define food chain. Explain food chain and foodweb with suitable example.
- e) Explain scope and importance of Environmental science.
- f) Explain any 4 threats to Biodiversity.
- g) Write short note on Alternative energy resources.

Q4) Attempt any One out of Two from the following : [10]

- a) Define Environment. Write in detail all segments of Environment.
- b) What are the sources, causes and control measure of Water Pollution.

Total No. of Questions : 4]

P7772

[5801]SODL-2006
S.Y. B.A./S.Y. B.Com.
AECC : ENVIRONMENTAL STUDIES
(2019 Pattern)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 70

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मुळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

-
- प्रश्न 1) पुढील 12 पैकी कोणत्याही किमान 10 प्रश्नांची उत्तरे लिहा. [10]
- अ) वातावरणाची योग्य व्याख्या लिहा.
ब) शाश्वतता म्हणजे काय हे स्पष्ट करा.
क) 'परिसंस्था' योग्य व्याख्या लिहा.
ड) परिस्थितिकीय अनुक्रमणाची प्रक्रिया लिहा.
इ) जमिनीची धुप होण्यासाठीचे दोन कारणीभूत घटक लिहा.
फ) पारंपारिक उर्जा स्रोताचे दोन उदाहरण लिहा.
य) भारतातील दोन जैवविविधतेची संपन्न ठिकाणे लिहा.
र) नैसर्गिक हवा प्रदुषणाची दोन उदाहरण लिहा.
ल) ग्लोबल वॉर्मिंग ची व्याख्या लिहा.
व) क्योटो कराराचा मुख्य उद्देश स्पष्ट करा.
श) पर्यावरण प्रदूषणाचा मानवी आरोग्यावर होणारे दोन परिणाम लिहा.
ष) भुंकपाचे दोन परिणाम सांगा.

- प्रश्न 2) पुढील 7 पैकी कोणत्याही किमान 5 प्रश्नांची उत्तरे लिहा. [25]
- अ) अंतरराष्ट्रीय शाश्वत विकासाचे महत्त्वाचे पाच करारांवर टिप लिहा.
- ब) सागरी परिसंस्था वर थोडक्यात माहिती लिहा.
- क) पूर येण्याची कारणे विशद करा.
- ड) जीवावरण राखीव क्षेत्र स्पष्ट करा.
- इ) आण्विक आपत्ती आणि मानवी आरोग्यास धोका स्पष्ट करा.
- फ) ओझोन थराचे महत्त्व व स्वरूप स्पष्ट करा.
- य) लोकसंख्या वाढीचा पर्यावरणावर परिणाम स्पष्ट करा.

- प्रश्न 3) पुढील 7 पैकी कोणत्याही किमान 5 प्रश्नांची उत्तरे लिहा. [25]
- अ) भूस्खलनाची व्याख्या व त्याचे प्रकारांबद्दल माहिती लिहा.
- ब) हवा प्रतिबंध व प्रदूषण नियंत्रण कायदा स्पष्ट करा.
- क) साधनसंपत्तीच्या विकासाचे चार टप्पे स्पष्ट करा.
- ड) अन्नसाखळी म्हणजे काय? अन्नसाखळी व अन्नजाळे उदाहरणासह स्पष्ट करा.
- इ) पर्यावरणाची व्याप्ती व महत्त्व स्पष्ट करा.
- फ) जैवविविधतेला असलेली चार धोके थोडक्यात लिहा.
- य) पर्यायी उर्जास्रोतांबद्दल थोडक्यात माहिती लिहा.

- प्रश्न 4) पुढील 2 पैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. [10]
- अ) पर्यावरण ची व्याख्या लिहा? पर्यावरणाचे सर्व विभागाची थोडक्यात माहिती लिहा.
- ब) जल प्रदूषणाची कारणे, परिणाम व उपायांवर थोडक्यात माहिती लिहा.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P7773

[Total No. of Pages : 6

[5801]-SODL-2007

S.Y. B.Com.

206 - A : BUSINESS ADMINISTRATION

(2019 Pattern) (CBCS)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any ten out of twelve from the following :

[10]

- a) The department of business that deals with the distribution and transportation of goods and services is _____.
 - i) Distribution Department
 - ii) Finance Department
 - iii) Human Resource Department
 - iv) Research and Development Department
- b) Business secrecy is maximum in _____ Organization.
 - i) One Person Company
 - ii) Partnership Firm
 - iii) Co-operative Society
 - iv) Company
- c) In the Hindu Undivided Family system of business, the members of the organization are called _____.
 - i) Secretary
 - ii) Chairman
 - iii) Karta
 - iv) Coparceners
- d) A Limited Liability Partnership is formed under the _____ Act.
 - i) Limited Liability Partnership Act 2008
 - ii) Indian Partnership Act 1932
 - iii) Indian Company Act 1956
 - iv) Maharashtra Co-operative Act 1960

P.T.O.

- e) The factors of business control are collectively called _____.
- i) Internal Factors ii) External Factors
 iii) Controlled Factors iv) Uncontrolled Factors
- f) The full form of FSSAI is _____.
- i) Food Safety and Standards Authority of India
 ii) Food Standards and Safety Authority of India
 iii) Food Safety and Standards Agency of India
 iv) Food Standards and Safety Agency of India
- g) A Partnership Firm is established under _____ Act.
- i) Company Act 2013 ii) Indian Partnership Act 1932
 iii) Indian Contract Act 1872 iv) None of the above
- h) The minimum number of members required for incorporation of a public limited company is _____.
- i) 3 ii) 2
 iii) 7 iv) 50
- i) The Employees' Provident Fund and Conservation Provisions Act was established in the year _____.
- i) 1952 ii) 1959
 iii) 1951 iv) None of the above
- j) Productivity is measured in _____.
- i) Raw Material Input ii) Worker Input
 iii) Capital Input iv) All of the above
- k) The basic purpose of existence of any organization is described by _____.
- i) Policy ii) Mission
 iii) Process iv) Strategy
- l) Government policy towards industries is called _____.
- i) Industrial Policy ii) Economic Policy
 iii) Activity Policy iv) None of the above

Q2) Attempt any five out of seven from the following :

[25]

- a) What is International Trade?
- b) Define One Person Company and explain its features.
- c) State the types of Business Environment.
- d) State the Business related laws.
- e) Write note - National Productivity Council.
- f) Write the advantages of Mergers.
- g) What is Corporate Social Responsibility?

Q3) Attempt any five out of seven from the following :

[25]

- a) Explain the economic objectives of business.
- b) State the demerits of Multinational Companies.
- c) Describe the factors in Macro Environment.
- d) State the features of Promoters.
- e) Explain the features of Limited Liability Partnership.
- f) Write note - Quality Control.
- g) Explain the features of Franchisee.

Q4) Attempt any one out of two from the following :

[10]

- a) Explain the concept 'Management and Administration' and distinguish.
- b) Define Franchisee and explain its advantages and disadvantages.

Total No. of Questions: 4]

P7773

[5801]-SODL-2007

S.Y. B.Com.

206 - A : BUSINESS ADMINISTRATION

(2019 Pattern) (CBCS)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 70

सूचना:

- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
- 2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणतेही 10 प्रश्न सोडवा. (प्रत्येकी 1 गुण) [10]

अ) वस्तू व सेवा यांचे वितरण आणि वहन करणारा व्यवसायाचा विभाग म्हणजे होय.

i) वितरण विभाग	ii) वित्त विभाग
iii) मानवी संसाधन विभाग	iv) संशोधन व विकास विभाग

ब) संस्थे मध्ये व्यावसायिक गुप्तता जास्तीत जास्त असते.

i) एकल व्यापारी संस्था	ii) भागीदारी संस्था
iii) सहकारी संस्था	iv) कंपनी

क) अविभक्त हिंदू कुटुंब पद्धती व्यवसायात संस्थेतील सदस्यांना असे म्हणतात.

i) सचिव	ii) अध्यक्ष
iii) कर्ता	iv) सदस्य

ड) मर्यादित दायित्व भागीदारीची स्थापना कायद्यान्वये करण्यात येते.

- i) मर्यादित दायित्व भागीदारी कायदा - 2008
- ii) भारतीय भागीदारी कायदा - 1932
- iii) भारतीय कंपनी कायदा - 1956
- iv) महाराष्ट्र सहकारी कायदा - 1960

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणतेही 5 प्रश्न सोडवा. (प्रत्येकी 5 गुण)

[25]

- अ) आंतरराष्ट्रीय व्यापार म्हणजे काय?
- ब) एकल व्यापारी संस्थेची व्याख्या करून वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- क) व्यावसायिक पर्यावरणाचे प्रकार सांगा?
- ड) औद्योगिक संबंधित कायदे सांगा.
- इ) 'राष्ट्रीय उत्पादकता परिषद' टीप लिहा.
- फ) विलीनीकरणाची फायदे लिहा.
- य) कॉर्पोरेट सामाजिक उत्तरदायित्व म्हणजे काय?

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणतेही 5 प्रश्न सोडवा. (प्रत्येकी 5 गुण)

[25]

- अ) व्यवसायाची आर्थिक उद्दिष्टे स्पष्ट करा.
- ब) बहुराष्ट्रीय कंपन्यांचे दोष सांगा.
- क) समग्र पर्यावरणातील घटकांचे वर्णन करा.
- ड) प्रवर्तकांची वैशिष्ट्ये सांगा.
- इ) मर्यादित दायित्व भागीदारीचे वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- फ) 'गुणवत्ता नियंत्रण' टीप लिहा.
- य) फ्रँचायझिंगची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणतेही 1 प्रश्न सोडवा. (10 गुण)

[10]

- अ) व्यवस्थापन आणि प्रशासन संकल्पना स्पष्ट करून दोहोंतील फरक स्पष्ट करा.
- ब) फ्रँचायझिंगची व्याख्या देऊन त्याचे फायदे-तोटे स्पष्ट करा.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P7774

[Total No. of Pages : 6

[5801]SODL-2008

S.Y. B.Com.

206 B : BANKING AND FINANCE

(2019 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.
- 2) Figures to the right indicate full marks.

Q1) Attempt Any Ten :

[10]

- i) Imperial Bank of India was nationalized on May 1,1995 and established as?
 - a) State Bank of India
 - b) IDBI Bank
 - c) Bank of Maharashtra
 - d) Canara Bank
- ii) The rate at which the central bank provides loans to the commercial banks through commercial letters, promissory notes is called as ____
 - a) Reverse repo rate
 - b) Bank rate
 - c) Repo rate
 - d) None of these
- iii) In 1969 _____ banks were nationalized.
 - a) 14
 - b) 6
 - c) 20
 - d) 8
- iv) The bank entrusted with the responsibility of leading the development of banking facilities in the district is called a bank.
 - a) Dena Bank
 - b) Lead Bank
 - c) Yojana Bank
 - d) Grameen Bank
- v) When was the Co-operative Act first passed in India?
 - a) 1904
 - b) 1910
 - c) 1912
 - d) 1905

P.T.O.

- vi) Write the full form of IDBI Bank.
- Inter Development Bank of India
 - Industrial Bank
 - Industrial Development Bank of India
 - None of the above
- vii) A bank that controls the supply of credit in an economy.
- Commercial bank
 - Central bank
 - Private bank
 - Foreign bank
- viii) _____ means to show the ratio of the rate of increase in deposits and credit supply.
- Bank deposit ratio
 - Cash reserve ratio
 - Statutory Liquidity Ratio
 - None of these
- ix) When was the nationalization of Reserve Bank of India?
- 1948
 - 1947
 - 1949
 - 1935
- x) Private banks are controlled by _____
- Reserve Bank of India
 - SEBI
 - I.R.D.A.
 - Exim Bank
- xi) When was Basel criteria-II announced?
- 2005
 - 2004
 - 2003
 - 2001
- xii) In India, the structure of Co-operative Bank.
- Three layer
 - Single layer
 - Bilayer
 - None of these

Q2) Attempt Any Five :

[25]

- Mention the development functions of the reserve bank of India?
- Write short note-Evolution of reserve bank?
- Write short note-old and new private sector bank in India.
- What were the features of public sector bank.
- Write briefly about wholesale banking advantages.
- Mention the objective bank nationalization.
- Write short note-Regional rural bank.

Q3) Attempt Any Five :

[25]

- a) Define development bank and explain in brief evolution of development bank.
- b) Write briefly about functions of development bank in India.
- c) Write short note-Retail bank.
- d) Write advantages of Indian branch banking system.
- e) Write short note-Islamic Banking.
- f) Write short note-digital Banking.
- g) Write in brief about recommendation of M. Narshimahn Committee I (1991).

Q4) Attempt Any One :

[10]

- a) Discuss the challenges faced by the cooperative banks in India?
- b) Analyze the impact of covid-19 on Indian banking sector.

प्रश्न 3) कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा.

[25]

- अ) विकास बँकेची व्याख्या सांगा? व थोडक्यात उत्क्रांती स्पष्ट करा?
- ब) भारतातील विकास बँकेची कार्ये थोडक्यात स्पष्ट करा?
- क) टीपा लिहा - किरकोळ बँक.
- ड) भारतातील शाखा बँकिंग पद्धतीचे फायदे लिहा?
- इ) टीपा लिहा - इस्लामिक बँक
- फ) टीपा लिहा - डिजीटल बँकिंग
- य) एम. नरसिंहम समितीच्या शिफारशी I (1991) थोडक्यात स्पष्ट करा?

प्रश्न 4) कोणताही एक प्रश्न सोडवा.

[10]

- अ) भारतीय सहकारी बँक व्यवसायासमोरील आव्हानांची चर्चा करा?
- ब) कोविड -19 महामारीचा भारतातील बँक व्यवसायावर झालेला परिणाम सविस्तर विशद करा?

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P7775

[Total No. of Pages : 2

[5801]-SODL-2009
S.Y. B.Com.
206C : BUSINESS LAWS AND PRACTICE
(2019 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any ten out of twelve from the following :

[10 × 1 = 10]

- a) Explain the term Retail sales.
- b) What do you mean by Buyer?
- c) Define miscellaneous insurance.
- d) What are the basic terms in general insurance?
- e) Define electronic signature.
- f) Define consumer co-operative society.
- g) What do you mean by medical report in life insurance?
- h) Define the term Conditions and privileges in life insurance.
- i) Define combination as per Competition Act 2002.
- j) Define agreement as per Competition Act 2002.
- k) Define the term industrial dispute.
- l) Define lock out.

P.T.O.

Q2) Attempt any five out of seven from the following : [5 × 5 = 25]

- a) Explain the benefits of reinsurance.
- b) State two merits of the principle of indemnity.
- c) What do you mean by cyber security?
- d) What is maturity claim?
- e) What are the outcome of industrial disputes?
- f) What are the current challenges in life insurance industry?
- g) What are the punishment for establishments that disregards the provisions of Sec 7 of Maharashtra Shops and Establishment Act?

Q3) Attempt any five out of seven from the following : [25]

- a) Explain the principles of fire insurance.
- b) What are the two conditions for return of premium?
- c) What are the features of co-operative society?
- d) What do you mean by assignment of policy?
- e) Explain Prohibitions of anti-competitive agreements as per Competition Act, 2002.
- f) What are the various forms of strikes?
- g) Write short notes on bye-laws as per Maharashtra Co-operative Societies Act, 1960.

Q4) Attempt any one out of two from the following : [1 × 10 = 10]

- a) What are the advantages of life insurance?
- b) State the types of marine insurance policies.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P7776

[Total No. of Pages : 5

[5801]SODL-2010
S.Y. B.Com.
COST AND WORKS ACCOUNTING
(2019 Pattern) (206 E)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*
- 3) *Use of Calculator is allowed.*

Q1) A) Fill in the blanks (Any Five) : [5]

- i) The amount of expenditure incurred on, or attributable to, a specified thing or an activity or cost unit is known as _____
- ii) A cost that is easily traceable to a cost object is known as _____
- iii) E.O. Q. stands for _____
- iv) A total of all the direct costs is known as _____
- v) An unit of product or service in relation to which costs are ascertained is called as _____.
- vi) The Technique and process of ascertaining the cost is known as _____.

B) State whether the following statement is TRUE or FALSE (Any Five) : [5]

- i) Costing is specialized branch of accounting which deals with Classification, recording, allocation and directing.
- ii) The aggregate amount of all the items of expenses paid or payable for the particular product or service is called as marginal cost.
- iii) A location, person, or item of equipment for which costs may be ascertained and used for the purposes of cost control is known as Cost Center.
- iv) The expenses which can be directly charged to jobs, products, processes, cost centers or cost units is termed as direct cost.

P.T.O.

- v) Machine hour rate is an improvement over the percentage on direct labour cost method.
- vi) A cost that changes in total amount with the change in the level of activity is known as Fixed Cost.

Q2) Attempt any Five from the following :

[25]

- a) What are the Objectives of Cost Accounting?
- b) What are the Functions of the Purchase Department?
- c) Write note on - 'Purchase Requisition'.
- d) From the figures given below, calculate Economic Order Quantity (EOQ) and Total cost at EOQ.
 - Total consumption of material per year 10,000 kgs
 - Buying cost per order Rs. 50
 - Unit cost of material Rs. 2 per kg
 - Carrying and storage cost 8%
- e) Calculate Ordering Level, Minimum Level and Maximum Level from the following :
 - Re-order quantity 1,500 units,
 - Re-order period 4 to 6 weeks,
 - Maximum consumption 400 units per week
 - Average consumption 300 units per week
 - Minimum consumption 250 units per week
- f) From the following information, calculate Stock Turnover Ratio :

	Material - A	Material - B
Opening Stock	25,000	87,500
Closing Stock	15,000	62,500
Purchases	1,90,000	1,25,000

- g) From the following information, find out the value of Prime Cost.

Particulars	Rs.
Opening Stock of Raw Material	45,000
Closing Stock of Raw Material	35,000
Purchases of Raw Material	1,34,000
Carriage Inward	3,400
Productive Wages	12,500
Unproductive Wages	23,000
Direct Expenses	9,000

Q3) Attempt any Five from the following :

[25]

- What are the advantages of Bin Card?
- Difference between Financial Accounting and Cost Accounting.
- Write Note on - Piece Rate System
- Draw specimen for Material Requisition Note
- From the following information, prepare a statement showing ABC analysis. A store has 4,000 items of consumption and monthly consumption value is Rs. 8,00,000. The other details are as follows :

Material type	Percentage of each item	Percentage of Total Value
A	10%	65%
B	30%	20%
C	60%	15%
Total	100%	100%

- Using Taylor's differential piece rate system, find out the earnings of workers X and Y from the following particulars :
 - Standard Time per piece = 20 minutes
 - Normal Rate per hour = 0.90

In a 9 hours day, X produces 25 units and Y produces 30 units.

Lower rate is 80% of normal rate and higher rate is 120% of normal rate.

g) ABC Ltd. provided the following information.

- No. of workers (1st April 2022) - 400
- No. of workers (30th April 2022) - 500
- No. of workers resign - 35
- No. of workers discharge - 10
- No. of replacement - 40

Calculate labour turnover rate under :

- i) Separation Method
- ii) Replacement Method
- iii) Flux Method

Q4) Attempt any One from the following :

[10]

- a) From the following information for the month of January, prepare a cost sheet to show the following components : (i) Prime Cost, (ii) Factory Cost, (iii) Cost of Production, (iv) Total Cost.

Particulars	Rs.	Particulars	Rs.
Direct material	57,000	Director's remuneration	1,500
Direct wages	28,500	Telephone and postage	200
Factory rent and rates	2,500	Printing and stationery	100
Office rent and rates	500	Legal charges	150
Plant repairs and maintenance	1,000	Advertisement	1,500
Plant depreciation	1,250	Salesmen's salaries	2,500
Factory heating and lighting	400	Showroom rent	500
Factory manager's salary	2,000	Sales	1,16,000
Office salaries	1,600		

b) The following transactions occurred in the month from January to March 2022 regarding purchase and issue of a material :

2 Jan.2022 Purchased 4,000 units @ 4.00 per unit

20 Jan. 2022 Purchased 500 units @ 5.00 per unit

5 Feb. 2022 Issued 2,000 units

10 Feb. 2022 Purchased 6,000 units @ 6.00 per unit

12 Feb. 2022 Issued 4,000 units

2 Mar. 2022 Issued 1,000 units

5 Mar. 2022 Issued 2,000 units

15 Mar. 2022 Purchased 4,500 units @ 5.50 per unit

20 Mar. 2022 Issued 3,000 units

Prepare Stores Ledger Account as per FIFO method of charging material issues.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P7777

[Total No. of Pages : 4

[5801]-SODL-2011

S.Y. B.Com.

206 G : BUSINESS ENTREPRENEURSHIP

(2019 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any 10 out of 12 from the following.

[10]

- i) Full form of NDP -
 - a) Net Domestic Product
 - b) New Domestic Product
 - c) National Domestic Product
 - d) None of the above
- ii) After India's independence, the share of services in the GDP was approximately _____ %.
 - a) 40%
 - b) 30%
 - c) 50%
 - d) 60%
- iii) SHG Bank linkage programme initiated by _____.
 - a) HDFC
 - b) ICICI
 - c) NABARD
 - d) SBI
- iv) Full form of DRDA _____.
 - a) District Rural Development Agency
 - b) District Real Development Agency
 - c) District Rural Depend Agency
 - d) None of the above
- v) The world bank and the _____ monetary fund are great supporters.
 - a) Internal
 - b) Indian
 - c) National
 - d) International
- vi) Many _____ s have set up self – help groups.
 - a) World bank
 - b) NGO's
 - c) SHG's
 - d) DPIP
- vii) Indian partnership act, _____.
 - a) 1931
 - b) 1933
 - c) 1932
 - d) 1934
- viii) Types of social audit _____.
 - a) Financial statement social audit
 - b) Macro – Micro social indicator audit
 - c) Partial social audit
 - d) All of the above

P.T.O.

Total No. of Questions : 4]

P7777

[5801]-SODL-2011

S. Y. B. Com.

206 G : BUSINESS ENTREPRENEURSHIP

(2019 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 70

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) खालील 12 पैकी कोणतेही 10 प्रश्न सोडवा.

[10]

- i) NDP चे पूर्ण रूप
- अ) Net Domestic Product ब) New Domestic Product
क) National Domestic Product ड) None of the above
- ii) भारताच्या स्वातंत्र्यानंतर जीडीपीमध्ये सेवांचा वाटा अंदाजे % होता.
- अ) 40% ब) 30%
क) 50% ड) 60%
- iii) SHG बँक जोडणी कार्यक्रम ने सुरू केला आहे.
- अ) HDFC ब) ICICI
क) NABARD ड) SBI
- iv) DRDA चे पूर्ण रूप
- अ) District Rural Development Agency
ब) District Real Development Agency
क) District Rural Depend Agency
ड) None of the above
- v) जागतिक बँक आणि नाणेनिधी हे मोठे समर्थक आहेत.
- अ) अंतर्गत ब) भारतीय
क) राष्ट्रीय ड) आंतरराष्ट्रीय
- vi) अनेकांनी स्वयंमदत गट स्थापन केले आहेत.
- अ) जागतिक बँक ब) NGO's
क) SHG's ड) DPIP
- vii) भारतीय भागीदारी कायदा
- अ) 1931 ब) 1933
क) 1932 ड) 1934
- viii) सामाजिक लेखापरिक्षणाचे प्रकार
- अ) आर्थिक वित्तपत्र सामाजिक लेखापरिक्षण
ब) मॅक्रो-मायक्रो सोशियल इंडिकेटर ऑडीट
क) अंशिक सामाजिक लेखापरिक्षण
ड) वरील सर्व

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P7778

[Total No. of Pages : 4

[5801]-SODL-2012

S. Y. B. Com.

206H : MARKETING MANAGEMENT

(2019 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any 10 out of 12 from the following.

[10]

- i) What is mean by 'Sale'?
- ii) Who conduct the transaction?
- iii) Who is the 'Decider'?
- iv) What is mean by 'Pressure Groups'?
- v) What is the Full Form of MKIS?
- vi) Who is the 'Payer'?
- vii) What is green marketing?
- viii) What is biosphere?
- ix) Define E-marketing.
- x) Describe ROI.
- xi) What is digital marketing?
- xii) State the distances of international trade.

Q2) Attempt any 5 out of 7 from the following.

[25]

- i) Explain the components of marketing management?
- ii) What are the Elements of Marketing Planning?
- iii) Explain the objectives of Marketing Research?
- iv) Describe the constraints to effective marketing planning.
- v) What are the advantages of using eco-friendly techniques?
- vi) State the advantages of E-marketing.
- vii) State the different types of online advertising.

P.T.O.

Q3) Attempt any 5 out of 7 from the following.

[25]

- i) What are the benefits of 'International Marketing'?
- ii) What are the benefits of Social media marketing?
- iii) What are the challenges before E-Marketing?
- iv) What are the objectives of green marketing?
- v) Compare online and offline marketing.
- vi) What are the modes of media marketing?
- vii) What are the reasons for increasing global expansion of companies?

Q4) Attempt any 1 out of 2 from the following.

[10]

- i) Discuss the significance and process of segmenting consumer markets.
- ii) Discuss the various digital marketing channels in detail.

Total No. of Questions : 4]

P7778

[5801]-SODL-2012

S. Y. B. Com.

206H : MARKETING MANAGEMENT

(2019 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 70

- सूचना :-
- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
 - 2) उजवीकडील आकडे पूर्ण गुण दर्शवितात.
 - 3) संदर्भासाठी मुळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.1) खालील बारापैकी कोणतेही दहा प्रश्न सोडवा.

[10]

- i) 'विक्री' म्हणजे काय ?
- ii) व्यवहार कोण करतात ?
- iii) 'निर्णयकर्ता' कोण आहे ?
- iv) 'दबाव गट' म्हणजे काय ?
- v) MKIS चे पूर्ण रूप काय आहे ?
- vi) 'पैसे देणारा' कोण आहे ?
- vii) ग्रीन विपणन म्हणजे काय ?
- viii) जीवावरण म्हणजे काय ?
- ix) ई-विपणनाची व्याख्या करा.
- x) ROI चे पूर्ण रूप काय आहे ?
- xi) डिजिटल विपणन म्हणजे काय ?
- xii) आंतरराष्ट्रीय व्यापारातील अंतर सांगा.

प्र.2) खालील सातपैकी कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा.

[25]

- i) विपणन व्यवस्थापनातील घटक स्पष्ट करा.
- ii) मार्केटिंग प्लॅनिंगचे घटक काय आहेत ?
- iii) विपणन संशोधनाची उद्दिष्टे स्पष्ट करा.
- iv) प्रभावी विपणन नियोजनातील अडचणींचे वर्णन करा.
- v) इको-फ्रेंडली तंत्र वापरण्याचे फायदे काय आहेत ?
- vi) ई-मार्केटिंगचे (विपणनाचे) फायदे सांगा.
- vii) ऑनलाइन जाहिरातीचे विविध प्रकार सांगा.

प्र.3) खालील सातपैकी कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा.

[25]

- i) 'इंटरनॅशनल मार्केटिंग' चे फायदे काय आहेत?
- ii) सोशल मीडिया मार्केटिंगचे फायदे काय आहेत?
- iii) ई-मार्केटिंगसमोर कोणती आव्हाने आहेत?
- iv) ग्रीन मार्केटिंगची (विपणनाची) उद्दिष्टे काय आहेत?
- v) ऑनलाइन आणि ऑफलाइन विपणनाची तुलना करा.
- vi) मीडिया मार्केटिंगच्या पद्धती काय आहेत?
- vii) कंपन्यांचा जागतिक विस्तार वाढण्याची कारणे कोणती?

प्र.4) खालील दोनपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा.

[10]

- i) ग्राहक बाजारांचे विभाजन करण्याचे महत्त्व आणि प्रक्रियेची चर्चा करा.
- ii) विविध डिजिटल मार्केटिंग चॅनेलची तपशीलवार चर्चा करा.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P7779

[Total No. of Pages : 4

[5801]-SODL-2013

S. Y. B. Com.

206K : INSURANCE, TRANSPORT AND TOURISM

(2019 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicates full marks.*

Q1) Attempt any 10 questions out of the twelve from the following. **[10]**

- i) Give any two objectives of IRDA.
- ii) Definition of 'Policy holder' as per insurance Act 1938.
- iii) Define Insurance Agent.
- iv) What is mean by 'Bonus' in life insurance.
- v) Define 'Utmost good faith'.
- vi) What is mean by Endorsment?
- vii) What is mean by tourism.
- viii) What is mean by globalization.
- ix) Define business tourism.
- x) Give any two socio – cultural impact of tourism.
- xi) What is mean by sports tourism.
- xii) What is mean by Intra regional tourism.

Q2) Attempt any five out of the seven from the following. **[25]**

- i) State any two secondary principles of General Insurance.
- ii) Origin of general insurance.
- iii) Features of motor insurance.
- iv) Constitution of IRDA.
- v) Nature of tourism.
- vi) State any five challenges before Indian tourism sector.
- vii) Economic Impact of tourism.

P.T.O.

Q3) Attempt any five out of the seven from the following.

[25]

- i) Significance of tourism.
- ii) Life insurance contract.
- iii) Career opportunities in tourism.
- iv) State any five measures adopted by Govt. for development of tourism in India.
- v) Duties of IRDA?
- vi) Age of proof of age.
- vii) Proposal form.

Q4) Attempt any one out of the following.

[10]

- i) Explain the procedure of taking life insurance policy.
- ii) What is mean by tourism? How tourism affect on Environment?

Total No. of Questions : 4]

P7779

[5801]-SODL-2013

S.Y. B.Com.

206K : INSURANCE, TRANSPORT AND TOURISM

(2019 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 70

- सूचना :-
- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
 - 2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
 - 3) संदर्भासाठी इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.
-

प्र.1) खालीलपैकी कोणतेही दहा प्रश्न साडेवा.

[10]

- i) IRDA चे कोणतीही दोन उद्दिष्टे द्या.
- ii) विमा कायदा 1938 नुसार विमा धारकाची व्याख्या करा.
- iii) विमा प्रतिनिर्धा- व्याख्या करा.
- iv) आयुर्विम्यामध्ये 'बोनस' म्हणजे काय?
- v) व्याख्या करा - परमोच्च विश्वास.
- vi) पृष्ठांकन म्हणजे काय?
- vii) पर्यटन म्हणजे काय?
- viii) जागतिकीकरण म्हणजे काय?
- ix) व्याख्या करा - व्यवसायिक पर्यटन.
- x) पर्यटनाचे कोणतेही दोन सामाजिक सांस्कृतीक परीणाम सांगा.
- xi) खेळ पर्यटन म्हणजे काय?
- xii) प्रदेशांतर्गत पर्यटन म्हणजे काय?

प्र.2) खालीलपैकी कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा.

[25]

- i) सामान्य/साधारण विम्याची कोणतीही दोन दुय्यम तत्वे सांगा.
- ii) साधारण विम्याचा उगम.
- iii) वाहन विम्याची वैशिष्ट्ये.
- iv) IRDA ची संघटन रचना.
- v) पर्यटनाचे स्वरूप.
- vi) भारतीय पर्यटन क्षेत्रासमोरील कोणतीही पाच आणहाने.
- vii) पर्यटनाचे आर्थिक परीनाम.

प्र.3) खालीलपैकी कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा.

[25]

- i) पर्यटनाचे महत्व.
- ii) आयुर्विमा करार.
- iii) पर्यटनामधील कारकिर्द संधी.
- iv) भारतातील पर्यटन वाढीसाठी सरकारने अमलात आणलेले कोणतेही पाच उपाय सांगा.
- v) IRDA ची कर्तव्ये.
- vi) वयाचा पूरावा.
- vii) प्रस्ताव अर्ज.

प्र.4) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न साडेवा.

[10]

- i) आयुर्विमा घेण्याची प्रक्रिया सांगा.
- ii) पर्यटन म्हणजे काय? पर्यटन पर्यावरणावर कशा प्रकारे परीणाम करते ते सांगा.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P7780

[Total No. of Pages : 4

[5801]SODL-3001

T.Y. B.Com. (For Distance Education Program)

301 : BUSINESS REGULATORY FRAMEWORK

(2019 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) A) Fill in the blanks (Any Five) : [5]

- i) The Indian Contract Act, 1872, came into force on _____.
(1st September 1872, 1st January 1872, 15th August 1872)
- ii) _____ is an order of a court restraining a person from doing a particular act.
(Specific performance, Suit for damages, Injunction)
- iii) The _____ of the Limited Liability Partnership Act, 2008 lay out provisions regarding the financial disclosures by LLP.
(Chapter V, Chapter VII, Chapter VIII)
- iv) Goods to be manufactured, produced or acquired by the seller after the making of the contract of sales are called _____.
(Existing goods, Future goods, Contingent goods)
- v) _____ may be defined 'as the settlement of disputes and differences relating to Civil matters between one party and another in a judicial manner.
(Contract, Agreement, Arbitration)
- vi) A _____ is a stipulation collateral to the main purpose of the contract.
(Warranty, Condition, Breach)

P.T.O.

- B) Match the pairs. [5]
Group 'A'	Group 'B'
i) Negotiable instrument	a) Came into force on 17 th October, 2000.
ii) The Information Technology Act, 2000.	b) 1999
iii) Patent and Trademark	c) Resolving Consumer Complaints easier and faster
iv) Trademark Act,	d) Intellectual Property Rithts
v) The Consumer Protection Act	e) Transferable by delivery
	f) Came into force on 1 st January, 2000.

Q2) Attempt any Five. [25]

- Define Contract. Explain any five essential elements of a valid contract.
- Explain Rights and duties of partners.
- Difference between Limited Liability Partnership and Partnership Firm.
- Explain 'Sale' and 'Agreement' to sale?
- Define Unpaid Seller. Explain Rights of Unpaid Seller.
- Explain the Concept of Conciliation.
- Explain Essentials of Arbitration Agreement.

Q3) Attempt any Five. [25]

- What is endorsement? Explain kinds of endorsement.
- Explain in detail types of cheques.
- What are the legal issues involved in E-Contracts.
- Write a note on "Digital Signature".
- State the Salient features of Consumer Protection Act, 2019.
- State the meaning and importance of Intellectual Property Rights.
- Define Copyright. Explain Characteristics and subject matter of copyright.

Q4) Attempt any One. [10]

- Evaluate the agreements that have been 'expressly declared' to be void by the Indian Contract Act.
- Describe the composition and jurisdiction of the National Commission under the Consumer Protection Act, 2019.

Total No. of Questions : 4]

P7780

[5801]SODL-3001

T.Y. B.Com. (For Distance Education Program)
301 : BUSINESS REGULATORY FRAMEWORK
(व्यवसाय नियामक कायदे)
(2019 Pattern)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 70

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मुळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

- प्रश्न 1) अ) रिकाम्या जागा भरा. (कोणतेही पाच) [5]
- i) भारतीय करार कायदा, 1872 पासून लागू करण्यात आलेला आहे.
(1 सप्टेंबर 1872, 1 जानेवारी 1872, 15 ऑगस्ट 1872)
- ii) म्हणजे एखाद्या व्यक्तीला विशिष्ट कृत्य करण्यास प्रतिबंध करणारा न्यायालयाचा आदेश.
(विशिष्ट कामगिरी, नुकसानीसाठी दावा, मनाई हुकूम)
- iii) मर्यादित दायित्व भागीदारी कायदा, 2008 च्या मध्ये मर्यादित दायित्व भागीदारी द्वारे आर्थिक प्रकटीकरणासंबंधीच्या तरतुदी आहेत.
(अध्याय V, अध्याय VII, अध्याय VIII)
- iv) विक्रीचा करार केल्यानंतर विक्रेत्याने उत्पादित किंवा विकत घेतलेल्या वस्तूंना म्हणतात.
(विद्यमान माल, भविष्यकालीन माल, सभाव्य माल)
- v) व्याख्या एक पक्ष आणि दुसऱ्यामधील नागरी प्रकरणांशी संबंधित विवाद आणि मतभेदांचे न्यायिक पद्धतीने निराकरण म्हणून केले जाऊ शकते.
(कराराची, ठरावाची, लवादाची)
- vi) ही कराराच्या मुख्य उद्देशासाठी पुरक असलेली अट आहे.
(दुय्यम अट, अट, उल्लंघन)

- ब) योग्य जोड्या जुळवा. [5]
गट 'अ'	गट 'ब'
i) चलनक्षम दस्तऐवज	अ) 17 आक्टोबर, 2000 ला लागू झाला
ii) माहिती तंत्रज्ञान कायदा, 2000	ब) 1999
iii) पेटन्ट आणि व्यापारचिन्ह	क) ग्राहक तक्रार निवारण
iv) व्यापारचिन्ह कायदा	ड) बौद्धिक संपदा अधिकार
v) ग्राहक संरक्षण कायदा	इ) मुक्त हस्तांतरण
	फ) 1 जानेवारी, 2000 ला लागू झाला

- प्रश्न 2) कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा. [25]
- अ) करार म्हणजे काय? कायदेशीर कराराचे पाच आवश्यक घटक स्पष्ट करा.
- ब) भागीदारांचे हक्क आणि कर्तव्य स्पष्ट करा.
- क) मर्यादित जबाबदारी भागीदारी आणि भागिदारी संस्था यातील फरक स्पष्ट करा.
- ड) माल विक्री व माल विक्री करार स्पष्ट करा.
- इ) अदत्त विक्रेता कोण असतो? अदत्त विक्रेत्याचे अधिकार स्पष्ट करा.
- फ) 'सलोखा' ही संकल्पना स्पष्ट करा.
- य) मध्यस्थी कराराचे घटक स्पष्ट करा.

- प्रश्न 3) कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा. [25]
- अ) पृष्ठांकन किंवा हस्तांतरण म्हणजे काय? हस्तांतरणाचे प्रकार स्पष्ट करा.
- ब) धनादेशाचे प्रकार सांगा.
- क) ई-करारात असणाऱ्या कायदेशीर बाबी स्पष्ट करा.
- ड) डिजीटल सहीची थोडक्यात माहिती लिहा.
- इ) ग्राहक संरक्षण कायदा, 2019 ची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- फ) बौद्धिक संपत्तीचा अर्थ आणि महत्त्व विशद करा.
- य) कॉपीराइट परिभाषित करा. कॉपीराइटची वैशिष्ट्ये आणि विषय स्पष्ट करा.

- प्रश्न 4) कुठलाही एक प्रश्न सोडवा [10]
- अ) व्यर्थ ठराव म्हणजे काय? करार कायद्याने कोणते करार व्यर्थ आहेत ते सांगा.
- ब) ग्राहक संरक्षण कायदा, 2019 अंतर्गत राष्ट्रीय आयोगाची रचना आणि कार्य क्षेत्र याबद्दल माहिती लिहा.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P7781

[Total No. of Pages : 3

[5801]-SODL-3002

Third Year B.Com.

302 : ADVANCED ACCOUNTING

(2019 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to right indicate full marks.*
- 3) *Use of Simple Calculator is allowed.*

Q1) A) Fill in the blanks and rewrite the sentence. (Attempt any Five): [5]

- a) Accounting Standard Board (ASB) has constituted on _____.
(1st May 1981, 21st April 1977, 24th July 1991)
- b) IAS-7 stands for _____. (Presentation of Financial Statements, Income Tax, Cash Flow Statement).
- c) Under Internal Reconstruction _____ account is prepared.
(Realisation, Revaluation, Capital Reduction)
- d) Vertical Form of Final Accounts of Banking Companies is prepared as per _____. (RBI Act, 1934, Banking Regulation Act, 1949, Companies Act, 2013)
- e) _____ is a long-term security yielding a fixed rate of interest, issued by a company and secured against assets. (Debentures, Bonds, Equity Shares)
- f) Share Capital is shown under _____ of Banking Final Account.
(Schedule 1, Schedule 2, Schedule 3)

B) State True or False (Attempt any Five): [5]

- a) Credit Co-operative Society is the latest type of Co-operative Society in India.
- b) Current Ratio is also known as Working Capital Ratio.
- c) Standard Acid Test Ratio is 2 : 1.
- d) The difference between invoice price and cost price of goods is called "Loading".
- e) Goods Send to Branch Account is prepared to ascertain the net profit of the branch.
- f) Forensic accounting is accounting that is suitable for legal review offering the highest level of assurance about the accuracy of the financial statements based on scientific and objective verification.

P.T.O.

Q2) Attempt any Five: **[25]**

- a) Write a short note on AS-12 Accounting for Government Grants.
- b) Write a format of Income Statement (Profit and Loss Account) of a Banking Company Final Account.
- c) Write a Short note on “Cash Flow Statement”.
- d) Explain the terms ‘Cum Interest’ and ‘Ex Interest’.
- e) What are the four categories in which loan assets are classified?
- f) Write accounting entries for Internal Reconstruction.
- g) Write a note on Operating Leverage and Financial Leverage.

Q3) Attempt any Five. **[25]**

- a) Calculate the Debtors Turnover Ratio and Debt Collection Period.

Credit Sales for the year Rs. 12,000/-

Bills Receivable Rs. 1,000/-

Debtors Rs. 1,000/-

- b) Calculate Current Ratio.

Cash Rs. 10,000/-, Debtors Rs. 20,000/-, Furniture Rs. 5,000/-

Creditors Rs. 15,000/-, Debentures Rs. 50,000/-

- c) Write a short note on ‘Principles of Forensic Accounting’.
- d) Write a short on ‘Accounting for Corporate Social Responsibility’.
- e) Write a short note on ‘Types of Co-Operative Societies’.
- f) Write a short note on ‘Types of Branches’.
- g) From the following prepare a Branch Stock Account.

Cash Sales Rs. 23,000/-

Credit Sales Rs. 50,000/-

Shortage of goods Rs. 200/-

Opening Stock (Invoice Price) Rs. 6,000/-

Goods Sent to Branch Rs. 76,000/-

Q4) Attempt any One:

[10]

- a) Write a format of Balance Sheet of a Banking Company with details of particulars of all Schedules of Assets and Liabilities.
- b) From the following Trading and Profit and Loss Account:

Trading A/C and Profit and Loss Account

For the year ended 31st March 2021

Dr.

Cr.

Particulars	Rs.	Particulars	Rs.
To Opening Stock	99,500	By Sales	9,50,000
To Purchases	5,45,000	By Closing Stock	1,50,000
To Carriage Inward	15,500		
To Gross Profit	4,40,000		
	11,00,000		11,00,000
To Operating Expenses	2,00,000	By Gross Profit	4,40,000
To Non-Operating Expenses	40,000	By Non-Operating Income	60,000
To Net Profit	2,60,000		
	5,00,000		5,00,000

Calculate:

- i) Gross Profit Ratio.
- ii) Net Profit Ratio.
- iii) Operating Ratio.
- iv) Stock Turnover Ratio.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P7782

[Total No. of Pages : 6

[5801]SODL-3003

T. Y. B.Com.

303 : INDIAN AND GLOBAL ECONOMIC DEVELOPMENT

(2019 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any Ten out of Twelve from the following :

[10]

- i) Regional Rural Bank was establish on
 - a) 14 November 1975
 - b) 2 October 1975
 - c) 2 October 1977
 - d) 14 February 1980
- ii) $GNP = \text{_____} + NP - NP$
 - a) GDP
 - b) Import
 - c) Export
 - d) All of the above
- iii) The main source of Foreign capital in India is
 - a) Loan from abroad
 - b) Foreign Direct investment
 - c) Both a) and b)
 - d) None of the above
- iv) Indian Economy is _____.
 - a) Developed Economy
 - b) Emerging Economy
 - c) Dual Economy
 - d) Non agriculture Economy
- v) IMF stand for _____.
 - a) Internal Money Fund
 - b) International Monopoly Foundation
 - c) International Monetary Fund
 - d) Indian Monetary fund

P.T.O.

- vi) EXIM policy is for.
- a) Import Export Business
 - b) External chemical manufacturing
 - c) Extra control Management
 - d) All of the above
- vii) FDI Means.
- a) Film Development of India
 - b) Fund Donation Institution
 - c) Foreign Direct Investment
 - d) None of this
- viii) Integrated Child Development Scheme was launched on.
- a) 26 January 1950
 - b) 19 February 1975
 - c) 15 August 1982
 - d) 2 October 1975
- ix) GDP known as.
- a) Gross Domestic Product
 - b) Government Democratic policy
 - c) Ganga Dham Project
 - d) None of the above
- x) New industrial policy announced on the day of _____.
- a) 15 August 1947
 - b) 26 January 1975
 - c) 24 July 1991
 - d) 2 October 1995
- xi) National Bank for Agriculture and Rural Development (NABARD) was established in the _____.
- a) 1982
 - b) 1990
 - c) 1934
 - d) 1980
- xii) _____ is the financial year in india.
- a) 1 March to 31 April
 - b) 1 April to 31 March
 - c) 1 January to 31 December
 - d) 16 March to 15 March

Q2) Attempt any five out of seven :

[5 × 5 = 25]

- a) Role of Agriculture in Indian Economy.
- b) Write Note on Make in India.
- c) State the needs of Foreign capital.
- d) Discuss the causes of low productivity of Indian agriculture.
- e) Write Note of SAARC.
- f) Explain the role of Micro and Small enterprises.
- g) Write short note of Market Monopoly.

Q3) Attempt any five out of seven :

[5 × 5 = 25]

- a) Explain the objectives of World Bank.
- b) Discuss the role of service sector In India.
- c) Write a note of EXIM Policy.
- d) Discuss the Gender Inequality Index and Global hunger Index.
- e) Discuss the causes of unfavorable Balance of Payment.
- f) New industrial policy 1991.
- g) What are the limitations of foreign capital?

Q4) Attempt any one out of Two :

[1 × 10 = 10]

- a) Explain the characteristics of Indian Economy as an emerging economy.
- b) Explain the functions of world trade organisation.

Total No. of Questions : 4]

P7782

[5801]SODL-3003

T. Y. B.Com.

303 : INDIAN AND GLOBAL ECONOMIC DEVELOPMENT

(2019 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 70

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजव्या बाजूचे अंक पूर्ण गुण दर्शवतात.

प्रश्न 1) खालील प्रश्नांपैकी कोणतेही 10 प्रश्न सोडवा :

[10]

- i) प्रादेशिक ग्रामीण बँकेची स्थापना या दिवशी करण्यात आली.
अ) 14 नोव्हेंबर 1975 ब) 2 ऑक्टोबर 1975
क) 2 ऑक्टोबर 1977 ड) 14 फेब्रुवारी 1980
- ii) सकल राष्ट्रीय उत्पादन (GNP) = + परदेशातील निव्वळ उत्पन्न (NP) -
परदेशातील निव्वळ देणी (NP)
अ) सकल राष्ट्रीय उत्पाद (G.D.P) ब) आयात
क) निर्यात ड) वरीलपैकी सर्व
- iii) भारतातील परकीय भांडवलाचा हा प्रमुख मार्ग आहे.
अ) परदेशी कर्जे ब) परकीय थेट गुंतवणुक
क) अ आणि ब ड) वरील पैकी नाही.
- iv) भारतीय अर्थव्यवस्था हि अर्थव्यवस्था आहे.
अ) विकसीत ब) उदयनमुख्य
क) दुहेरी ड) अ-कृषीक

- v) आय.एम.एफ (IMF) म्हणजे
- अ) इंटरनल मनी फंड ब) इंटरनॅशनल मोनोपॉली फाँडेशन
क) इंटरनॅशनल मोनेटरी फंड ड) इंडीयन मोनेटरी फंड
- vi) एक्झीम (EXIM) धोरण हे साठीचे धोरण आहे
- अ) आयात निर्यात व्यापार ब) बाह्य रसायने उत्पादने
क) अतिरिक्त नियंत्रण व्यवस्थापन ड) वरील पैकी सर्व
- vii) FDI म्हणजे
- अ) फिल्म डेव्हलपमेंट ऑफ इंडीया ब) फंड डोनेशन इनस्टिट्यूशन
क) फॉरेन डायरेक्ट इनव्हेस्टमेंट ड) या पैकी नाही
- viii) एकात्मिक बाल विकास सेवा योजना या दिवशी जाहीर करण्यात आली.
- अ) 26 जानेवारी 1950 ब) 19 फेब्रुवारी 1975
क) 15 ऑगस्ट 1982 ड) 2 ऑक्टोबर 1975
- ix) G.D.P. चे पूर्ण रूप लिहा.
- अ) सकल राष्ट्रीय उत्पादन ब) सरकारी लोकशाही धोरण
क) गंगाधाम प्रकल्प ड) या पैकी नाही
- x) नविन औद्योगिक धोरण या दिवशी घोषित करण्यात आले.
- अ) 15 ऑगस्ट 1947 ब) 26 जानेवारी 1975
क) 24 जुलै 1991 ड) 2 ऑक्टोबर 1995
- xi) साली नाबार्डची स्थापना झाली
- अ) 1982 ब) 1990
क) 1934 ड) 1980
- xii) हे भारतीय आर्थिक वर्षे आहे.
- अ) 1 मार्च ते 31 एप्रिल ब) 1 एप्रिल ते 31 मार्च
क) 1 जानेवारी ते 31 डिसेंबर ड) 16 मार्च ते 15 मार्च

- प्रश्न 2) खालील पैकी कोणतेही 5 प्रश्न सोडवा : [5 × 5 = 25]
- अ) भारतीय अर्थव्यवस्थेत शेतीची भूमिका स्पष्ट करा.
 - ब) मेक इन इंडीयावर टिप लिहा.
 - क) परकीय भांडवलाची गरज स्पष्ट करा.
 - ड) भारतातील शेतीच्या कमी उत्पादकतेची कारणे सांगा
 - य) सार्क (SAARC)
 - र) सुक्ष्म आणि लघु उद्योगाची भूमिका स्पष्ट करा.
 - ल) बाजार मक्तेदारी थोडक्यात स्पष्ट करा.

- प्रश्न 3) खालील पैकी कोणतेही 5 प्रश्न सोडवा : [5 × 5 = 25]
- अ) जागतिक बँकेची उद्दीष्टे स्पष्ट करा.
 - ब) भारतीय अर्थव्यवस्थेतील सेवा क्षेत्राची भूमिका स्पष्ट करा.
 - क) एक्झिम (EXIM) पॉलेसीवर टिप लिहा.
 - ड) लिंगभेद निर्देशांक आणि जागतिक भुक निर्देशांक याची चर्चा करा.
 - य) असंतुलीत व्यवहार तोलाची कारणे स्पष्ट करा.
 - र) नविन औद्योगिक धोरण 1991 थोडक्यात स्पष्ट करा.
 - ल) परदेशी भांडवलाच्या मर्यादा: चर्चा करा.

- प्रश्न 4) कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. कोणताही एक प्रश्न सोडवा : [1 × 10 = 10]
- अ) भारतीय अर्थव्यवस्थेची उद्वेगमुख अर्थव्यवस्था म्हणून वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा?
 - ब) जागतिक व्यापार संघटनेची कार्ये स्पष्ट करा?

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P7783

[Total No. of Pages : 7

[5801]-SODL-3004
T.Y. B.Com.
304 : AUDITING & TAXATION
(2019 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1)A) Fill in the Blanks (Any Five) [5]

- i) When auditor is appointed for the purpose of by an organization is _____.
a) External Audit b) Internal Audit
c) Internal Account d) Statutory Audit
- ii) The word 'Audit' has been derived from the word _____.
a) Accounting b) Book keeping
c) Audire d) Auditor
- iii) _____ is a substitute for detailed checking and involves only a partial checking.
a) Audit Evidence b) Continuous Checking
c) Verification d) Test Checking
- iv) PAN means _____.
a) Partial Account Number
b) Saving Account Number
c) Permanent Account Number
d) Parent Account Number
- v) T.D.S. means _____.
a) Tax Deducted at Source
b) Tax Deducted at Salary
c) Tax Deducted at Other Source
d) Tax Deducted Service
- vi) Which is qualifying investment u/s 80c from the following _____.
a) Company Deposits b) Saving Deposits
c) Bank Term Deposits d) Current Account Deposit

P.T.O.

B) True or False Statements (Any Five) [5]

- i) Forensic Accounting is associated with the investigation of accounting frauds or financial manipulation.
- ii) Audit Report is an instrument through which the auditor expresses his opinion about the accounts.
- iii) Valuation of assets implies an inquiry into ownership and title, existence and possession.
- iv) House Rent Allowance is fully taxable.
- v) Agricultural Income received out of India is fully taxable.
- vi) Deduction u/s 80 D for Medical Insurance Premium Paid by an Individual.

Q2) Attempt any five out of seven from the following. [5×5=25]

- a) Explain Audit Programme.
- b) Types of Audit Report.
- c) Duties of Company Auditor.
- d) Audit of Computerised System.
- e) Previous Year & Assessment Year.
- f) Deductions from Income from House Property.
- g) How to compute Total Taxable Income.

Q3) Attempt any five out of seven from the following. [5×5=25]

- a) Explain Difference between Internal Audit and Statutory Audit.
- b) What is Audit Report?
- c) State Qualifications and Disqualifications of Company Auditor.
- d) State Perquisites and their Valuation under Income from Salary.
- e) Give deductions expressly allowed under Profits & Gains of Business Income.
- f) Explain Short Term and Long Term Capital Gain.
- g) E-filing of income tax return and forms used for Individual.

Q4) Attempt any One out of Two from the following.

[1×10=10]

- a) Process fo Forensic Auditing.
- b) Forensic Audit Techniques.

OR

Compute taxable income from Salary of Mr. Viraj, Pune receiving the salary and other information from the employer, as follows :-

- a) Basic Salary Rs. 50,000 p.m.
- b) D.A. Rs. 5,000 p.m.
- c) Commission on Sales Rs. 45,000.
- d) Advance Salary Rs. 55,000.
- e) Bonus Rs. 42,500.
- f) C.C.A. Rs. 2,500 p.m.
- g) He paid Profession Tax Rs. 2,500.

Total No. of Questions : 4]

P7783

[5801]-SODL-3004

T.Y. B.Com.

304 : AUDITING & TAXATION

(2019 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 70

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
-

प्र.1) अ) रिकाम्या जागा भरा (कोणतेही पाच)

[5]

- i) जेव्हा एखाद्या संस्थेद्वारे संस्थेतील अंकेक्षकाची नियुक्ती केली जाते, त्यास म्हणतात.
- अ) बाह्य लेखापरीक्षण
ब) अंतर्गत लेखापरीक्षण
क) अंतर्गत खाते
ड) वैधानिक लेखापरीक्षण
- ii) 'ऑडिट' हा शब्द या शब्दापासून तयार झाला आहे.
- अ) लेखा
ब) पुस्तक ठेवणे
क) ऑडियर
ड) ऑडिटर

- iii) तपशीलवार तपासणीचा पर्याय आहे आणि त्यात फक्त आंशिक तपासणी समाविष्ट आहे.
- अ) अंकेक्षण पुरावा
- ब) सतत तपासणी
- क) पडताळणी
- ड) चाचणी तपासणी
- iv) पॅन म्हणजे
- अ) पार्शाल अकाँट नंबर
- ब) सेव्हिंग अकाँट नंबर
- क) पर्मानंट अकाँट नंबर
- ड) पॅरेंट अकाँट नंबर
- v) T.D.S. म्हणजे
- अ) टॅक्स डीडक्टेड अँट सोर्स
- ब) टॅक्स डीडक्टेड अँट सॅलरी
- क) टॅक्स डीडक्टेड अँट ओदर सोर्स
- ड) टॅक्स डीडक्टेड सर्व्हिस
- vi) खालीलपैकी कोणती गुंतवणूक 80c अंतर्गत पात्र आहे
- अ) कंपनी ठेवी
- ब) बचत ठेवी
- क) बँक मुदत ठेवी
- ड) चालू खाते ठेव

- ब) सत्य किंवा असत्य विधाने (कोणतेही पाच) [5]
- फॉरेंसिक अकॉउंटिंग हे अकॉउंटिंग फसवणूक किंवा आर्थिक हेराफेरीच्या तपासाशी संबंधित आहे.
 - लेखापरीक्षण अहवाल हे एक साधन आहे ज्याद्वारे लेखापरीक्षक खात्यांबद्दल आपले मत व्यक्त करतो.
 - मालमत्तेचे मूल्यमापन म्हणजे मालकी आणि शीर्षक, अस्तित्व आणि ताबा याची चौकशी.
 - घरभाडे भत्ता पूर्णपणे करपात्र आहे.
 - भारताबाहेरील मिळणारे कृषी उत्पन्न पूर्णपणे करपात्र आहे.
 - एखाद्या व्यक्तीने भरलेल्या वैद्यकीय विमा प्रीमियमसाठी 80 D अंतर्गत वजावट मिळते.

प्र.2) खालील सातपैकी कोणतेही पाच सोडवा. [5×5=25]

- अंकेक्षण कार्यक्रम स्पष्ट करा.
- लेखापरीक्षण अहवालाचे प्रकार.
- कंपनी अंकेक्षकाची कर्तव्ये.
- संगणकीकृत प्रणालीचे अंकेक्षण.
- आर्थिक वर्ष आणि कर निर्धारण वर्ष.
- घर मालमत्ता उत्पन्नातून मिळणाऱ्या वजावटी.
- एकूण करपात्र उत्पन्नाची गणना कशी केली जाते स्पष्ट करा.

प्र.3) खालील सातपैकी कोणतेही पाच सोडवा [5×5=25]

- अंतर्गत लेखापरीक्षण आणि वैधानिक लेखापरीक्षण यातील फरक स्पष्ट करा.
- अंकेक्षण प्रमाणपत्र म्हणजे काय?
- कंपनी अंकेक्षकाची पात्रता आणि अपात्रता स्पष्ट करा.
- पगारातून मिळणाऱ्या उत्पन्नांतर्गत सोयी सुविधा आणि त्यांचे मूल्यांकन स्पष्ट करा.
- व्यवसाय उत्पन्नांतर्गत मान्य असलेल्या कापती सांगा.
- शॉर्ट टर्म आणि लॉग टर्म कॅपिटल गेन स्पष्ट करा.
- आयकर रिटर्नचे ई-फायलिंग आणि वैयक्तिकांसाठी वापरलेले फॉर्म.

प्र.4) खालील दोनपैकी कोणताही एक सोडवा.

[1×10=10]

- अ) फॉरेंसिक अंकेक्षणाची प्रक्रिया.
- ब) फॉरेंसिक अंकेक्षण तंत्र.

किंवा

श्री विराज, पुणे यांच्या पगारातून मिळालेल्या करपात्र उत्पन्नाची गणना करा आणि मालककडून मिळालेली इतर माहिती खालीलप्रमाणे:

- अ) मूल वेतन रु.50,000 p.m.
- ब) महागाई भत्ता रु 5,000 p.m.
- क) विक्रीवरील कमिशन रु. 45,000
- ड) आगाऊ पगार रु. 55,000
- इ) बोनस रु. 42,500
- फ) शहर महागाई भत्ता रु. 2,500 p.m.
- य) रु. 2,500 व्यावसायिक कर भरला.

Total No. of Questions :4]

SEAT No. :

P7784

[Total No. of Pages : 6

[5801]-SODL-3005

T.Y.B.Com.

**305 -A : BUSINESS ADMINISTRATION - II
(2019 CBCS Pattern)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any ten out of twelve from the following. **[10]**

- i) _____ manages issues broadly related to recruiting, hiring, training, evaluating and rewarding employees.
 - a) Finance
 - b) Sales
 - c) Marketing
 - d) Human Resource
- ii) The full form of HRM is _____.
 - a) Human Relation Management
 - b) Humanistic Resource Management
 - c) Human Resource Management
 - d) Human Resourceful Management
- iii) The functions of HRM is related to _____.
 - a) Particular Department
 - b) Top Level Management
 - c) Whole Organization
 - d) Line Managers
- iv) Human Resource Management is primarily concerned with _____.
 - a) Sales
 - b) Dimensions of People
 - c) External Environment
 - d) Cost discipline
- v) Human Resource Planning is a part of _____ function of the organization.
 - a) Operational
 - b) Managerial
 - c) Analytical
 - d) Planning

P.T.O.

Q3) Attempt any five out of seven from the following. **[25]**

- a) Explain various leadership skills.
- b) What are the factors governing recruitment process?
- c) Write a short note on assessment centers.
- d) Explain the techniques for evaluating effectiveness of training programmes.
- e) List the functions of Marketing.
- f) What are the components of traditional marketing mix?
- g) State the factors affecting Product Life Cycle.

Q4) Attempt any one out of two from the following. **[10]**

- a) State the meaning of Human Resource and explain its objectives and scope.
- b) Describe the factors affecting Marketing Mix.

प्र.3) खालीलपैकी कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा.

[25]

- अ) विविध नेतृत्व कौशल्ये स्पष्ट करा.
- ब) भरती प्रक्रिया नियंत्रित करणारे घटक कोणते आहेत?
- क) मूल्यांकन केंद्रे यावर टिप लिहा.
- ड) प्रशिक्षण कार्यक्रमाच्या परिणामांचे मूल्यांकन करण्याची तंत्रे स्पष्ट करा.
- इ) विपणनाच्या कार्याची यादी तयार करा.
- फ) पारंपारिक विपणन मिश्रचे घटक कोणते आहेत?
- य) वस्तू जीवचक्रावर परिणाम करणारे घटक सांगा.

प्र.4) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा.

[10]

- अ) मानवी संसाधनाचा अर्थ सांगून त्याची उद्दिष्ट्ये व व्याप्ती स्पष्ट करा.
- ब) विपणन मिश्रवर परिणाम करणाऱ्या घटकांचे वर्णन करा.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P7785

[Total No. of Pages : 4

[5801]-SODL-3006

T.Y. B.Com.

**305 - B : BANKING & FINANCE - II
(2019 Pattern)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any ten.

[10]

- i) Which of the following is not organized sector in India.
 - a) Nationalized Bank
 - b) Regional Rural Bank
 - c) Co-operative Bank
 - d) Money lenders
- ii) Who is the regulator of Insurance sector in India.
 - a) RBI
 - b) SEBI
 - c) IRDA
 - d) MCX
- iii) Which agency regulate & supervises MBFC'S?
 - a) IRDA
 - b) SEBI
 - c) RBI
 - d) MCX
- iv) The securites and Exchange Board of India was established in _____.
 - a) 1992
 - b) 1988
 - c) 1987
 - d) 1990
- v) What is index of National stock Exchange?
 - a) Sensex
 - b) Nifty
 - c) Do-Jones
 - d) Nikki
- vi) Which year established unit Trust of India?
 - a) 1960
 - b) 1964
 - c) 1967
 - d) 1971
- vii) Capital market Regulator is _____.
 - a) IRDA
 - b) RBI
 - c) SEBI
 - d) NSDL
- viii) Exchange rate are determined in _____.
 - a) Money Market
 - b) Capital Market
 - c) Stock Market
 - d) Foregin Exchange Market

P.T.O.

- ix) Which year established Life insurance corporation of India?
a) 1950 b) 1956
c) 1964 d) 1982
- x) Which of the following is not related with money market?
a) Treasury Bills b) Commercial money
c) Cheque d) Shares
- xi) Which of following not private insurance company?
a) LIC b) Bajaj Alianze
c) SBI General d) ICICI Prudential life
- xii) The prime objective of SEBI Act, 1992 is the protect to interest of?
a) Creditor b) Investor
c) Chairman d) Director

Q2) Attempt any Five. **[25]**

- a) State the function of Indian money market?
b) Write short Note on 'Bond'.
c) Explain in brief Deficiencies of Indian capital market?
d) Write short note on - Commercial bills.
e) State the function of Indian capital market.
f) Write short note on - structure of foreign Exchange market.
g) Write a short note on 'Recent Development of foreign Exchange market.

Q3) Attempt any Five. **[25]**

- a) State the major function of SEBI.
b) Write short note on mutual fund.
c) What is the carrer opportunities in stock Market.
d) Write short Note on IRDA Power & duties.
e) State the type of order in stock market?
f) Write short Note on LIC Act 1956.
g) Explain in brief Distinction between Bank and non Banking financial Institution?

Q4) Attempt any one. **[10]**

- a) Explain in detail function of Indian financial system?
b) What is meaning marchant Bank? What are the function of Marchant Bank?

Total No. of Questions : 4]

P7785

[5801]-SODL-3006

T.Y. B.Com.

305 - B : BANKING & FINANCE - II

(2019 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 70

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) कोणतेही दहा प्रश्न सोडवा.

[10]

- i) खालीलपैकी कशाचा समावेश संघटीत क्षेत्रात होत नाही.
अ) राष्ट्रीयकृत बँक
ब) प्रादेशिक ग्रामिण बँक
क) सहकारी बँक
ड) सावकार
- ii) भारतातील विमा क्षेत्राची नियामक संस्था कोणती आहे.
अ) आर.बी.आय.
ब) सेबी
क) आय.आर.डी.ए.
ड) एम.सी.एक्स.
- iii) बँकेतर वित्तीय संस्थांची नियामक व पर्यवेक्षक संस्था कोणती आहे?
अ) आय.आर.डी.ए.
ब) सेबी
क) आर.बी.आय.
ड) एम.सी.एक्स.
- iv) भारतीय प्रतिभुती आणि विनीमय मंडळाची स्थापना साली झाली.
अ) 1992
ब) 1988
क) 1987
ड) 1990
- v) राष्ट्रीय शेअर बाजाराचा निर्देशांक कोणता आहे?
अ) सेन्सेक्स
ब) निफटी
क) डो. जोन्स
ड) निक्की
- vi) कोणत्या वर्षामध्ये युनिट ट्रस्ट ऑफ इंडियाची स्थापना झाली?
अ) 1960
ब) 1964
क) 1967
ड) 1971
- vii) भांडवल बाजाराची नियामक ही आहे.
अ) आय.आर.डी.ए.
ब) आर.बी.आय.
क) सेबी
ड) एन.एस.डी.एल.
- viii) विनीमयदर निश्चिती होते.
अ) मुद्रा बाजारामध्ये
ब) परकीय विनीमय बाजारामध्ये
क) शेअर बाजारामध्ये
ड) भांडवल बाजारामध्ये

- ix) भारतीय आयुर्विमा महामंडळाची स्थापना कधी झाली ?
 अ) 1950 ब) 1956
 क) 1964 ड) 1982
- x) खालीलपैकी कोणती बाब मुद्रा बाजाराशी निगडित नाही.
 अ) कोषागार पत्रे ब) व्यावसायिक पैसा
 क) धनादेश ड) समभाग
- xi) खालीलपैकी कोणती खाजगी विमा कंपनी नाही.
 अ) एल.आय.सी. ब) बजाज अलांयज
 क) एस.बी.आय. जनरल ड) आय.सी.आय.सी.आय. प्रडुशिंअेल लाईफ
- xii) सेबी कायदा 1992 चे मुख्य उद्दिष्ट हितांचे संरक्षण आहे.
 अ) धनको ब) गुंतवणुकदार
 क) अध्यक्ष ड) संचालक

प्र.2) कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा. [25]

- अ) भारतीय नाणेबाजाराची कार्ये सांगा.
 ब) टीपा लिहा - बंधपत्र.
 क) भारतीय भांडवल बाजारातील कमतरता थोडक्यात सांगा.
 ड) टीपा लिहा - वाणिज्य पत्रे.
 इ) भारतीय भांडवलबाजाराची कार्ये सांगा.
 फ) टीपा लिहा - परकीय विनीमय बाजाराची रचना.
 य) टीपा लिहा - परकीय चलन बाजारातील अलीकडील विकास.

प्र.3) कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा. [25]

- अ) सेबीची मुख्य कार्ये सांगा.
 ब) टीपा लिहा - म्युचअल फंड
 क) शेअरबाजारातील करिअरच्या संधी कोणत्या आहेत ?
 ड) टीपा लिहा - विमा नियामक प्राधिकरण अधिकार व कर्तव्ये.
 इ) शेअर बाजारातील आदेशाचे प्रकार सांगा.
 फ) टीपा लिहा - भारतीय आयुर्विमा महामंडळ कायदा 1956.
 य) बँक आणि बँकेतर वित्तीय संस्था यामधील फरक थोडक्यात स्पष्ट करा.

प्र.4) कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]

- अ) भारतीय वित्तीय व्यवस्थेची कार्ये सविस्तर स्पष्ट करा.
 ब) मर्चंट बँकिंग म्हणजे काय ? मर्चंट बँकेची कार्ये सांगा ?

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P7786

[Total No. of Pages : 3

[5801]-SODL-3007

T.Y.B.Com.

305 C : BUSINESS LAW AND PRACTICES-II

(2019 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *All question are compulsory.*
- 2) *Figures to the right side indicate full marks.*

Q1) Attempt any Ten out of Twelve from the following .

[10×1=10]

- i) The factories act come into existence in _____.
 - a) 1948
 - b) 1950
 - c) 1970
 - d) 1952
- ii) The Right to Information act come into existence in _____.
 - a) 2006
 - b) 2007
 - c) 2005
 - d) 2004
- iii) _____ section in factories - act 1948 provide for general cleaning in the factory.
 - a) 12
 - b) 13
 - c) 10
 - d) 11
- iv) _____ means all remuneration paid in cash if the term of the contract are fulfilled.
 - a) Wages
 - b) Salary
 - c) Bouns
 - d) Remuneration
- v) _____ is a form of retirement benefits.
 - a) Salary
 - b) Wages
 - c) Providend fund
 - d) Tax
- vi) _____ is regular payment made by the state to people of or above the official retirementage.
 - a) Salary
 - b) Wages
 - c) Pension
 - d) Remuneration

P.T.O.

- vii) _____ can be defined as holding not more than 10 percent shares for the limited purpose of agitating their rights before the appropriate forum.
- a) Minority
 - b) Manager
 - c) Worker
 - d) Owner
- viii) _____ implies tyrannical and cruel treatment to any member or members.
- a) Pension
 - b) Wages
 - c) Oppression
 - d) Salary
- ix) _____ is an official inspection of an organization's accounts, usually by an independent body.
- a) Audit
 - b) Oppression
 - c) Pension
 - d) Tax
- x) _____ is a member's authorised agent for the purpose of voting.
- a) Shareholder
 - b) Proxy
 - c) Minority
 - d) Agent
- xi) _____ governance is a concept, rather than an individual instrument.
- a) Social
 - b) Service
 - c) Corporate
 - d) Public
- xii) _____ is the state of being legally responsible for something.
- a) Asset
 - b) Liability
 - c) Wages
 - d) Salary

Q2) Attempt any five out of seven from the following.

[5×5=25]

- a) Write a short note on the labour policy of India.
- b) Mention the classification of labour laws.
- c) Explain Provisions regarding safety and welfare of workers.
- d) Write a short note on medical Benefit council.
- e) Write a short note on employees pension scheme.
- f) Write a short note on Incorporation of company.
- g) Write a short note on unfair labour practices.

Q3) Attempt any five out of seven from the following.

[5×5=25]

- a) Explain the characteristics of company.
- b) Write short note on the powers of the company law Board.
- c) Write a short note on Provident fund.
- d) Write a short note on Audit.
- e) Write a short note on merger and amalgamation of the company.
- f) Explain the principles of business Ethics
- g) Write short note on Corporate Governance.

Q4) Attempt any one out of two from the following.

[1×10=10]

- a) Explain the provision of the factories act 1948 with regard to the safety of factory workers.
- b) Explain the rights and duties of the Inspector under the companies Act.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P7787

[Total No. of Pages : 4

[5801]-SODL-3008

T.Y.B.Com.

305 E : COST AND WORKS ACCOUNTING-II

(2019 CBCS Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *Figures to the right side indicate full marks.*
- 2) *All questions are compulsory.*

Q1) Attempt any ten out of twelve from the following Marks.

[10×1=10]

- a) Total of all direct expenses is _____.
(Overheads / Indirect Cost / Prime Cost / Sunk Cost)
- b) Allocation of cost is _____ activity.
(Direct / Indirect / Complex / Rigid)
- c) _____ costing is useful in construction industry.
(Job / Contract / Batch / Process)
- d) Cost of Insurance will be apportioned on the basis of _____.
(Area Occupied / No. of Workers / Asset Value / Direct Material)
- e) Overhead is an aggregation of _____.
(Direct Cost / Indirect Cost/ Prime Cost / Imputed Cost)
- f) _____ is the last step in Accounting of Overheads.
(Collection / Classification / Apportionment / Absorption)
- g) Basis for apportionment of canteen expenses is _____.
(Area Occupied / Direct Material / No. of workers / Asset Value)
- h) _____ costing is useful in hotel industry.
(Job / Contract / Process / Service)
- i) The Loss of the quantity in the process due to evaporation is _____.
(Abnormal Gain / Abnormal Loss / Normal Loss / Spoilage)

P.T.O.

- j) Cost Accounting Standard 11 is about_____.
(Employee Cost / Administrative Overheads / Material Cost / Classification of cost)
- k) Process Costing is a _____ of costing.
(Technique / Tool / Method / Principle)
- l) _____ certifies the work in contract costing.
(Contractor / Contractee / Architect / Supervisor)

Q2) Attempt any five out of seven from the following. **[5×5=25]**

- a) Premier Tools Company, Pune has three Production Departments A, B, and C and two service Departments P & Q. Following cost data is extracted for the month March 2020.

Production Department Expenses:- A-Rs.100 B-Rs. 600 C-Rs.300

Service Department Expenses:- P-Rs. 700 Q-Rs. 300

Their Common Expenses were as follows:-

- Lighting Rs. 2000
- Plant Depreciation Rs. 9000
- Power Rs. 3000
- Rent & Rates Rs. 5500

The other details are as follows:-

Particulars	A	B	C	P	Q
Light points No.	14	10	4	8	4
Electricity KWH	50	30	20	30	20
Value of Plant Rs.	70,000	30,000	10,000	30,000	10,000
Floor Space Sq. ft.	4,000	3,000	1,000	2,000	1,000

Prepare the statement showing Primary Distribution of Overheads.

- b) Explain the concepts of Direct Cost and Indirect Cost.
- c) Describe the features of Job Costing.
- d) Distinguish between allocation and apportionment of overheads.

- e) Explain the term ABC (Activity Based Costing).
- f) Ascertain the amount to be transferred to the Profit & Loss account in a contract as per the data given below.
- Value of Work Certified = Rs. 4, 00,000
- Contract Price - Rs. 6, 00, 000
- Cash Received from contractee = Rs. 2, 00, 000
- National Profit = Rs. 75,000
- g) What do you mean by under and Over Absorption of Overheads?

Q3) Attempt any five out of seven from the following. [5×5=25]

- a) Explain the terms : Cost Driver & Cost Pool.
- b) What do you mean by Normal Loss and Abnormal Loss in Process costing?
- c) Give a brief note on element wise classification of cost.
- d) Explain the features of process costing
- e) Distinguish between Fixed overheads and Variable overheads.
- f) Following is the data relating to a process-
Raw Material - 10, 000 Units	Sundry Material = Rs. 1,000
(Value Rs. 10,000)	Direct Expenses = Rs. 1050
Labour = Rs. 5000	
Normal Loss in the Process is 3%	
Wastage from the process was realized at 25 paise per unit.	
Actual Output of the process was 9500 Units.	
- Prepare Process Account and ascertain the value of abnormal loss/gain if any.
- g) A Delhi - Jaipur Transport Co. runs 4 buses between two towns which are 50 kilometers apart. The seating capacity of each bus is 50 passengers and actual passengers carried are 80% of the seating capacity. all the 4 buses run on 25 days in a month and each bus makes one round trip per day. Calculate passenger-kilometers.

Q4) Attempt any one out of two from the following Marks.

[1×10=10]

a) Union Transport Company supplies the following details in respect of a Truck of 5 ton capacity.

- Cost of Truck Rs. 90, 000
- Estimated Life 10 years.
- Diesel, Oil, Grease Rs. 15 Per trip each way
- Repairs & Maintenance Rs. 500 per month
- Cleaner's wages Rs. 250 per month
- Driver's Wages Rs. 500 per month
- Insurance Rs. 4800 per year
- Tax Rs. 2400 per year
- General Supervision Rs. 4800 per year

The Truck carries goods to and from city covering a distance of 50 miles each way. While going to the city the freight is available to the extent of full capacity and on return 20% of capacity.

Assuming that, the truck runs on an Average 25 days a month, workout.

- i) Operating cost per ton miles.
- ii) Rate per trip the company should charge to earn 50 % profit on freightage is to be earned.

OR

b) Explain in detail : Behavior wise and function wise classification of cost.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P7788

[Total No. of Pages : 4

[5801]-SODL-3009

T.Y. B.Com.

305 G : BUSINESS ENTREPRENEURSHIP - II

(2019 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicates full marks.*

Q1) Attempt any ten questions from the following.

[10]

- i) Define the term investment.
- ii) Define the term manufacturing enterprise.
- iii) What do you mean by project audit?
- iv) What is NIC code?
- v) Define patent.
- vi) Define ordinance factory.
- vii) Define financial crises.
- viii) Define the term annual turn over.
- ix) What is SWOT analysis?
- x) Define sick industrial unit.
- xi) What is business plan?
- xii) What is udyam portal?

Q2) Attempt any five questions from the following.

[25]

- i) What are the features of technical assistance scheme?
- ii) State the changes that have been made in the energy sector due to Covid Pandemic.
- iii) Distinguish peer to peer lending & Crowed Funding.
- iv) Distinguish between manufacturing & service enterprises.
- v) What are the service TCO's?
- vi) State the functions of NIESBUD & SIDBI.
- vii) Explain the steps to be taken avoid failure of project.

P.T.O.

Q3) Attempt any five questions from the following.

[25]

- i) Explain significance of startups in India.
- ii) Write a note on break even analysis.
- iii) Distinguish between private & public sector banks.
- iv) Explain the financial & marketing aspects of a business plan.
- v) State the objectives of the business plan.
- vi) What are the symptoms of sick industrial units?
- vii) Explain the functions of DIC in detail.

Q4) Attempt any one question from the following.

[10]

- i) Explain the significance & characteristics of Prime Minister's Rozgar Yojna (PMRY).
- ii) Discuss the different types of consulting services.

Total No. of Questions : 4]

P7788

[5801]-SODL-3009

T.Y. B.Com.

305 G : BUSINESS ENTREPRENEURSHIP - II

(2019 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 70

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) खालीलपैकी कोणतेही दहा प्रश्न सोडवा :

[10]

- i) गुंतवणूक संज्ञा स्पष्ट करा.
- ii) उत्पादन उपक्रम संज्ञा स्पष्ट करा.
- iii) प्रकल्प अंकेक्षण म्हणजे काय?
- iv) NIC कोड म्हणजे काय?
- v) पेटेंट संज्ञा स्पष्ट करा.
- vi) ऑर्डिनेन्स फैक्टरी संज्ञा स्पष्ट करा.
- vii) वित्तीय समस्या संज्ञा स्पष्ट करा.
- viii) वार्षिक उलाढाल संज्ञा स्पष्ट करा.
- ix) SWOT विश्लेषण म्हणजे काय?
- x) आजारी उद्योग संज्ञा स्पष्ट करा.
- xi) व्यवसाय योजना म्हणजे काय?
- xii) उद्यम पोर्टल म्हणजे काय?

प्र.2) खालीलपैकी कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा :

[25]

- i) तांत्रिक सहाय्य योजनेची वैशिष्ट्ये कोणती?
- ii) कोव्हीड महामारीमुळे उर्जाक्षेत्रामध्ये झालेले बदल स्पष्ट करा.
- iii) पीअर टू पीअर लेंडींग आणि क्राऊड फंडिंग यामधील फरक स्पष्ट करा.
- iv) उत्पादन उद्योग व सेवा उद्योग यामधील फरक स्पष्ट करा.
- v) TCO मार्फत कोणकोणत्या सेवा प्रदान केल्या जातात?
- vi) NIESBUD आणि SIDBI यांची कार्ये स्पष्ट करा.
- vii) प्रकल्प अयशस्वी होऊ नये याकरिता असणारे विविध टप्पे स्पष्ट करा.

प्र.3) खालीलपैकी कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा :

[25]

- i) भारतातील स्टार्टअपचे महत्त्व स्पष्ट करा.
- ii) समविच्छेदन विश्लेषण यावर टिप लिहा.
- iii) खाजगी व सार्वजनिक क्षेत्रामधील बँका यामधील फरक स्पष्ट करा.
- iv) व्यावसायिक योजनेचे वित्तीय व विपणनाचे घटक स्पष्ट करा.
- v) व्यावसायिक योजनेची उद्दिष्टे स्पष्ट करा.
- vi) आजारी उद्योगाची लक्षणे कोणती ?
- vii) DIC ची कार्ये सविस्तर स्पष्ट करा.

प्र.4) खालीलपैकी कोणतेही एक प्रश्न सोडवा :

[10]

- i) प्रधानमंत्री रोजगार योजनाचे महत्त्व आणि वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- ii) सल्ला सेवांचे विविध प्रकार सविस्तर स्पष्ट करा.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P7789

[Total No. of Pages : 4

[5801]-SODL-3010

T.Y. B.Com.

305 - H : MARKETING MANAGEMENT - II

(2019 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any ten :

[10]

- i) The quantity of a commodity purchased at a particular time, at a particular price is _____ of that commodity.
 - a) Supply
 - b) Demand
 - c) Price
 - d) Distribution
- ii) _____ means decrease in demand of the commodity in the market.
 - a) Latent demand
 - b) Declining demand
 - c) There is no demand
 - d) Negative demand
- iii) _____ Market research is done under this department.
 - a) Purchase
 - b) Marketing intermediary
 - c) Research & development
 - d) Management
- iv) _____ means there is an action plan in a way.
 - a) Brand strategy
 - b) New brand
 - c) Sale of goods
 - d) Purchase of goods
- v) A market where the amount is paid immediately after selling the commodity is called _____.
 - a) Spot market
 - b) Forward market
 - c) International market
 - d) Regional market
- vi) To protect the interest of the consumer, the government enacted the consumer protection Act in the year _____.
 - a) 1986
 - b) 1988
 - c) 1987
 - d) 1990
- vii) The Indian standards Act was enacted in the year _____.
 - a) 1980
 - b) 1981
 - c) 1986
 - d) 1978
- viii) Impact on global marketing _____ is a major factor.
 - a) Brand
 - b) Natural situation
 - c) Sales process
 - d) Price

P.T.O.

- ix) In any business _____ is considered as the focal point.
 - a) Seller
 - b) Manufacture
 - c) Customer
 - d) Distributor
- x) _____ is an important part of the digital economy.
 - a) Market place
 - b) Business
 - c) Email-marketing
 - d) Currency
- xi) While managing cyber security marketing it is important to do business related _____.
 - a) Business
 - b) Customer Identification
 - c) Information
 - d) New market
- xii) _____ is an external factor affecting the marketing organization
 - a) Production process
 - b) Research & Development
 - c) Management
 - d) Distributor

Q2) Attempt any five : **[25]**

- a) State the characteristics of non-profit organization.
- b) Briefly describe the types of non-profit organization.
- c) Briefly explain the factor affecting marketing organization.
- d) Write notes - Role of marketing.
- e) Briefly review the brand strategy formulation.
- f) Explain the different types of brand strategy.
- g) Write short note - Non profit organization.

Q3) Attempt any five : **[25]**

- a) What are the features of Indian patent Act, 2005?
- b) Write Notes - Bureau of Indian standards Act.
- c) Write Notes - Global marketing.
- d) State the challenges facing cyber security.
- e) Explain the strategies of cyber security marketing.
- f) Write notes - Indian patent Act.
- g) Write notes - Trade mark Act, 1999.

Q4) Attempt any one : **[10]**

- a) What is a sales forecast? Write in detail the qualitative and statistic methods of sales forecasting?
- b) What is Agricultural production? State the characteristics of Agricultural production?

Total No. of Questions : 4]

P7789

[5801]-SODL-3010

T.Y. B.Com.

305 - H : MARKETING MANAGEMENT - II

(2019 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 70

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पुर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) कोणतेही दहा प्रश्न सोडवा.

[10]

- i) विशीष्ट वेळी, विशीष्ट किंमतीला वस्तुचे जितके नग खरेदी केले जातात. ती त्या वस्तुची होय.
अ) पुरवठा ब) मागणी
क) किंमत ड) वितरण
- ii) म्हणजे बाजारपेठेत वस्तुची मागणी कमी होणे होय.
अ) सुस्त मागणी ब) घटती मागणी
क) कोणतेही मागणी नाही ड) नकारात्मक मागणी
- iii) या विभागांतर्गत बाजारपेठेचे संशोधन केले जाते.
अ) खरेदी ब) विपणन मध्यस्थ
क) संशोधन व विकास ड) व्यवस्थापन
- iv) म्हणजे एक प्रकारे कृती आराखडा असतो.
अ) चिन्हांकन व्युहरचना ब) नवीन ब्रँड
क) वस्तुंची विक्री ड) वस्तुंची खरेदी
- v) ज्या बाजारात वस्तुची विक्री केल्यानंतर त्याची रक्कम लगेच दिली जाते त्याला म्हणतात.
अ) इजर बाजार ब) वायदा बाजार
क) आंतरराष्ट्रीय बाजार ड) प्रादेशिक बाजार
- vi) ग्राहकाच्या हिताचे रक्षण करण्यासाठी शासनाने ग्राहक संरक्षण अधिनियम साली लागू केले.
अ) 1986 ब) 1988
क) 1987 ड) 1990
- vii) भारतीय मानक कायदा साली लागू करण्यात आला.
अ) 1980 ब) 1981
क) 1986 ड) 1978

- viii) जागतिक विपणनावर परिणाम करणारा हा प्रमुख घटक आहे.
 अ) ब्रँड ब) नैसर्गिक परिस्थिती
 क) विक्री प्रक्रिया ड) किंमत
- ix) कोणत्याही व्यवसायात हा केंद्रबिंदु मानला जातो.
 अ) विक्रेता ब) निर्माता
 क) ग्राहक ड) वितरक
- x) हा डिजिटल विपणनाचा एक महत्वाचा भाग आहे.
 अ) बाजारपेठ ब) व्यवसाय
 क) ई-मेल विपणन ड) चलन
- xi) सायबर सुरक्षा विपणन व्यवस्थापन करत असताना व्यवसायाशी निगडित असणाऱ्या करून घेणे गरजेचे असते.
 अ) व्यवसाय ब) ग्राहकांची ओळख
 क) माहिती ड) नविन बाजारपेठ
- xii) हा विपणन संघटनेवर परिणाम करणारा बाह्य घटक आहे.
 अ) उत्पादन प्रक्रिया ब) संशोधन आणि विकास
 क) व्यवस्थापन ड) वितरक

प्र.2) कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा.

[25]

- अ) विना नफा संस्थेची वैशिष्ट्ये सांगा.
 ब) विना नफा संस्थेचे प्रकार थोडक्यात सांगा.
 क) विपणन संघटनेवर परिणाम करणारे घटक थोडक्यात स्पष्ट करा.
 ड) टीपा लिहा - विपणनाची भूमिका
 इ) चिन्हांकन निर्मिती व्यूहरचनेचे पुनरावलोकन थोडक्यात सांगा.
 फ) चिन्हांकन निर्मिती व्यूहरचनेचे विविध प्रकार स्पष्ट करा.
 य) टीपा लिहा - विना नफा संस्था.

प्र.3) कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा.

[25]

- अ) भारतीय पेटंट अधिनियम 2005 ची वैशिष्ट्ये कोणती?
 ब) टीपा लिहा - भारतीय मानक कार्यालय कायदा.
 क) टीपा लिहा - जागतिक विपणन
 ड) सायबर सुरक्षा विपणनासमोरील आव्हाने सांगा?
 इ) सायबर सुरक्षा विपणनाच्या व्यूहरचना सांगा?
 फ) टीपा लिहा - भारतीय पेटंट कायदा.
 य) टीपा लिहा - व्यापार चिन्ह कायदा 1999

प्र.4) कोणताही एक प्रश्न सोडवा.

[10]

- अ) विक्री अंदाज म्हणजे काय? विक्री अंदाजाच्या गुणात्मक व सांख्यिकी पद्धतीची सविस्तर माहिती लिहा?
 ब) कृषी उत्पादन म्हणजे काय? कृषी उत्पादनाची वैशिष्ट्ये सांगा?

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P7790

[Total No. of Pages : 4

[5801]-SODL-3011

T.Y. B.Com.

305 K : INSURANCE, TRANSPORT & TOURISM - II

(2019 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicates full marks.*

Q1) Attempt any ten out of the twelve from the following.

[10]

- i) What is mean by days of Grace.
- ii) What is mean by surrender value.
- iii) What is mean by Nomination.
- iv) Define 'Risk'.
- v) Define paid up policies.
- vi) What is convertible policies.
- vii) Define Transport.
- viii) What is mean by Tour operator?
- ix) Write full form of IATO.
- x) Write full form of IATA.
- xi) In which year Indian Association of Tour operators established.
- xii) Define 'Hazards'.

Q2) Attempt any five out of the seven from the following.

[25]

- i) Classification of Risk.
- ii) Features of Marine Insurance.
- iii) State saving and investment aspect of life insurance.
- iv) Relationship between Tourism and Transport.
- v) Types of tourist accomodation.
- vi) State the objectives of ITDC.
- vii) Concept of Bonus in Life Insurance.

P.T.O.

Q3) Attempt any five out of seven from the following.

[25]

- i) Types of Marine Insurance.
- ii) Customers right as per consumer protection Act.
- iii) Concept of Marine Insurance as per Marine Insurance Act.
- iv) Flexible premium plan.
- v) Carreer in tourism business in India.
- vi) Objectives of IATO.
- vii) Role of ITDC in Tourism.

Q4) Attempt any one out of two from the following.

[10]

- i) What is mean by Tour Operator? State the types and functions of Tour Operator.
- ii) What is insurance pricing? What are the objectives of Insurance pricing and elements of Insurance pricing.

Total No. of Questions : 4]

P7790

[5801]-SODL-3011

T.Y. B.Com.

305 K : INSURANCE, TRANSPORT & TOURISM - II

(2019 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 70

- सूचना :-
- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहेत.
 - 2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
 - 3) संदर्भासाठी मुळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.1) खालीलपैकी कोणतेही दहा प्रश्न सोडवा.

[10]

- i) सवलतीचे दिवस म्हणजे काय ?
- ii) सोडकिंमत म्हणजे काय ?
- iii) नामनिर्देशन म्हणजे काय ?
- iv) 'जोखीम' व्याख्या करा.
- v) 'हत्ता मुक्त विमापत्र' - व्याख्या करा.
- vi) परीवर्तनीय विमापत्र म्हणजे काय ?
- vii) 'वाहतुक' - व्याख्या करा.
- viii) टूर ऑपरेटर म्हणजे काय ?
- ix) IATO चे पूर्ण रूप लिहा.
- x) IATA चे पूर्ण रूप लिहा.
- xi) कोणत्या वर्षी UNWTO ची स्थापना झाली.
- xii) 'धोका' व्याख्या करा.

प्र.2) खालीलपैकी कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा.

[25]

- i) जोखमीचे वर्गीकरण.
- ii) सागरी विम्याची वैशिष्ट्ये सांगा.
- iii) आयुर्विम्याचा बचत आणि गुंतवणूक पैलू सांगा.
- iv) पर्यटन आणि वाहतूक यामधील संबंध.
- v) पर्यटन निवासाचे प्रकार सांगा.
- vi) भारतीय पर्यटन विकास महामंडळाची उद्दिष्ट्ये सांगा.
- vii) आयुर्विम्यातील बोनस संकल्पना.

प्र.3) खालीलपैकी कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा.

[25]

- i) सागरी विम्याचे प्रकार.
- ii) ग्राहक संरक्षण कायदानुसार ग्राहकांचे अधिकार.
- iii) सागरी विमा कायदानुसार सागरी विम्याची संकल्पना.
- iv) लवचिक विमाहस्ता योजना.
- v) भारतातील पर्यटन व्यवसायातील रोजगार संधी.
- vi) इंडीयन असोशिएशन ऑफ टूर ऑपरेटर्सची उद्दिष्टे.
- vii) पर्यटनातील भारतीय पर्यटन विकास महामंडळाची भूमिका.

प्र.4) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा.

[10]

- i) टूर ऑपरेटर म्हणजे काय? टूर ऑपरेटर्सचे प्रकार आणि कार्ये सांगा.
- ii) विमा हस्ता म्हणजे काय? विमा हप्त्याची उद्दिष्टे सांगा. आणि विमा हप्त्याचे घटक सांगा.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P7791

[Total No. of Pages : 4

[5801]-SODL-3012

T.Y. B.Com.

306A : BUSINESS ADMINISTRATION - III

(2019 CBCS Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Solve any 10 out of 12.

[10]

- i) Which of the following is not a regulatory institution in Indian financial system?
 - a) RBI
 - b) CIBIL
 - c) SEBI
 - d) IRDA
- ii) Which of the following is not an objective of financial planning?
 - a) Ensuring enough funds are available at the right time
 - b) Ensuring excess availability of funds at the right time
 - c) Ensuring excess availability of finance at the right time
 - d) All of the above
- iii) The main aim of capital structure is to:
 - a) Maximise owner's return and minimise the cost of capital
 - b) Maximise owner's return and maximise the cost of capital
 - c) Minimise owner's return and minimise the cost of capital
 - d) Minimise owner's return and maximise the cost of capital
- iv) Which of these options, apart from cash, are instruments to distribute profits to shareholders?
 - a) Stock purchase
 - b) Bonus shares
 - c) Stock split
 - d) All of the above
- v) Funds raised through loans or borrowings are _____.
 - a) Borrowed funds
 - b) Owners equity
 - c) Share capital
 - d) None of these
- vi) Equity shareholders are called _____.
 - a) Owners of the company
 - b) Partners of the company
 - c) Executives of the company
 - d) Guardian of the company
- vii) Which of the following industries should be located near the vicinity of raw materials?
 - a) Cycles
 - b) Televisions
 - c) Sewing machines
 - d) Steel mills

P.T.O.

- viii) In ship manufacturing, the type of layout preferred is
 - a) Product layout
 - b) Process layout
 - c) Fixed position layout
 - d) Combination layout
- ix) The economic order quantity (EOQ) formula is taken using _____.
 - a) Differential calculus
 - b) Integral Calculus
 - c) Vector calculus
 - d) Multivariate analysis
- x) A supply chain which includes the distribution of finished product and service?
 - a) Outbound logistics
 - b) Inbound logistics
 - c) Supply of goods
 - d) Transportation
- xi) Which of the following is true for supply chain management.
 - a) The physical material moves in the direction of the end of chain
 - b) Flow of the cash backward through the chain
 - c) Exchange of information moves in both the direction
 - d) All the above
- xii) Money obtained by issue of shares is known as _____.
 - a) Liability
 - b) Share capital
 - c) Loans
 - d) Reserve funds

Q2) Attempt any five out of seven from the following. **[25]**

- i) Explain the objectives of financial planning.
- ii) Steps in financial planning.
- iii) What is Debenture? Explain their characteristics.
- iv) What is production management?
- v) State the characteristics of an ideal industrial structure.
- vi) What is Six Sigma?
- vii) Explain the objectives of supply chain.

Q3) Attempt any five out of seven from the following. **[25]**

- i) Write a note on future value and present value.
- ii) Explain the limitations of financial planning.
- iii) Explain the types of capital.
- iv) Explaining the responsibilities of a product manager.
- v) Explain the types of industrial structure.
- vi) What is Total Quality Management?
- vii) Explain the stages in supply chain?

Q4) Attempt any one out of two from the following. **[10]**

- i) What is Business Financing? Explain its objectives and scope.
- ii) Explain the difference between undercapitalization and overcapitalization.

Total No. of Questions : 4]

P7791

[5801]-SODL-3012

T.Y. B.Com.

306A : BUSINESS ADMINISTRATION - III

(2019 CBCS Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 70

- सूचना :-
- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
 - 2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) खालीलपैकी कोणतेही 10 प्रश्न सोडवा.

[10]

- i) खालीलपैकी कोणती भारतीय वित्तीय व्यवस्थेतील नियामक संस्था नाही?
 - अ) RBI
 - ब) CIBIL
 - क) SEBI
 - ड) IRDA
- ii) खालीलपैकी कोणते आर्थिक नियोजनाचे उद्दिष्ट नाही?
 - अ) योग्य वेळी पुरेसा निधी उपलब्ध होईल याची खात्री करणे
 - ब) योग्य वेळी निधीची अतिरिक्त उपलब्धता सुनिश्चित करणे
 - क) योग्य वेळी वित्ताची अतिरिक्त उपलब्धता सुनिश्चित करणे
 - ड) वरील सर्व
- iii) भांडवली संरचनेचे मुख्य उद्दिष्ट आहे:
 - अ) मालकाचा परतावा वाढविणे आणि भांडवलाची किंमत कमी करणे
 - ब) मालकाचा परतावा वाढविणे आणि भांडवलाची किंमत वाढवा
 - क) मालकाचा परतावा कमी करणे आणि भांडवलाची किंमत कमी करणे
 - ड) मालकाचा परतावा कमी करणे आणि भांडवलाची किंमत वाढवा
- iv) यापैकी कोणते पर्याय, रोख व्यतिरिक्त, भागधारकांना नफा वितरित करण्यासाठी साधने आहेत?
 - अ) स्टॉक खरेदी
 - ब) बोनस शेअर्स
 - क) स्टॉक विभाजित
 - ड) वरील सर्व
- v) कर्ज किंवा कर्जाद्वारे उभारलेला निधी आहे.
 - अ) उधार घेतलेला निधी
 - ब) मालकांची इक्विटी
 - क) भाग भांडवल
 - ड) यापैकी काहीही नाही
- vi) समहक्क भागधारकांना म्हणतात.
 - अ) कंपनीचे मालक
 - ब) कंपनीचे भागीदार
 - क) कंपनीचे अधिकारी
 - ड) कंपनीचे पालक
- vii) खालीलपैकी कोणता उद्योग कच्च्या मालाच्या जवळ असावा?
 - अ) सायकल
 - ब) दूरदर्शन
 - क) शिलाई मशीन
 - ड) पोलाद गिरण्या

- viii) जहाज निर्मितीमध्ये, आराखडाच्या प्रकाराला प्राधान्य दिले जाते.
अ) उत्पादन आराखडा ब) प्रक्रिया मांडणी
क) निश्चित स्थिती आराखडा ड) एकत्रित आराखडा
- ix) आर्थिक क्रम प्रमाण (EOQ) सूत्र वापरून घेतले जाते.
अ) विभेदक कॅल्क्युलस ब) इंटिग्रल कॅल्क्युलस
क) वेक्टर कॅल्क्युलस ड) बहुविध विश्लेषण
- x) पुरवठा साखळीमध्ये तयार झालेले उत्पादन आणि सेवेचे वितरण समाविष्ट आहे?
अ) आउटबाउंड लॉजिस्टिक ब) इनबाउंड लॉजिस्टिक्स
क) वस्तूंचा पुरवठा ड) वाहतूक
- xi) पुरवठा साखळी व्यवस्थापनासाठी खालीलपैकी कोणते सत्य आहे?
अ) भौतिक सामग्री साखळीच्या शेवटच्या दिशेने फिरते
ब) साखळीतून रोखीचा प्रवाह मागे जातो
क) माहितीची देवाणघेवाण दोन्ही दिशेने होते
ड) वरील सर्व
- xii) शेअर्स जारी करून मिळालेला पैसा म्हणून ओळखला जातो.
अ) जबाबदारी ब) भाग भांडवल
क) कर्ज ड) राखीव निधी

प्र.2) खालीलपैकी कोणतेही 5 प्रश्न सोडवा.

[25]

- i) वित्तीय नियोजनाची उद्दिष्टे स्पष्ट करा.
- ii) वित्तीय नियोजनातील पायऱ्या
- iii) कर्जरोखे म्हणजे काय? त्यांची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- iv) उत्पादन व्यवस्थापन म्हणजे काय?
- v) आदर्श औद्योगिक आराखडाच्या वैशिष्ट्ये सांगा.
- vi) सिक्स सिग्मा (Six Sigma) म्हणजे काय?
- vii) पुरवठा साखळीची उद्दिष्टे स्पष्ट करा.

प्र.3) खालीलपैकी कोणतेही 5 प्रश्न सोडवा.

[25]

- i) भविष्यकालीन मुल्य व सध्याचे मुल्य यावर टिप लिहा.
- ii) वित्तीय नियोजनाची मर्यादा स्पष्ट करा.
- iii) भांडवलाचे प्रकार स्पष्ट करा.
- iv) उत्पादन व्यवस्थापकाची जबाबदारी स्पष्ट करणे.
- v) औद्योगिक आराखडाचे प्रकार स्पष्ट करा.
- vi) एकूण गुणवत्ता व्यवस्थापन म्हणजे काय?
- vii) पुरवठा साखळीतील टप्पे स्पष्ट करा.

प्र.4) खालीलपैकी कोणताही 1 प्रश्न सोडवा.

[10]

- i) व्यवसायिक वित्त पुरवठा म्हणजे काय? त्याचे उद्दिष्ट्ये आणि व्याप्ती स्पष्ट करा.
- ii) कमी भांडवलीकरण आणि अधिभांडवलीकरण यामधील फरक स्पष्ट करा.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P7792

[Total No. of Pages : 4

[5801]-SODL-3013

T.Y. B.Com.

**306B : BANKING AND FINANCE - III
(2019 Pattern)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt Any Ten.

[10]

- i) Banking Regulation Act 1949, banks definition in the section _____.
 - a) Section 6A
 - b) Section 5B
 - c) Section 6B
 - d) Section 5A
- ii) The Indian Transfer of Property Act was passed in _____.
 - a) 1882
 - b) 1949
 - c) 1950
 - d) 1881
- iii) Banks offer education loans for _____.
 - a) Merchant
 - b) Large companies
 - c) Partnership firms
 - d) Student
- iv) Profit making is the _____ principle of a bank
 - a) Liquidity
 - b) Profitability
 - c) Safety
 - d) All of above
- v) A loan sanctioned with _____ is called a secured loan
 - a) Pledges
 - b) Guarantor
 - c) Don't require collateral
 - d) None of above
- vi) A bank that collects the amount of a cheque on behalf of a customer is called a _____ bank
 - a) Collecting bank
 - b) Paying bank
 - c) SBI
 - d) RBI
- vii) _____ is a postdated cheque.
 - a) Three months of non-payment
 - b) A month ago
 - c) More than six months dated
 - d) Post dated
- viii) The information and Technology Act was passed by the Government of India in _____ year
 - a) 1999
 - b) 2000
 - c) 2001
 - d) 2002

P.T.O.

- ix) _____ bank has implemented Banking Ombudsman scheme in 2006.
a) RBI	b) SBI
c) ICICI	d) HDFC
- x) Insolvency and bankruptcy act _____
a) 1881	b) 1949
c) 1980	d) 2016
- xi) Negotiable instrument act _____
a) 1949	b) 1950
c) 1881	d) 1883
- xii) Indian Banking Regulation Act _____
a) 1948	b) 1949
c) 1881	d) 1950

Q2) Attempt any five. [25]

- a) Explain loan recovery legal measures.
- b) Explain general relationship of banker and customer.
- c) Explain Duties and rights of paying bank.
- d) Explain types of Mortgages.
- e) Explain duties and rights of collecting bank.
- f) Explain loan recovery illegal measures.
- g) Short note on garnishee order.

Q3) Attempt any five. [25]

- a) Explain characteristics of the negotiable instrument.
- b) Briefly explain banking Ombudsman Act 2016 and its objectives.
- c) Write a short note on Bill of exchange?
- d) Write a short note on insolvency and bankruptcy board of India?
- e) Explain the appointment and tenure of Banking Ombudsman.
- f) Explain in detail concept of noting and protest.
- g) Write a short note on micro viruses.

Q4) Attempt any one. [10]

- a) Explain the selective provisions of the banking regulation act 1949.
- b) Explain the types of cybercrimes in banking.

Total No. of Questions : 4]

P7792

[5801]-SODL-3013

T.Y. B.Com.

306B : BANKING AND FINANCE - III

(2019 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 70

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) कोणतेही दहा प्रश्न सोडवा.

[10]

- i) बँकिंग नियमन कायदा 1949 कलम मध्ये बँकांची व्याख्या दिलेली आहे.
अ) कलम 6 अ ब) कलम 5 ब
क) कलम 6 ब ड) कलम 5 अ
- ii) भारतीय मालमत्ता हस्तांतरण कायदा मध्ये संमत करण्यात आला.
अ) 1882 ब) 1949
क) 1950 ड) 1981
- iii) बँका साठी शैक्षणिक कर्ज देतात.
अ) व्यापारी ब) मोठ्या कंपन्या
क) भागीदारी संस्था ड) विद्यार्थी
- iv) नफा मिळवणे हे बँकेच्या तत्वात असते.
अ) रोखता ब) लाभप्रदता
क) सुरक्षितता ड) वरील सर्व
- v) घेऊन मंजूर केलेल्या कर्जाला सुरक्षित कर्ज म्हणतात.
अ) तारण ब) जामीनदार
क) विना तारण ड) यापैकी नाही
- vi) ग्राहकाच्या वतीने धनादेशाची रक्कम वसुल करते तिला बँक म्हणतात.
अ) वसुली ब) प्रदायी
क) एस. बी. आय. ड) आर. बी. आय.
- vii) कालबाह्य धनादेश म्हणजे धनादेश.
अ) तीन महिने न-वाटविलेला
ब) एका महिन्या पूर्वीचा
क) तारखे पासून सहा महिन्यापेक्षा अधिक कालावधी झालेला
ड) पुढील तारखेचा

- viii) माहिती आणि तंत्रज्ञान कायदा भारत सरकारने वर्षात मंजूर केला.
 अ) 1999 ब) 2000
 क) 2001 ड) 2002
- ix) बँकेने 2006 मध्ये बँकिंग लोकपाल योजना लागू केली आहे.
 अ) आर. बी. आय. ब) एस. बी. आय.
 क) आय. सी. आय. सी. आय. ड) एच.डी.एफ.सी.
- x) नादारी आणि दिवाळखोरी कायदा
 अ) 1881 ब) 1949
 क) 1980 ड) 2016
- xi) चलनक्षम दस्तऐवज कायदा
 अ) 1949 ब) 1950
 क) 1881 ड) 1883
- xii) भारतीय बँकिंग नियमन कायदा
 अ) 1948 ब) 1949
 क) 1881 ड) 1950

प्र.2) कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा.

[25]

- अ) कर्ज वसुलीचे कायदेशीर उपाय स्पष्ट करा.
 ब) बँक आणि ग्राहक यांच्यातील सामान्य संबंध स्पष्ट करा.
 क) प्रदायी बँकेचे कर्तव्ये आणि अधिकार स्पष्ट करा.
 ड) गहाणाचे प्रकार स्पष्ट करा.
 इ) वसुली बँकेचे कर्तव्ये आणि अधिकार स्पष्ट करा.
 फ) कर्ज वसुलीच्या बिगर कायदेशीर उपाय योजना स्पष्ट करा.
 य) कर्ज मुक्ती आदेश टीप लिहा.

प्र.3) कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा.

[25]

- अ) चलनक्षम दस्तऐवजाची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
 ब) बँकिंग लोकपाल कायदा 2016 आणि त्याची उद्दिष्टे थोडक्यात स्पष्ट करा.
 क) विनिमय पत्र यावर टीप लिहा.
 ड) भारतीय नादारी आणि दिवाळखोरी मंडळ यावर टीप लिहा.
 इ) बँकिंग लोकपालची नियुक्ती आणि कार्यकाळ स्पष्ट करा.
 फ) नोंद आणि निषेध संकल्पना स्पष्ट करा.
 य) मायक्रो व्हायरस टीप लिहा.

प्र.4) कोणताही एक प्रश्न सोडवा.

[10]

- अ) बँकिंग नियमन कायदा 1949 च्या निवडक तरतुदी स्पष्ट करा.
 ब) बँकिंगमधील सायबर गुन्हांचे प्रकार स्पष्ट करा.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P7793

[Total No. of Pages : 3

[5801]-SODL-3014

T.Y. B.Com.

306C : BUSINESS LAWS & PRACTICES - III

(2019 CBCS Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any ten out of twelve from the following.

[10×1=10]

- a) In India, custom duties are charged on _____ bases.
(Five, Four, Three, Two)
- b) Section _____ deals with confiscation of improperly imported goods.
(111, 119, 120, 113)
- c) _____ is empowered to issue instructions and directions to officers of the customs department for the purpose of uniformity in classification of goods & levy of custom duties.
(CBEC, BECC, CCBE, ECBC)
- d) ITC stands for _____
(Indian Tax Credit, Input Tax Credit, Imported Tax Credit, Integrated Tax Credit)
- e) GST Council came into effect from _____
(12 September 2016, 10 October 2017, 16 November 2018, 14 December 2019)
- f) _____ is the mechanism where tax is payable by the person who is the recipient of the goods and services.
(Direct Charge, Surcharge, Forward Charge, Reverse Charge)

P.T.O.

g) _____ is a dividend payment made before a company's Annual General Meeting and the release of the final financial statement.

(Unclaimed Dividend, Interim Dividend, Final Dividend, Fiscal Dividend)

h) Section _____ of Companies Act deals with reopening and recasting of accounts on court orders.

(133, 132, 131, 130)

i) _____ is empowered to prescribe that the books of accounts must be preserved for a longer period.

(Central Government, State Government, SEBI, GSTN)

j) _____ of the total directors is liable to retire by rotation.

($\frac{1}{3}$, $\frac{1}{4}$, $\frac{2}{3}$, $\frac{1}{2}$)

k) Dividend must be paid within ____ days of the proclamation date.

(30, 15, 25, 20)

l) _____ audit is the verification of correctness of cost accounts and of the adherence to the cost accounting plans.

(Management, Cost, Financial, Proprietary)

Q2) Attempt any five out of seven from the following.

[5×5=25]

- a) Which are the main types of customs in India?
- b) Explain the composition & working of the GST Council.
- c) State the qualification and disqualification of a Cost Auditor.
- d) What are the functions of GSTN?
- e) Explain scope and objects of the Custom Act?
- f) What are the general provisions relating to the appointment of directors?
- g) What is the role of the Central Board of Excise and Customs (CBEC) under the GST regime?

Q3) Attempt any five out of seven from the following.

[5×5=25]

- a) What are the various types of GST in India?
- b) State the methods of valuation for customs.
- c) What is the penalty for delay in filing the GST return?
- d) What are the objectives of cost audit?
- e) Explain disqualification for the appointment of director.
- f) What are the types of dividends?
- g) Explain rights and powers of the cost auditor.

Q4) Attempt any one out of two from the following.

[1×10=10]

- a) Define GST. State the features and benefits of GST.
- b) What is NFRA? Explain the role and responsibility of NFRA?

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

[Total No. of Pages : 3

P7794

[5801]-SODL-3015

T.Y. B.Com.

306E : COST & WORKS ACCOUNTING - III

(2019 CBCS Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Solve any 10 out of the 12 from the following.

[10]

- a) Sales - Variable Cost = _____
(Fixed Cost/Profit Volume Ratio/Margin of Safety/Contribution)
- b) _____ budget is the foundation of all functional budgets.
(Finance/Production/Sales/ Purchase)
- c) Actual sales – Break Even Sales = _____
(Profit Volume Ratio/Margin of safety/Contribution/Sales)
- d) Uniform Costing is the basis for _____
(Budgetary Control/Marginal Costing/Inter-firm Comparison/Standard Costing)
- e) _____ cost is pre-determined cost.
(Marginal/Variable/Standard/Fixed)
- f) M.I.S. stands for _____
(Management Internal System/Management Information System/
Management Intelligence System/Market Information System)
- g) Cost Auditor prepares _____ before the cost audit.
(Cost Audit Report/Cost Audit Program/Check list/Working Papers)

P.T.O.

- h) Fixed Cost+Profit = _____
(Fixed Cost/Profit Volume Ratio/Margin of Safety/Contribution)
- i) Marginal Cost means _____
(Fixed Cost/Variable Cost/Semi variable cost/Total Cost)
- j) Total cost of a product : Rs. 10,000 Profit : 25% on selling price profit is _____
(Rs. 2,500, Rs. 3,000, Rs. 3,333, Rs. 2,000)
- k) When the sales increase from Rs. 40,000 to Rs. 60,000 and profit increases by Rs. 5,000, the P/V ratio is _____
(20%, 30%, 25%, 40%)
- l) The P/V ratio of a company is 50% and margin of safety is 40%. If present sales are Rs. 30,00,000 then Break Even Point in Rs. will be ____
(Rs.9,00,000, Rs.18,00,000, Rs.5,00,000, None of the above)

Q2) Solve any five out of the seven from the following. [25]

- a) Maruti India Limited, Nashik provides you following details for Sept. 2018. Sales Rs.4,00,000, Variable Cost Rs.2,00,000, Fixed Cost Rs.1,00,000
Find P/V Ratio, Break Even Point in Rupees and Margin of Safety
- b) Compute P/V ratio and Fixed cost from the following information.
Sales : 50,000, Profit : 5,000, Variable cost 80%
- c) What are the objectives of budgeting?
- d) Explain the objectives of uniform costing.
- e) Explain the characteristics of MIS.
- f) State the features of break-even point.
- g) Explain the duties of cost auditor.

Q3) Solve any five out of the seven from the following.

[25]

- a) From the following information calculate.
- Material Cost Variance
 - Material Price Variance
 - Material usage variance
 - Verification

Particulars	Standard	Actual
Quantity Units	5000	5500
Price Per Unit Rs.	2	3

- b) A product requires 10 hours per unit to produce at a standard rate Rs.2 per hour. 1000 units were produced during March, 2021. Actual time taken to produce was 9000 hours. The actual rate was Rs.2,50 per hour. Calculate Labour cost variance and Labour Rate Variance.
- c) State the advantages of budgetary control.
- d) Write a short note on the objective and scope of CAS 6.
- e) What are the features of contract costing?
- f) Explain the advantages of standard costing?
- g) Explain the objectives of cost audit.

Q4) Solve any one out of the two from the following.

[10]

- a) Briefly explain the advantages and limitations of job costing.
- b) The expenses budgeted for production at 100% capacity of Nilkamal Ltd., Sinnar Dist. Nashik are given below.

Particular	At 100% Capacity in Rupees
Direct Materials	6,00,000
Variable Works Overheads	2,00,000
Basic Wages	2,00,000
Fixed Production overhead	80,000
Production expenses - material	40,000
Administrative Expenses-Rigid	40,000
Selling Overheads (10% Fixed)	1,20,000
Distribution on Cost (80% Variable)	60,000

Prepare a Flexible Budget for the production at 60% and 80% capacity showing separately

- Prime Cost
- Works Cost
- Cost of Production
- Cost of turnover

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P7795

[Total No. of Pages : 4

[5801]-SODL-3016

T.Y. B.Com.

306 G : BUSINESS ENTREPRENEURSHIP-III

(2019 CBCS Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicates full marks.*

Q1) Attempt any ten out of twelve from the following marks. **[10×1=10]**

- i) _____ is a harmonious adjustment of specialized parts for the accomplishment of some common purpose.
 - a) Organizational behavior
 - b) Changes in organization
 - c) Nature of organization
 - d) None of the above
- ii) _____ is group of people who are co-operating under the direction of leadership for the accomplishment of a common end.
 - a) Organization
 - b) Planning
 - c) Controlling
 - d) Motivation
- iii) _____ is the Chairman and Executive Director of Mahindra and Mahindra Group.
 - a) Adar Poonawala
 - b) Mr. Anand Mahindra
 - c) Baba Neelkanth Kalyani
 - d) Shiv Nadar
- iv) Aadar Poonawala was born on _____.
 - a) 14 January 1981
 - b) 15 January 1981
 - c) 16 January 1981
 - d) 17 January 1981
- v) A group in which a person interacts directly with other members is called _____.
 - a) Secondary group
 - b) Primary group
 - c) Third group
 - d) Business
- vi) The process of marketing through internet is _____.
 - a) Digital Marketing
 - b) Search Engine Optimization
 - c) Google Edward
 - d) Social marketing
- vii) _____ in an organization is an important element of that organization.
 - a) Workers
 - b) Labour
 - c) Leader
 - d) Supplier
- viii) _____ means a process of stimulating people to action to accomplish desired goals.
 - a) Motivation
 - b) Organization
 - c) Planning
 - d) Controlling

P.T.O.

- ix) How many levels are there in the hierarchy of motivational needs?
 a) 6 b) 5
 c) 4 d) 2
- x) _____ proposed the Z theory of management.
 a) Prof Auchi b) Henri Fayol
 c) Henry Mintberg d) Peter Drucker
- xi) Full form of M.B.O.
 a) Management by objectives b) Management by work
 c) Management by plan d) Management by theory
- xii) _____ means marketing with the help of internet.
 a) Digital Marketing b) Mobile Marketing
 c) Social Marketing d) Green Marketing

Q2) Attempt any five out of seven from the following. **[5×5=25]**

- a) Explain the nature of organizational behavior.
- b) Explain the meaning and definition of individual behavior.
- c) Write about the entrepreneurial journey of Anand Mahindra.
- d) Explain the group formation process.
- e) Explain meaning and definition of conflict management in entrepreneurship
- f) Explain management by Objectives. (M.B.O)
- g) Explain meaning and definition of digital marketing.

Q3) Attempt any five out of seven from the following. **[5×5=25]**

- a) Explain organizational behavior model.
- b) Explain Distinguish between individual behavior and group behavior.
- c) Explain the meaning and definition of team in entrepreneurship.
- d) Explain the types of stress in entrepreneurship.
- e) Explain Douglas McGregor Theory X and Theory Y.
- f) Explain types of digital marketing.
- g) Explain employee involvement programme in entrepreneurship.

Q4) Attempt any one out of two from the following. **[1×10=10]**

- a) Defining the term personality for entrepreneurship. Explain characteristics of personality for entrepreneurship.
- b) Meaning and definition of Motivation. Explain types of motivation.

Total No. of Questions : 4]

P7795

[5801]-SODL-3016

T.Y. B.Com.

306 G : BUSINESS ENTREPRENEURSHIP-III

(2019 CBCS Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 70

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) खालीलपैकी कोणतेही दहा प्रश्न सोडवा.

[10×1=10]

- i) कोणत्याही सामान्य उद्दिष्टांच्या पूर्ततेकरिता वैशिष्ट्यपूर्ण भागांमध्ये सुयोग्य समन्वय प्रस्थापित करण्याची क्रिया म्हणजेच होय.
अ) संघटनात्मक वर्तन ब) संघटनेतील बदल
क) संघटनेचे स्वरूप ड) वरीलपैकी नाही
- ii) "सामान्य उद्दिष्टांच्या पूर्ततेसाठी नेतृत्वाकडून मिळणाऱ्या निर्देशानुसार सहकार्य करणारा व्यक्तींचा समूह म्हणजे होय".
अ) संघटन ब) नियोजन
क) नियंत्रण ड) प्रेरणा
- iii) हे महिंद्रा आणि महिंद्रा ग्रुपचे अध्यक्ष व कार्यकारी संचालक म्हणून कार्यरत आहेत.
अ) आदर पुनावाला ब) श्री. आनंद महिंद्रा
क) बाबा नीलकंठ कल्याणी ड) शिव नाडर
- iv) रोजी आदर पुनावाला यांचा जन्म झाला.
अ) 14 जानेवारी 1981 ब) 15 जानेवारी 1981
क) 16 जानेवारी 1981 ड) 17 जानेवारी 1981
- v) ज्या गटात एखादी व्यक्ती थेट इतर सदस्यांशी संवाद साधते त्याला असे म्हणतात.
अ) दुय्यम गट ब) प्राथमिक गट
क) तृतीय गट ड) व्यवसाय
- vi) इंटरनेटच्या माध्यमातून केली जाणारी विपणनाची प्रक्रिया म्हणजे होय.
अ) डिजिटल विपणन ब) सर्च इंजिन ऑप्टिमायझेशन
क) गुगल एडवर्ड ड) सामाजिक विपणन
- vii) संघटनेमधील हा त्या संघटनेचा महत्त्वाचा घटक असतो.
अ) कामगार ब) मजुर
क) नेता ड) पुरवठादार
- viii) अपेक्षित ध्येयप्राप्तीसाठी प्रयत्न करण्यास लोकांना उत्तेजित करण्याची प्रक्रिया म्हणजे होय.
अ) अभिप्रेरणा ब) संघटन
क) नियोजन ड) नियंत्रण

- ix) अभिप्रेरणेच्या गरज अधिश्रेणीमध्ये किती स्तर आहेत.
 अ) 6 ब) 5
 क) 4 ड) 2
- x) यांनी व्यवस्थापनाचा झेड सिद्धांत मांडला.
 अ) प्रा.औची ब) हेन्नी फेयोला
 क) हेन्नी मिंटबर्ग ड) पीटर ड्रकर
- xi) M.B.O. चे पूर्ण रूप सांगा.
 अ) उद्दिष्टानुसार व्यवस्थापन ब) कामानुसार व्यवस्थापन
 क) योजनेनुसार व्यवस्थापन ड) सिद्धांतानुसार व्यवस्थापन
- xii) म्हणजे इंटरनेटच्या साहाय्याने विपणन करणे होय.
 अ) डिजिटल मार्केटिंग ब) मोबाइल विपणन
 क) सामाजिक विपणन ड) ग्रीन मार्केटिंग

प्र.2) खालीलपैकी कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा [5×5=25]

- अ) संघटनात्मक वर्तनाचे स्वरूप स्पष्ट करा.
 ब) व्यक्तिगत वर्तनाचा अर्थ व व्याख्या स्पष्ट करा.
 क) आनंद महिंद्रा यांच्या उद्योजकीय प्रवासाची माहिती लिहा.
 ड) समुह निर्मिती प्रक्रिया स्पष्ट करा.
 इ) उद्योजकतेतील संघर्ष व्यवस्थापनाचा अर्थ आणि व्याख्या स्पष्ट करा.
 फ) उद्दिष्टानुसार व्यवस्थापन संकल्पना स्पष्ट करा.
 य) डिजिटल मार्केटिंगचा अर्थ व व्याख्या स्पष्ट करा.

प्र.3) खालीलपैकी कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा [5×5=25]

- अ) संस्थात्मक वर्तन प्रारूप/मॉडेल स्पष्ट करा.
 ब) वैयक्तिक वर्तन आणि समूह वर्तन यातील फरक स्पष्ट करा.
 क) उद्योजकतेतील संघ अर्थ व व्याख्या स्पष्ट करा.
 ड) उद्योजकतेतील ताणाचे प्रकार स्पष्ट करा.
 इ) डग्लस मॅग्रेगर यांचा क्ष सिद्धांत आणि य सिद्धांत स्पष्ट करा.
 फ) डिजिटल मार्केटिंगचे प्रकार स्पष्ट करा.
 य) उद्योजकतेमधील कर्मचारी सहभागी कार्यक्रम स्पष्ट करा.

प्र.4) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [1×10=10]

- अ) उद्योजकतेसाठी व्यक्तिमत्त्वाची व्याख्या देऊन. उद्योजकतेसाठी व्यक्तिमत्त्वाची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
 ब) अभिप्रेरणेचा अर्थ आणि व्याख्या देऊन. अभिप्रेरणेचे प्रकार स्पष्ट करा.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P7796

[Total No. of Pages : 4

[5801]SODL-3017

T.Y. B.Com.

(306H) : MARKETING MANAGEMENT - III

(2019 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) State whether the following statements are TRUE or FALSE (Any TEN) : **[10]**

- a) Target Market is an element of the marketing mix.
- b) Advertising to today's consumers, we need to look beyond the traditional media of print, radio, and television.
- c) Political campaigns are generally examples of Cause Marketing.
- d) Today, marketing must be understood in a new sense that can be characterized as Satisfying customer needs.
- e) Marketing is the activity, set of institutions & processes for creating, communicating, delivering & exchanging offerings that have value for customers, clients, partners & society.
- f) Peter Drucker is the father of Modern Marketing.
- g) The advertising media is a marketing communications umbrella concept that covers brand to the prospective consumer.
- h) Determining profit is not a objectives of service marketing.
- i) Physical evidence is not one of the service processes.
- j) The series of procedure in which customer is focused, helps to access brand's health and Brand Audit.
- k) Marketing is a process which aims at profit making.
- l) Tele - Marketing is a part of Social Marketing.

P.T.O.

Q2) Attempt any Five from the following : [25]

- a) Discuss the role of humour in advertisement.
- b) How does advertising impact on children?
- c) What are the line extensions?
- d) How creativity is prepared?
- e) What are the responsibilities of social media marketing analyst?
- f) Explain the main components of marketing control plan.
- g) Write short note on - Radio Advertising.

Q3) Attempt any Five from the following : [25]

- a) Explain the main types of advertising appeal.
- b) Why ethics are important in case of advertisement?
- c) What are the types of brand?
- d) What are the different forms of advertising?
- e) How is social media important in present times?
- f) What are the various techniques of marketing control?
- g) What do you mean by product motives?

Q4) Attempt any One from the following : [10]

- a) Explain the functions of advertising.
- b) What are the challenges faced in service marketing? Discuss any two.

Total No. of Questions: 4]

P7796

[5801]SODL-3017

T.Y. B.Com.

(306H) : MARKETING MANAGEMENT - III

(2019 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 70

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजव्या बाजूचे आकडे पूर्ण गुण दर्शवतात.

-
- प्रश्न 1)** खालील विधाने सत्य की असत्य ते सांगा (कोणत्याही दहा) [10]
- अ) लक्ष्य बाजार हा विपणन मिश्रणाचा एक घटक आहे.
- ब) आजच्या ग्राहकांसाठी जाहिराती, प्रिंट, रेडिओ आणि टेलिव्हिजन या पारंपारिक माध्यमांच्या पलीकडे पाहण्याची गरज आहे.
- क) राजकीय मोहिमा ही सामान्यतः कॉज मार्केटिंगची उदाहरणे असतात.
- ड) आज, मार्केटिंगला नवीन अर्थाने समजून घेणे आवश्यक आहे जे ग्राहकांच्या गरजा समाधानकारक म्हणून ओळखले जाऊ शकते.
- इ) मार्केटिंग म्हणजे ग्राहक, भागीदार आणि समाजासाठी मूल्य असलेल्या ऑफर तयार करणे, संप्रेषण करणे, वितरित करणे आणि देवाणघेवाण करणे यासाठी संस्था आणि प्रक्रियांचा संच.
- फ) पीटर ड्रुकर हे मॉडर्न मार्केटिंगचे जनक आहेत.
- य) जाहिरात माध्यम ही एक विपणन संप्रेषण छत्री संकल्पना आहे जी संभाव्य ग्राहकांना ब्रँड कव्हर करते.
- र) नफा निश्चित करणे हे सेवा विपणनाचे उद्दिष्ट नाही.
- ल) भौतिक पुरावा ही सेवा प्रक्रियेपैकी एक नाही.
- व) प्रक्रियेची मालिका ज्यामध्ये ग्राहक केंद्रित आहे, ब्रँडचे आरोग्य आणि ब्रँड ऑडिटमध्ये प्रवेश करण्यास मदत करते.
- श) विपणन ही एक प्रक्रिया आहे ज्याचा उद्देश नफा मिळवणे आहे.
- ष) टेली - मार्केटिंग हा सोशल मार्केटिंगचा एक भाग आहे.

- प्रश्न 2)** खालीलपैकी कोणत्याही पाच प्रश्नांची उत्तरे लिहा. [25]
- अ) जाहिरातीतील विनोदाच्या भूमिकेवर चर्चा करा.
 - ब) जाहिरातींचा मुलांवर कसा परिणाम होतो?
 - क) लाइन विस्तार काय आहेत?
 - ड) सर्जनशीलता कशी तयार केली जाते?
 - इ) सोशल मीडिया मार्केटिंग विश्लेषकाच्या जबाबदाऱ्या काय आहेत?
 - फ) विपणन नियंत्रण योजनेचे मुख्य घटक स्पष्ट करा.
 - य) रेडियो जाहिरात - टीप लिहा.

- प्रश्न 3)** खालीलपैकी कोणत्याही पाच प्रश्नांची उत्तरे लिहा. [25]
- अ) जाहिरात आवाहनाचे मुख्य प्रकार स्पष्ट करा.
 - ब) जाहिरातीच्या बाबतीत नैतिकता का महत्त्वाची आहे?
 - क) ब्रँडचे प्रकार काय आहेत?
 - ड) जाहिरातीचे विविध प्रकार कोणते आहेत?
 - इ) सध्याच्या काळात सोशल मीडिया कसा महत्त्वाचा आहे?
 - फ) विपणन नियंत्रणाची विविध तंत्रे कोणती आहेत?
 - य) उत्पादन हेतू म्हणजे काय?

- प्रश्न 4)** खालीलपैकी कोणत्याही एक प्रश्नाचे उत्तर लिहा. [10]
- अ) जाहिरातींची कार्ये स्पष्ट करा.
 - ब) सेवा विपणनामध्ये कोणती आव्हाने आहेत? कोणत्याही दोनची चर्चा करा.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P7797

[Total No. of Pages : 4

[5801]-SODL-3018

T.Y. B.Com.

306K : Insurance, Transport & Tourism - III

(2019 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any TEN out of TWELVE from the following :

[10]

- a) Who are the relationship buyers?
- b) Income proof requires which documents?
- c) Who is broker?
- d) What reinsurers?
- e) Which is the first step in risk management?
- f) Presently who may Non-life insurance companies are working in private Sector in India?
- g) What are the determinants of FDI?
- h) What is breakeven?
- i) What is business tour?
- j) What is market segmentation?
- k) What is liaison?
- l) State the competitive factors in market segments.

P.T.O.

Q2) Attempt any FIVE out of SEVEN from the following : [25]

- a) State the personal risks in detail.
- b) Mention objectives of IRDA
- c) State the qualification of surveyors.
- d) What the aim of NAIC (National Association of Insurance Commissioner)
- e) Give the significance of Tour Package.
- f) What are the benefits of a tour broucher?
- g) State career opportunities is tour marketing.

Q3) Attempt any FIVE out of SEVEN from the following : [25]

- a) Mention advantages of risk retention.
- b) State the types of hazards.
- c) State the functioning of RTI related to insurance.
- d) Describe the types of tour packages.
- e) Discuss the role of tour operator.
- f) State the marketing research related to tour.
- g) Give the arrival procedure.

Q4) Attempt any ONE out of TWO from the following : [10]

- a) Discuss the challenges and future of insurance business in India
- b) Discuss the steps involved in the planning function of management.

Total No. of Questions : 4]

P7797

[5801]-SODL-3018

T.Y. B.Com.

306K : Insurance, Transport & Tourism - III

(2019 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 70

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील आकडे पूर्ण गुण दर्शवतात.
3) संदर्भासाठी मुळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) खालील बारा पैकी कोणतेही दहा सोडवा.

[10]

- अ) संबंध खरेदीदार कोण आहेत ?
ब) उत्पन्नाच्या पुराव्यासाठी कोणती कागदपत्रे लागतात ?
क) दलाल कोण आहे ?
ड) पुनर्विमाकर्ता म्हणजे काय ?
इ) (FDI) एफडीआय काय आहे ?
फ) सध्या भारतात खाजगी क्षेत्रात किती नॉन-लाइफ (आयुर्विमेतर) विमा कंपन्या काम करत आहेत ?
य) एफडीआयचे निर्धारक काय आहेत ?
र) सम्विच्छेदन बिंदू म्हणजे काय ?
ल) व्यावसायिक सहल म्हणजे काय ?
व) बाजार विभाजन म्हणजे काय ?
श) संपर्क म्हणजे काय ?
ष) बाजार विभाजनातील स्पर्धात्मक घटक सांगा.

- प्रश्न 2) खालील सात पैकी कोणतेही पाच सोडवा. [25]
- अ) वैयक्तिक जोखीम तपशीलवार सांगा.
 - ब) (IRDA) च्या उद्दिष्टे सांगा.
 - क) सर्वेक्षकांची पात्रता सांगा.
 - ड) NAIC (नॅशनल असोसिएशन ऑफ इन्शुरन्स कमिशनर) चे उद्दिष्ट काय आहे?
 - इ) टूर पॅकेजचे महत्त्व सांगा.
 - फ) टूर ब्राउचरचे काय फायदे आहेत?
 - य) टूर मार्केटिंग मधील रोजगार संधी काय आहे?

- प्रश्न 3) खालील सात पैकी कोणतेही पाच सोडवा. [25]
- अ) जोखीम राखण्याचे फायदे सांगा.
 - ब) धोक्यांचे प्रकार सांगा.
 - क) विम्याशी संबंधित आरटीआयचे कार्य सांगा.
 - ड) टूर पॅकेजचे प्रकार सांगा.
 - इ) टूर ऑपरेटरच्या भूमिकेवर चर्चा करा.
 - फ) दैन्याशी संबंधित विपणन संशोधन सांगा.
 - य) आगमन प्रक्रिया द्या.

- प्रश्न 4) खालील दोन पैकी कोणतेही एक सोडवा. [10]
- अ) भारतातील विमा व्यवसायातील आव्हाने आणि भविष्य यावर चर्चा करा.
 - ब) व्यवस्थापनाच्या नियोजन कार्यामध्ये सामील असलेल्या पायऱ्यांची चर्चा करा.

